

เรื่องเล่าจาก

ตำนานบ้านตอน

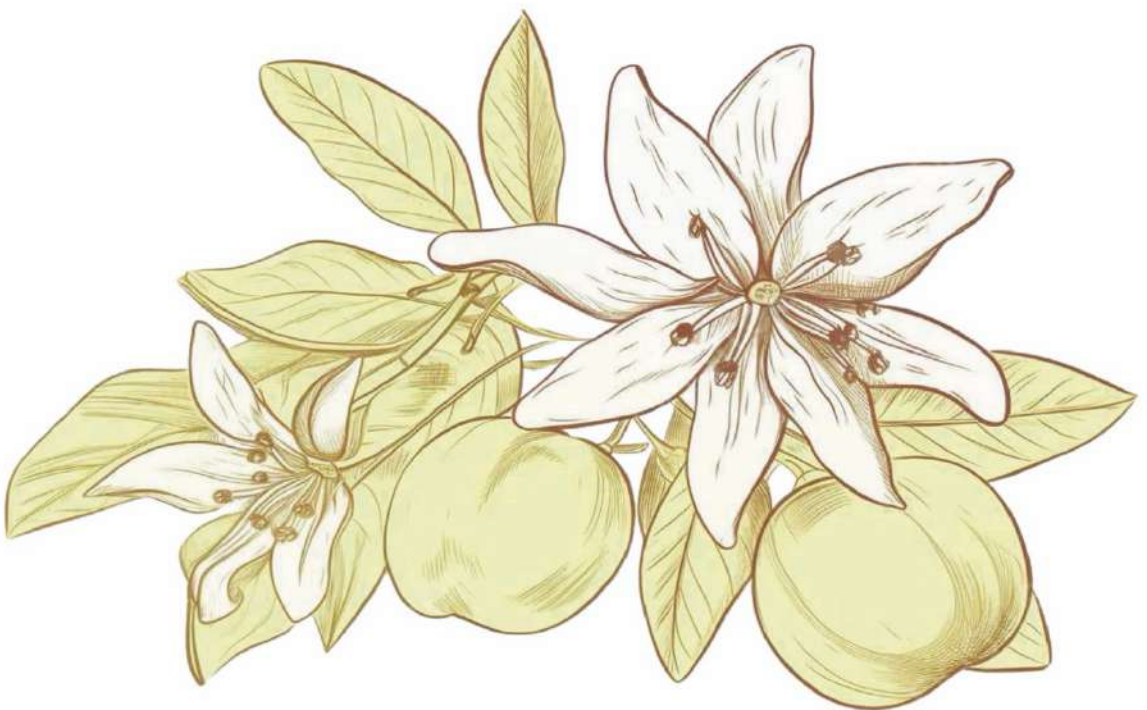
ฉบับปรับปรุง (พิมพ์ครั้งที่ ๒)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

เรื่องเล่าขาน ตำนานบ้านควน

เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควนฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยรวบรวมเรื่องราวจากผู้คนในตำบลบ้านควนและพื้นที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีข้อมูลประวัติศาสตร์ตำบลบ้านควน โดยมอบแด่บุคคล หน่วยงานที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์บ้านควน หากหน่วยงานหรือบุคคลใดมีข้อมูลเพิ่มเติม มีข้อเสนอ เพื่อพัฒนาเนื้อหาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สามารถติดต่อได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

เรื่องเล่าขาน ตำนานบ้านควน

- ชื่อหนังสือ : เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน
- เรียบเรียง : ยูวีตา โสประจัน
- จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์ AM Book Point
- ภาพ : อับดุลเลาะห์ หมิดอะด้า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน
- บรรณาธิการ : โมชาเร้าะ ขุนรักษ์ หมานระเด็น อับดุลเลาะห์ หมิดอะด้า
ดารุณี หมิดหมัน ยูวีตา โสประจัน
รัชณีวรรณ นาสุดา อารีฟ หมานระเด็น
- ปก : AM Book Point Team
- กราฟิกดีไซน์ : โมชาเร้าะ ขุนรักษ์ หมานระเด็น
อับดุลเลาะห์ หมิดอะด้า
สุชาดา ทะยีสมาเออ
- พิสูจน์อักษร : อรพินท์ ยืนเจริญ อารีฟ หมานระเด็น
- พิมพ์ครั้งที่ : ๒
- ปีที่พิมพ์ : ๒๕๖๘
- สถานที่พิมพ์ : โรงพิมพ์บัยตุล พรินติ้ง

ออกแบบและจัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์ AM Book Point
๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลเกตุรี อำเภอเมืองสตูล
จังหวัดสตูล โทรศัพท์ ๐๘ ๙๖๕๙ ๙๑๓๔

สตูล

...เมืองแห่งความสุข

นายสมบัติ เลียงประสิทธิ์
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

สืบสานตำนานบ้านควน... คุณค่าแห่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดสตูล
อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่ายิ่งในยุคสมัยปัจจุบัน

หนังสือ “เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน” ถือเป็นผลงานที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งในการบันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และตำนานของชาวบ้านควน อันเป็นชุมชนที่มีความสำคัญด้านมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสตูล ซึ่งชุมชนดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญา ความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าและมรดกที่ยังคงอยู่ และความทรงจำของบรรพบุรุษให้คงอยู่ต่อไป หากยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับคนรุ่นหลังในการเข้าใจความเป็นมาของชุมชน หนังสือเล่มนี้สะท้อนถึงคุณค่าของผู้อจัดทำในการรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์และตำนานพื้นบ้านที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของผู้นับชาวบ้านควน แสดงถึงจิตวิญญาณที่เต็มไปด้วยความภาคภูมิใจในผืนแผ่นดินบ้านเกิดของตนเอง

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นแรงบันดาลใจให้ทุกท่านได้ตระหนักในการร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนแนวทางการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์อันเป็นการนำบทเรียนจากอดีตมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเกิดความสงบสุขและสร้างความรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของจังหวัดสตูลในอนาคตตลอดไป

“

สตูลเมืองแห่งความสุข ร่วมอนุรักษ์และสืบสานตำนานท้องถิ่น
พัฒนาสตูลให้เติบโตอย่างยั่งยืนและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนชาวสตูล

”

นายกูดานันท์ หลังจิ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควนคนปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๘)

ผู้ริเริ่มจัดทำหนังสือ “เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน”

จากมุเก็มบัวร์สู่... ตำบลบ้านควน

นายภูตานันท์ หลั่งจิ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

บ้านควนจะมีความเข้มแข็งได้จะต้องเกิดจากชุมชนที่รักท้องถิ่น รวมตัวและอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่และพัฒนาให้ยั่งยืน ซึ่งหนังสือเล่มนี้เป็นการศึกษารายละเอียดความสำคัญ ความเป็นมาของตำบลบ้านควน ทั้งนี้ในช่วงเวลา ๒ ศตวรรษที่ผ่านมา สถานการณ์ของประเทศ จังหวัด อำเภอบ้านควน และหมู่บ้านได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรจากระดับที่ค่อนข้างต่ำเปลี่ยนเป็นระดับสูง อัตราการเพิ่มของประชากรทราบได้จากการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเจริญเติบโตของประชากรในอดีต การลดระดับและการต่อเนื่องตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ มาถึงปัจจุบัน ผู้นำ ผู้ปกครองได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตำบลของเราตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ต้องขอขอบคุณผู้เขียน ผู้เรียบเรียง ผู้ให้คำปรึกษาที่แนะนำแนวทางการศึกษาค้นคว้า และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของหนังสืออันทรงคุณค่าเล่มนี้ รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่าน ทั้งผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และคณะครูที่ช่วยกันปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ลูกหลานชาวกำแพงเพชร โดยการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ และประสบการณ์ที่ดีในอดีตจนถึงปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้เป็นการพิมพ์ครั้งที่ ๒ ซึ่งการปรับปรุงข้อมูลและเนื้อหาเพิ่มเติม เพื่อให้มีข้อมูลที่ครอบคลุมให้ได้มากที่สุด โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ในการตีพิมพ์เผยแพร่ในครั้งนี้ด้วย ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลที่เห็นถึงความสำคัญในการถ่ายทอดและเผยแพร่ประวัติศาสตร์ “เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน” ให้พี่น้องชาวตำบลบ้านควนและผู้สนใจได้ศึกษาและเรียนรู้ถึงประวัติศาสตร์ของตำบลบ้านควน เพื่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน รู้คุณค่า พร้อมทั้งรักษาและสืบประวัติศาสตร์ของเราต่อไป อีกทั้งหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้บุคคลภายนอกที่สนใจในการศึกษาทางประวัติศาสตร์ได้รู้จักตำบลบ้านควนมากยิ่งขึ้น

“

กว่าจะเป็นปัจจุบัน วันนี้เคยเป็นปัจจุบัน
วันก่อนเป็นรอยจรด รอยจำ รอยคำนี้
เป็นรอยปฏิฐานของบ้านเรา

”

ก้าวต่อไป... เพื่อเรียนรู้บ้านควน

นายสมพงศ์ ใต้เอียด
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

ตำบลบ้านควน เป็นตำบลที่อยู่ห่างจากตัวเมืองสตูลประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มีประวัติศาสตร์อันยาวนานมาเป็นร้อยปีแล้ว มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ เช่น มีปอเนาะแห่งแรกของจังหวัดสตูล ทำให้ประชาชนในตำบลบ้านควนมี คุณธรรมและจริยธรรมที่งดงาม

สำหรับด้านการเมืองการปกครอง เจ้าพระยาที่ปกครองจังหวัดสตูลได้เดินทางมาเยี่ยม เยือนและว่าราชการในตำบลบ้านควนอยู่บ่อย ๆ สังเกตได้จากมีบ้านเรือนที่เป็นทรงมลายูและ เป็นที่ทำการของเจ้าพระยาในขณะนั้น ซึ่งขณะนี้บ้านหลังดังกล่าวก็ยังอยู่ และประวัติของแต่ละ หมู่บ้านหรือชุมชนน่าสนใจเป็นอย่างมาก โดยทุกท่านที่สนใจสามารถศึกษาจาก “เรื่องเล่าขาน ตำนานบ้านควน” ที่ปรากฏรายละเอียดในเล่มนี้ได้

พลังที่เข้มแข็ง ฟื้นฟูวัฒนธรรม

นางสาวดารุณี หมัดหมับ

ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตำบลบ้านควนเพื่อรื้อฟื้นความทรงจำร่วมของชุมชนนับเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็น ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนี้นับเป็นกระบวนการในแนวทางใหม่ที่ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชาตินิยม นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายสำคัญที่จะ “คืนประวัติศาสตร์” ให้แก่ประชาชนของตำบลบ้านควน เพื่อให้รับรู้และตระหนักถึงสถานภาพของตัวเองในประวัติศาสตร์โดยรวมอีกด้วย การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อมุ่งศึกษากิจกรรมหรือประสบการณ์ทุก ๆ ด้านของสังคมใน “ท้องถิ่น” หนึ่ง ๆ โดยเน้นให้ความสำคัญไปที่ตัวประชาชนทุกระดับในฐานะผู้สร้างและเป็นเจ้าของประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในลักษณะนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจ และตระหนักถึงความเป็นมาของวิถีชีวิตของประชาชนได้อย่างรอบด้านและลึกซึ้ง ซึ่งความรู้เหล่านี้จะช่วยฟื้นฟูสำนึกประวัติศาสตร์ในชุมชนขึ้นมาใหม่หลังจากที่ถูกกระแสการพัฒนาในแนวทางเก่าทำลายให้เสื่อมเลือนหรือขาดความมั่นใจมานานให้กลับคืนมา มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีศักยภาพที่จะนำเอาภูมิปัญญาต่าง ๆ ของบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันได้มากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจ อีกทั้งความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์ดังกล่าวจะเป็นพลังที่เข้มแข็ง ช่วยให้นคนในท้องถิ่นตำบลบ้านควนฟื้นฟูชีวิตให้แก่สถาบันและวัฒนธรรม ที่จะเพิ่มพลังให้แก่ชาวบ้านในการที่จะสามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นของเขาเองได้หลายทาง มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีทางเลือกอันเหมาะสมสำหรับตัวเองมากขึ้น มีการอนุรักษ์ความเป็นมลายู ความเป็นเอกลักษณ์พื้นที่พื้นถิ่นที่มีค่าทางจิตใจ สืบสานต่อจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป

เก็บร่องรอย ไว้ให้ลูกหลานบ้านควน

นายอาเด็ม บินสอาด
รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล

จากกำปงหนึ่งของมูเก็มมาบังมาเป็นมูเก็มฆัรของเนอເອຣີ (Negeri) สโตย จากมูเก็มฆัรเนอເອຣີ สโตย ในที่สุดมาเป็นตำบลหนึ่งของจังหวัดสตูล ช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้รู้ความเป็นมาของบ้านควน โดยเฉพาะตำบลบ้านควนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของตำบล มีประวัติศาสตร์ที่น่าค้นหา มีเรื่องราวของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต มีร่องรอยที่คนในอดีตสร้างเอาไว้ ทำให้เราเข้าใจสังคมในอดีตที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อนำมาเสริมสร้างความเข้าใจในสังคมปัจจุบัน

“

ในบันปลายของชีวิตกระผม มีความภาคภูมิใจมาก
ที่ได้มีโอกาสเล่าให้ลูกหลานได้อ่านผ่าน
หนังสือ “เรื่องเล่าขาน ตำนานบ้านควน” เล่มนี้
และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลประวัติศาสตร์ดังกล่าว
จะช่วยให้เกิดความเข้าใจใน
มรดกวัฒนธรรมของบ้านควน

”

รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ลูกหลานมีความรู้ ความคิดอ่านกว้างขวาง ทันเหตุการณ์ ทันสมัย
ทันคน และเข้าใจคุณค่าสิ่งต่าง ๆ และมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง

คำนำ

ข้อมูลจากทุกสารทิศที่กลายเป็นชุมทรัพย์ชั้นดีในวันนี้ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมากที่ทำให้ลูกหลานเรามีข้อมูลไว้เลือกใช้ได้ในปัจจุบันและสืบทอดต่อไปในอนาคต ทั้งยังนำข้อมูลที่เคยบันทึกไว้รองรับในการประกอบการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมทุกแง่มุมได้ไม่มากนักน้อย เจตนารมณ์ในการรวบรวมหนังสือเล่มนี้เพื่อให้เด็กรุ่นหลังและชาวบ้านควนได้รู้ความเป็นมา พื้นฐานของตำบลบ้านควน และแนวทางการใช้ชีวิตในอดีตของบรรพบุรุษตนเองให้มากที่สุด ซึ่งเด็กรุ่นใหม่และผู้ใหญ่ในวันนี้จะได้ตระหนักและรับรู้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านควน รวมทั้งได้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นับว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจุดขายเฉพาะในการสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

ขอขอบคุณคณะที่ปรึกษาทุกท่าน โดยเฉพาะนายภูตานันท์ หลังจิ นายกองคการ บริหารส่วนตำบลบ้านควน ที่สนับสนุนและขับเคลื่อนหนังสือเล่มนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ.ดร.ชาฟีอี อาดำ ผศ.ดร.สุกรี หลังปู่เต๊ะ ผอ.ยะโกบ ปะดุกา ผอ.ดารุณี หมัดหมัน อ.ไมซาเร๊ะ ขุนรักษ์ หมานระเด็น และผู้ทรงคุณวุฒิที่อาวุโสที่สุดในตำบลบ้านควน ที่สืมเอ่ยไม่ได้เลย คือ นายอาเณ็ม บินสอาด ที่ให้ข้อมูลอย่างมากมาย ทำให้สามารถปรากฏเป็นหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในตำบลบ้านควนทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ขอให้ความดีของท่านถูกตราตรึงไว้ในบันทึกของอัลลอฮ์ สู่สยามะฮฺวะตะอาลา หากมีข้อมูลผิดพลาดประการใดในหนังสือเล่มนี้ และต้องการแก้ไข หรือเพิ่มเติมเนื้อหาส่วนใดยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับให้ถูกต้องสมบูรณ์ในครั้งต่อไป

ขอบคุณทุกชีวิตที่จากไป ขอขอบคุณทุกความพยายามของชีวิตที่ยังมีลมหายใจอยู่ ที่มุ่งมั่นในการสร้างร่องรอยดี ๆ ให้ลูกหลานจดจำสืบไป

ยูวีตา โสะประจัน
ผู้เรียบเรียง

คำนำสำนักพิมพ์

สำนักพิมพ์ AM Book Point (เอเอ็มบุคพอยท์) รู้สึกเป็นเกียรติและภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบ จัดทำ และเผยแพร่หนังสือ “เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน” เล่มนี้ ซึ่งเป็นผลงานที่สะท้อนคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันล้ำค่าของตำบลบ้านควน จังหวัดสตูล หนังสือเล่มนี้มิได้เป็นเพียงการบันทึกเรื่องราว แต่ยังเป็นมรดกทางศาสนา วัฒนธรรม และจิตวิญญาณที่ช่วยสืบทอดอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจจากรุ่นสู่รุ่น

สำนักพิมพ์ขอขอบคุณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดพิมพ์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควนที่ได้ให้การสนับสนุนและอนุญาตให้สำนักพิมพ์มีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานจนหนังสือเล่มนี้แล้วเสร็จ ขอขอบคุณผู้เขียน ผู้เรียบเรียง คณะทำงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และชาวบ้านควนทุกท่านที่ได้ร่วมแรงร่วมใจมอบข้อมูล คำบอกเล่า และข้อเสนอแนะอันมีคุณค่า ที่ทำให้หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นได้ตามเจตนารมณ์ของผู้มีส่วนร่วมทุกคน

สำนักพิมพ์ AM Book Point ดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์หนังสือที่ไม่เพียงเป็นแหล่งความรู้ แต่ยังเป็นพลังในการสร้างแรงบันดาลใจ ความสุข และความสมบูรณ์ของชีวิตตามความมุ่งมั่นของสำนักพิมพ์ที่ว่า “การอ่านคือพลังสร้างความสุข ความสมบูรณ์ของทุกชีวิต” ด้วยเชื่อมั่นว่าการอ่านจะช่วยเปิดประตูสู่การเรียนรู้ ทำให้ผู้อ่านทุกคนได้สัมผัสคุณค่าของตนเอง ชุมชน และสังคม หล่อหลอมและส่งต่อความเป็น “บ้านควน” จากรุ่นสู่รุ่น

สำนักพิมพ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน” จะเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่และผู้ที่สนใจได้เรียนรู้ ซึมซับ และร่วมสืบสาน วัฒนธรรมท้องถิ่นอันทรงคุณค่า เพื่อให้เกิดความภูมิใจในรากเหง้าและความสุขที่ยั่งยืน และดำรงอยู่คู่ชุมชนบ้านควน จังหวัดสตูลและสังคมไทยตลอดไป

ไมชาเร้าะ ขุนรักษ์ همانระดับ
ผู้จัดการสำนักพิมพ์ AM Book Point

สารบัญ

สตูล เมืองแห่งความสุข	๓
จากบูเก๊มบัวรุสู่...ตำบลบ้านควน	๕
ก้าวต่อไป...เพื่อเรียนรู้บ้านควน	๖
พลังที่เข้มแข็งฟื้นฟูวัฒนธรรม	๗
เก็บร่องรอยไว้ให้ลูกหลานบ้านควน	๘
คำนำผู้เรียบเรียง	๘
คำนำสำนักพิมพ์	๑๐
บทที่ ๑ บ้านควนน่าอยู่ พุคน่ารัก	๑๓
บทที่ ๒ เรียงร้อยเล่าขาน ตำนานบ้านควน	๓๕
บทที่ ๓ วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีท้องถิ่นบ้านควน	๕๑
บทที่ ๔ มรดกวัฒนธรรมบ้านควน	๑๐๖
บทที่ ๕ สิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ที่บ้านควน	๑๔๘
บทที่ ๖ มรดกวัฒนธรรมสมุนไพรพื้นบ้าน	๑๗๓
บทที่ ๗ มรดกวัฒนธรรมกับอุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีต	๑๘๗
บรรณานุกรม	๒๔๓

ชาวบ้านควน ในอดีต

บทที่ ๑

บ้านควนน่าอยู่ ผู้คนน่ารัก

บ้านควน มีชื่อภาษามลายูว่า “กำปงฆัวร” แยกมาจากคำว่า กำปง แปลว่า หมู่บ้าน “ฆัวร” แปลว่า “ควน” รวมเป็น “หมู่บ้านควน” ซึ่งเรียกตามลักษณะภูมิศาสตร์ เป็นที่เนินสูง โดยมีลักษณะเป็นป่าดิบชื้น ป่าพรุ ริมแหล่งน้ำ

บ้านควนตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๔๔.๗๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๗,๙๕๖ ไร่ มีคลองมำบังไหลผ่านตลอดความยาวของพื้นที่ตำบล ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยทิศเหนือติดต่อกับตำบลฉลุง ทิศใต้ติดต่อกับชุมชนคลองขุด ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลเกตรี ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลเจ๊ะบิลังและตำบลควนขัน

ตำบลบ้านควนมีประชากรในพื้นที่ทั้งหมด ๑๑,๒๕๑ คน แยกเป็นชาย ๕,๔๙๕ คน หญิง ๕,๗๕๖ คน มีผู้อาศัยอยู่เป็นชาวมุสลิม ร้อยละ ๙๕ รองลงมาศาสนาพุทธ ร้อยละ ๕ สภาพครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่และขนาดเล็กอยู่ในระแวกเดียวกัน ส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นญาติพี่น้องกันทั้งหมด และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องของภาษามลายู เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ของพื้นที่สื่อสารกันโดยใช้ภาษามลายู คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกยางพารา มีชีวิตการเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาปรับใช้ในการ

ดำรงชีวิต

การเดินทางเข้าพื้นที่ก็ไม่ยาก เพราะอยู่บนเส้นทางหาดใหญ่ – สตูล โดยก่อนเข้าสู่เมืองสตูลประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ซึ่งเป็นถนนเก่าแก่สายแรกของจังหวัดสตูลที่สร้างขึ้น คือเส้นทาง นครสโตน – บ้านจีน (ฉลุง)

บ้านควนไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โด่งดังหรือมีชื่อเสียง แต่มีที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่น่าสนใจคือ สถานที่ล่องแก่งไว้รองรับนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือแคนู ชมวิถีชีวิตและธรรมชาติในลำคลองดูจนถึงมำบัง ซึ่งมีทัศนียภาพที่สวยงามของสองฝั่งคลอง เพราะบ้านควนมีแหล่งน้ำธรรมชาติมีลำคลองที่สำคัญ ๔ แหล่งคือ

๑) **คลองมำบัง** มีต้นน้ำจากน้ำตกโตนปาหนัน ตำบลทุ่งนุ้ยไหลผ่านตำบลฉลุง ตำบลย่านซื่อ ตำบลฉลุง ตำบลบ้านควน ตำบลพิมาน ตำบลควนขัน ตำบลคลองขุด

๒) คลองน้ำพระ (สุโขทัย) มีต้นน้ำจากเขาพญาบัซซาที่ไหลมาเชื่อมกับคลองฉลุงที่สุโขทัย

๓) คลองกาเนะ มีต้นน้ำจากตอนเหนือของเขากาเนะ ในอำเภอควนโดน

๔) คลองชลประทาน เป็นลำคลองที่กรมชลประทานขุดขึ้นโดยขุดแยกจากคลองตุสน

เพื่อส่งน้ำไปใช้ในการเกษตร บริเวณพื้นที่ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน และตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล นอกจากนี้มีลำห้วย ๓ แห่งคือ ห้วยตาสีเกล ห้วยโย้ย และห้วยโตะมายอ

จะเห็นได้ว่าตำบลบ้านควนเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีสายน้ำไหลผ่านหลายสาย และมีการอนุรักษ์เสน่ห์ของวิถีชีวิตคนริมน้ำคลองมาตั้งแต่มีอายุมากกว่า ๒๐๐ ปี ถึงแม้สภาพคลองมีการเปลี่ยนแปลงจากการทำนบกั้นน้ำเพื่อป้องกันการกัดเซาะและการพังทลายของหน้าดิน แต่วิถีชีวิตคนริมคลองก็ยังมีให้เห็นในปัจจุบัน เพราะชาวบ้านมีความผูกพันกับคลอง โดยเห็นได้จากการปลูกบ้านเรือนอยู่ริมคลองและอาศัยน้ำเพื่อความสะดวกในการทำมาหากินโดยหาสัตว์น้ำ การเล่นน้ำคลองซึ่งเป็นสายใยที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคนริมคลองมาบ่งที่ยังคงใช้ชีวิตอยู่ริมน้ำอย่างสงบ และเรียบง่ายตลอดมา

บ้านควนเป็นศูนย์รวม แห่งความรู้และศูนย์รวมจิตใจ

ด้านการศึกษา

ตำบลบ้านควนมีสถานศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน ๖ แห่ง เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน ๔ แห่ง และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ๒ แห่ง ดังนี้

๑. โรงเรียนบ้านกานะ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างขึ้นเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยคณะผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนในหมู่บ้านช่วยกันสร้าง ในปีแรกใช้อาคารเรียนชั่วคราวเป็นที่ทำการสอน มีนักเรียนทั้งหมด ๔๑ คน ชาย ๒๑ คน หญิง ๒๐ คน ผู้บริหารคนแรกชื่อ นายวิสุทธิ์ สนหะ ที่ดินของโรงเรียนเดิมมี ๔ ไร่เศษ ต่อมาทางแขวงการทางสตูล โดยอธิบดีกรมทางหลวงได้อนุญาตและมอบที่ดินซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของโรงเรียนจำนวนเกือบ ๓ ไร่

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านกานะมีที่ดินทั้งสิ้น
๖ ไร่ ๓ งาน ๑๔.๒๐ ตารางวา

๒. โรงเรียนบ้านทุ่งวิมาน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ ในพื้นที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๕๐ ตารางวา ณ หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน (ที่ตั้งเดิม) ในปัจจุบันเป็นหมู่ที่ ๒ โดยเริ่มเปิดเรียนเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๕ โดยเปิดเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพียงชั้นเดียว มีนักเรียนจำนวน ๕๒ คน อาคารเรียนเป็นอาคารชั่วคราว

หลังจาก และโรงเรียนได้ขยายพื้นที่เรื่อยมา จนกระทั่งเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ โรงเรียนมีที่ดินรวมกันทั้งหมด ๘ ไร่ ๙๙ ตารางวา อาคารเรียนก็ได้เพิ่มขึ้นตามลำดับจนกระทั่ง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๘ ได้เกิดแผ่นดินยุบตัวขึ้นบริเวณหน้าอาคารเรียนและบริเวณสนามฟุตบอลเป็นจำนวนถึง ๕ หลุม ซึ่งเป็นข่าวใหญ่ทางหน้าหนังสือพิมพ์และทางโทรทัศน์อยู่หลายวัน ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูลมีความ

เห็นว่า หากโรงเรียนเปิดทำการสอนอยู่ที่เดิมก็
จะไม่ปลอดภัย จังหวัดจึงร่วมมือกับผู้ปกครอง
ขอสถานที่จากผู้มีจิตศรัทธาขอใช้สถานที่สวน
มะพร้าว ซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียนเดิมประมาณ
๒๐๐ เมตรมาสร้างอาคารเรียนชั่วคราว โรงเรียน
ได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ หน่วยงาน
ต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนและผู้ปกครอง
นักเรียนเป็นอย่างดีจนอาคารสร้างเสร็จลุล่วงได้

ด้วยดี พ้นการเปิดเรียนในภาคเรียนที่ ๒ ปีการ
ศึกษา ๒๕๓๘ โรงเรียนที่ทำการสร้างใหม่เสร็จ
สมบูรณ์ได้ย้ายมาอยู่โรงเรียนใหม่ เมื่อวันที่ ๒๘
ตุลาคม ๒๕๔๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ส่งคืนที่ราช
พัสดุบางส่วน (ที่ตั้งโรงเรียนเดิม) เพื่อให้กศน.
อำเภอเมืองสตูลได้ใช้ประโยชน์ในการจัดการ
เรียนการสอน

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านทุ่งวิมานเปิด
ทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๒ ถึงชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๓ มีนักเรียนทั้งสิ้น ๑๓๓ คน ผู้บริหาร ๑ คน
ข้าราชการครู ๑๓ คน พนักงานราชการ ๓ คน
เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑ คน พนักงานจ้างเหมาบริการ
(ลูกจ้าง) ๑ คน ผู้บริหารคนปัจจุบันคือนางสาว
ศุภิญญา ชูศรี

๓. โรงเรียนบ้านควน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย (อนุบาลปีที่ ๑ - ๓) ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีเขตพื้นที่บริการประกอบด้วย ๓ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๓ (บางส่วน) หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๕ ของตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียน ๔๑๕ คน เดิมชื่อโรงเรียนประชาบาลตำบลบ้านควน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยผู้นำท้องถิ่นได้ติดต่อซื้อที่ดินจากนายสมาน หมาดสกุล ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ (เดิม) ในราคา ๑๘๐ บาท ด้วยงบประมาณการประถมศึกษา เนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ ภายหลังพิจารณาเห็นว่า ที่ดินดังกล่าวขณะนั้นอยู่ห่างไกลจากที่ถนนหลวงและอยู่ติดกับคลองใหญ่ ซึ่งไม่ปลอดภัยต่อเด็กนักเรียน จึงมีการติดต่อขอแลกเปลี่ยนที่ดินกับนายฮัจยีสิน หลังปูเต๊ะ อิหม่ามมัสยิดบ้านควน ซึ่งมีเนื้อที่พอ ๆ กัน จากการนำของนายอุเสิน หมาดสกุล ผู้แทนประจำตำบลบ้านควน เจ้าคุณสมันตรัฐบุรินทร์ สมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสตูล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้จัดให้มีการสร้างอาคารเรียนชั่วคราวแบบศาลาจำนวน ๑ หลัง บริเวณบ้านของนายฮัจยีเนาะ หลังปูเต๊ะ และนายบุรี หลังปูเต๊ะ เพื่อใช้เป็นอาคารเรียนชั่วคราว เมื่อสร้างอาคารถาวรเสร็จก็มีการทำพิธีเปิดครั้งแรก โดยมีนายดิเรก (สมบุญ) นาวิบรรดาศักดิ์ เป็นครูใหญ่ นายเชาว์ พยัคฆ์พันธ์ นายเทพ สนบุตร เป็นครูผู้สอน

ในปีพ.ศ. ๒๕๐๗ อาคารเรียนหลังดังกล่าวถูกवादภัย จึงไม่สามารถใช้ในการเรียนการสอนได้ จึงแยกนักเรียนแต่ละชั้นเรียนรวม ๔ ชั้นเรียนไปเรียนใต้ถุนบ้านนายฮัจยีเนาะ หลังปูเต๊ะ นายอุมา บุนำ นายอาซีซัน บินสอาด และนายอุเสิน หมาดสกุล และในปีพ.ศ. ๒๕๑๓ ทางโรงเรียนได้รับงบประมาณจากสำนักงานกองสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อซื้อที่ดินของนายเด็น หลังปูเต๊ะ และนายมน หาบยูโซ๊ะ เนื้อที่ ๖ ไร่ ๖๐ ตารางวา โดยซื้อขยายไปทางทิศเหนือ รวมเนื้อที่โรงเรียนขณะนั้น ๑๐ ไร่ ๒๕ ตารางวา

๔. โรงเรียนบ้านกาลูปี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยการนำของกำนันตำบลบ้านควน นายปรี หลังบุเต๊ะ ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านและราษฎรบริจาคเงินซื้อที่ดินในหมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล เพื่อก่อสร้างโรงเรียน ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนในปัจจุบัน โดยมีเขตบริการจำนวน ๒ หมู่บ้าน คือหมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านควน โดยในช่วงแรกเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อาศัยบ้านนายหมุด อาหลัง เป็นที่เรียน เนื่องจากอยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวเพื่อใช้เป็นอาคารเรียนหลังแรกขนาด ๖ x ๙ เมตร เป็นอาคารไม้เสากลม พื้นติดดิน หลังคามุงจาก ฝาไม้ไผ่

นอกจากนี้ในตำบลบ้านควนมีโรงเรียนอันขอเรียะห์อัดดีนิยะห์มุลนิธิ โรงเรียนพัฒนาการศึกษามุสลิมิ ที่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ที่เปิดการเรียนการสอน

ระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษา และโรงเรียนโคกทรายอนุสรณ์ ที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา อีกทั้งในพื้นที่ตำบลบ้านควนยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีก ๓ แห่ง เป็นสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับก่อนวัยเรียน เป็นเด็กช่วงอายุ ๒ - ๕ ขวบ ดังนี้

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกาเด๊ะ
๒. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านโคกทราย
๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งวิมานชัยพัฒน์

ตำบลบ้านควนยังมีการศึกษาหน่วยงานอื่นที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านควน เช่น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า กศน. โฮมสคูล ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด สถาบันการท่องจำอัลกุรอานอีกหลายแห่ง และยังมีสถานอบรมศูนย์พักใจสำหรับเยาวชนและบำบัดผู้ติดยาเสพติดทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เพื่อบำบัดยาเสพติดด้วยหลักศาสนาอิสลาม

สำหรับด้านศาสนา ตำบลบ้านควนมีศาสนสถานมัสยิด ๑๐ แห่ง บาลาเซาะ ๙ แห่ง และมีสำนักสงฆ์ ๑ แห่ง โดยมีมัสยิดที่ขึ้นทะเบียน ๙ แห่ง ดังนี้

๑. มัสยิดบ้านลูโปะบาตู	หมู่ที่ ๑ อิหม่าม นายยะโกบ นาฮูดา
๒. มัสยิดบ้านกาเด๊ะ	หมู่ที่ ๑ อิหม่าม ร.ต.ท. สอาด หลังปูเต๊ะ
๓. มัสยิดญันนะตุ้นนะอิม	หมู่ที่ ๒ อิหม่าม นายเจ๊ะอาด สัญญา
๔. มัสยิดบ้านโคกทราย	หมู่ที่ ๓ อิหม่าม นายบาหยน ม่าหมุด
๕. มัสยิดบ้านสุโงมาตี	หมู่ที่ ๔ อิหม่าม นายสปีตัน เส้นกอหน้า
๖. มัสยิดมัสยิดฮุดดิน	หมู่ที่ ๕ อิหม่าม นายรมลี นารอียี
๗. มัสยิดนุรุลฮาซานะห์	หมู่ที่ ๖ อิหม่าม นายชัยยิดอับดุลบาซิด หมดดี
๘. มัสยิดมิฟตาฮุลญันนะ	หมู่ที่ ๖ อิหม่าม นายมาหมุด ยาติกุล
๙. มัสยิดบ้านลูโปะการันยี	หมู่ที่ ๗ อิหม่าม นายเจ๊ะนัย การ์งัน

จำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครองของตำบลบ้านควน
ทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	รายชื่อบัณฑิตอาสา
หมู่ที่ ๑	บ้านลูโปะบาตู	นายบุญเกิด ทักชินันท์	นางสาวอรุณี กาสา
หมู่ที่ ๒	บ้านทุ่งวิมาน	นายมุসা รบบานา	นางสาวสารีณา ปะดุกา
หมู่ที่ ๓	บ้านโคกทราย	นายฮามีตัน ตะวัน	นายมีซาน อารีหามาน
หมู่ที่ ๔	บ้านคลองตาย	นายดาโวด หาบยูไซ๊ะ	นางสาวเจ๊ะวาจี หลังยาหน่าย
หมู่ที่ ๕	บ้านควน	นายเจ๊ะหมาด ฮะอูรา	นางสาวสีตีอินฉ๊ะ หลังจิ
หมู่ที่ ๖	บ้านกาลูปี	นายอานนท์ ตักวิ	นางสาวมีนา ยาโกบ
หมู่ที่ ๗	บ้านลูโปะการันยี	นายสนธยา นาราวัน	นางสาวนาดีละห์ นำยูรี

ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๖

รายชื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้าน อดีตจนถึงปัจจุบัน

กำนันในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. ปิงฮูลูหวันมุสา ฮะฮูรา ปกครองก่อน

พ.ศ. ๒๔๗๕

๒. กำนันหมาน เส้นดากัน

๓. กำนันนาที อาดำ

๔. กำนันบุรี หลังปู่เต๊ะ

๕. กำนันยุโสภ หลังปู่เต๊ะ

๖. กำนันอาเต็ม บินสอาด

๗. กำนันเจ๊ะหมาด ฮะฮูรา

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. นายสนั่น (ไม่ทราบนามสกุล)

๒. นายสมาน หลงโซ๊ะ

๓. นายเส้น (ไม่ทราบนามสกุล)

๔. นายน้อย ณ นคร

๕. นายดอละ กาสา

๖. นายบุญเกิด ทักจินันท์

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. นายหมาด หลงโซ๊ะ

๒. นายदनัย หลงโซ๊ะ

๓. นายอำพล របานา

๔. นายมุสา របานา

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. นายหมาน อารีหมาน

๒. นายยะหย้า อารีหมาน

๓. นายมะหมาด ตะวัน

๔. นายหมัดนอต หลงกาสา

๕. นายสุเรช ตะวัน

๖. นายเนียะหมาด ดาววัน

๗. นายมะหมาดชุกีรี หวังผล

๘. นายฮามีตัน ตะวัน

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. นายสะมาแอ ปันดีกา

๒. นายมะอาลี หลังปู่เต๊ะ

๓. นายดอล๊ะ มะอาลา

๔. นายอิสมาแอล โส๊ะประจัน

๕. นายอิสมาแอล สังฆาสา

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. นายบุรี หลังปู่เต๊ะ

๒. นายยุโสภ หลังปู่เต๊ะ

๓. นายอาเต็ม บินสอาด

๔. นายเจ๊ะหมาด ฮะฮูรา

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๖ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. นายเปี้ยะ ยะโกบ

๒. นายมะอีซอ ฮะฮูรา

๓. นายเปน เหมปันตัน

๔. นายนาอัน กูร์กัน

๕. นายการิม ยะโกบ

๖. นายอานนท์ ตักวี

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑. นายดอต ยามาณี

๒. นายแลบาตร นาราวัน

๓. นายวาเหต โกบปุเลา

๔. นายมุสา หมาดยานา

๕. นายอับดุลลาเต๊ะ นาราวัน

๖. นายราหนี่ นาราวัน

๗. นายสนทยา นาราวัน

เขตการเมือง

วิวัฒนาการขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มาขององค์การบริหารส่วนตำบล เริ่มต้นจากคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๒๒/๒๔๙๙ ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเรียกว่า สภาตำบล ตั้งขึ้นเพื่อให้ราษฎรในชนบทห่างไกลได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองรูปแบบหนึ่ง อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ในปี ๒๔๙๙ มีสภาตำบลทั่วประเทศจำนวน ๔,๔๗๕ สภาตำบล สภาตำบลดังกล่าวเป็นต้นแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๐๙ กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ ๒๕๓/๒๕๐๙ ปรับรูปแบบการบริหารสภาตำบล โดยยกเลิกคำสั่งที่ ๒๒๒/๒๔๙๙ โดยปรับปรุงให้สภาตำบลมีโครงสร้าง กล่าวคือ คณะกรรมการสภาตำบล ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งของนายอำเภอ และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ ๑ คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๕ ปี มีกำนันเป็นประธานสภาตำบล มีพัฒนากรทำหน้าที่ที่ปรึกษาสภาตำบล เป็นการพัฒนาประชาธิปไตยก้าวหน้ากว่าเดิม การดำเนินการของสภาตำบลมาจนถึงปี ๒๕๑๕ จอมพล ถนอม กิตติขจร ได้ทำการปฏิวัติ จึงได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ จัดระเบียบการบริหารสภาตำบลใหม่โดยให้มีสภาตำบลไม่เป็นนิติบุคคล ไม่เป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ได้ปรับปรุงรูปแบบของสภาตำบลเป็นคณะกรรมการสภาตำบล

และเป็นองค์การบริหารประกอบด้วย กำนันเป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านเป็นกรรมการแพทย์ประจำตำบล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกตั้งจากประชาชนหมู่บ้านละ ๑ คน เป็นกรรมการที่ปรึกษาสภาตำบลแต่งตั้งจากนายอำเภอหรือพัฒนากร และแต่งตั้งครูประจำตำบลในตำบลเป็นเลขานุการ

หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ กระแสในการปฏิรูปการเมืองได้ก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองในหลาย ๆ ด้าน และด้านหนึ่งคือการเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจ ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งประกาศใช้ในวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าวคือ การยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท สามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงกลับมาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลอีกครั้งหนึ่ง โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภา ๒ ประเภท ประเภทแรกเป็นสมาชิกสภาโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน และแพทย์ประจำ

ตำบล ประเภทที่สอง เป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนหมู่บ้านละ ๒ คน ส่วนคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย กำนันเป็นประธานโดยตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านอีกไม่เกิน ๒ คน และสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งอีกไม่เกิน ๔ คน รวมแล้วมีคณะกรรมการบริหารได้ไม่เกิน ๗ คน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๓) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญในหมวด ๙ ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๕ ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น ซึ่งโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ นั้น มีสมาชิกสภาและกรรมการบริหารจำนวนหนึ่งเป็นโดยตำแหน่ง ดังนั้นจึงมีการแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมายท้องถิ่นมาตรา ๒๘๕ ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น ซึ่งโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ นั้น มีสมาชิกสภาและกรรมการบริหารจำนวนหนึ่งเป็นโดยตำแหน่ง ดังนั้นจึงมีการแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวให้สมาชิกสภาทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และคณะกรรมการบริหารมาจากความเห็นชอบของสภา ในกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐสภาได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยได้มีการยกเลิกชื่อเรียก คณะกรรมการบริหารและกรรมการบริหาร โดยให้ใช้ชื่อคณะผู้บริหาร และชื่อเรียกประธานกรรมการบริหารเปลี่ยนเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานกรรมการบริหารเปลี่ยนเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เปลี่ยนชื่อเรียกข้อบังคับตำบลเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และยกเลิกไม่ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะผู้บริหาร

รายชื่อผู้บริหารทางการเมืองในอดีตถึงปัจจุบัน

๑. นายยุโสภ หลังบุเต๊ะ	ประธานกรรมการบริหาร พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๒
๒. นายอัครธโรฮีม บิลังโหลด	ประธานกรรมการบริหาร พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๗
๓. นายภูตานัน หลังจิ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน พ.ศ. ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน

เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ผลการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น มีดังนี้

คณะผู้บริหาร ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ทั้งนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๒ คน และเลขานุการ ๑ คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

ปัจจุบันคณะผู้บริหารประกอบด้วยบุคคลดังนี้

๑. นายภูตานันท์ หลังจิ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน
๒. นายมานันท์ นาราวัน	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน
๓. นายสุกรี กาลิโณ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน
๔. นายสอาด หลังยาหน่าย	เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควนประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนภายในท้องถิ่นจำนวน ๗ คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี ปัจจุบันประกอบด้วย

๑. นายดุขฎิ ปันดีกา	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
๒. นายยูโสภ ยะโกบ	รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. นายสมพงศ์ โต๊ะเอียด	เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
๔. นายอานัส กาสา	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ม. ๑
๕. นายหมาด เต๊ะหมัน	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ม. ๒
๖. นายรอสัน อีสายะ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ม. ๓
๗. นายการียา ตอหิรัญ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ม. ๕
๘. นายสุธิต นาราวัน	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ม. ๗

ตระกูลและบุคคลสำคัญ

ตระกูลที่พระราชทาน

ตระกูลตนกูบิสนู “สนูปุตร”

ตระกูลตนกูบิสนู “สนูปุตร” เป็นนามสกุลที่รัชกาลที่ ๖ พระราชทานให้แก่พระพิมลสัตยาลักษณ์ (ตนกูมะหะหมัด) เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ พระพิมลสัตยาลักษณ์ (ตนกูมะหะหมัด) เป็นทายาทของพระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู หรือ ปัสนุ) ซึ่งรัชกาลที่ ๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้มาปกครองมูเก็มสโตน-ลงงูเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๖ ตำแหน่งของพระพิมลสัตยาลักษณ์คือ ปลัดเมืองสตูล ใน

สมัยของพระยาภูมิรินารักษ์ก็ เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินามสกุลในสมัยรัชกาลที่ ๖ จึงนำชื่อของตนกูบิสนูมาตั้งเป็นนามสกุล กลายเป็นที่มาของ “สนูบุตร” แปลว่า “บุตรของตนกูบิสนู” ดังนั้น “สนูบุตร” จึงนับเป็นสกุลที่เก่าแก่ในจังหวัดสตูลมีอายุกว่า ๑๐๐ ปีมาแล้ว ตระกูลนี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างบ้านสร้างเมืองมาแต่ต้น กล่าวได้ว่า “นครศรีโดยก่อตั้งโดยตระกูลสนูบุตร” นั่นเอง

ประวัติของตนกูบิสนู

ตนกูบิสนู หรือปิสนู (สะกด ปิคนู ก็ใช้) เป็นบุตรของพระยาไทรบุรี หรือสุลต่านอับดุลละห์ มุกการาม ซาห์ ซึ่งเป็นเจ้าเมืองไทรบุรีคนที่ ๑๘ มารดามีเชื้อสายเป็นชาวสยาม (สมัยนั้นไม่เรียกว่าไทย) นับว่าพื้นเพเป็นชาวเมืองนครศรีธรรมราช เนื่องจากเมืองไทรบุรีมีฐานะเป็นหัวเมืองประเทศราชทางการเมืองหลวงมอบหมายให้เมืองนครศรีธรรมราชซึ่งเป็นหัวเมืองชั้นเอก ปกครองต่างพระเนตร พระกรรณอีกต่อหนึ่ง ตนกูบิสนูจึงสนิทสนมคุ้นเคยกับเมืองนครศรีธรรมราชเป็นพิเศษ

ในตอนปลายของสมัยรัชกาลที่ ๑ ตนกูอับดุลละห์ มุกการาม ซาห์ ถึงแก่อนิจกรรม ตนกูฎีกา สุตดินผู้เป็นน้องได้ขึ้นเป็นเจ้าเมืองไทรบุรีสืบต่อมาเรียงลำดับสกุลวงศ์คนที่ ๑ แต่ได้ปกครองเมืองไทรบุรีอยู่ ๒ ปีก็ถึงแก่อนิจกรรม

เนื่องด้วยตนกูฎีกาสุตดินไม่มีบุตรชาย ดังนั้น ตำแหน่งเจ้าเมืองไทรบุรีคนที่ ๒ จึงตกอยู่ที่บุตรคนหนึ่งคนใดของตนกูอับดุลละห์ มุกการาม ซาห์ ซึ่งมีจำนวน ๑๐ คน แต่ต่างมารดากัน ผู้ที่เหมาะสมที่สุดมีอยู่เพียง ๒ คน ได้แก่ ตนกูปะแวงกับตนกูบิสนู ต่างก็มีโอกาสได้ขึ้นเป็นเจ้าเมืองไทรบุรีทั้งคู่ แต่พระยารัตนสงครามรามราชภักดี (ตนกูปะแวง) ได้ประกอบคุณงามความดียิ่งใหญ่ ๒ ประการ คือ ยกกองทัพเมืองไทรบุรีไปช่วยปราบศึกพม่าที่เมืองกลาง อีกทั้งรับชนะข้าศึก ยึดเมืองแปะ-ระคืนมาขึ้นกับสยามดังเดิม รัชกาลที่ ๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นเจ้าพระยาไทรบุรี ถือว่าดำรงบรรดาศักดิ์ชั้นสูงยิ่งแห่งขุนนางสยาม และถือเป็นเจ้าพระยาไทรบุรีคนแรก และในปี พ.ศ. ๒๓๕๖ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) มาปกครองตำบลสโตน - ละงู ซึ่งตั้งอยู่ตอนเหนือของเมืองไทรบุรี ปกครองได้ ๒ ปี

พระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) ก็ถึงแก่อนิจกรรม ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เมืองนครศรีธรรมราชจึงมอบหมายให้เมืองสงขลาคอยดูแลรักษาทำเรื่องสำคัญ ๆ เอาไว้ เช่น ที่ละงู บาราเกด (ท่าแพ) และปากคลองมำบัง เพื่อคอยคุมเชิงเมืองไทรบุรีไว้มิให้ก่อความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง

เป็นสถานที่อยู่อาศัย และล่องเรือของผู้ปกครองมุสลิมโดย - ละงู ท่านแรกพระยาอภัยนุราช ท่านที่ ๑ (ตนกูบิสนู) ปกครอง พ.ศ. ๒๓๕๖ - พ.ศ. ๒๓๕๘ ประมาณ ๒๑ ปี สถานที่ปัจจุบันคือ หมู่บ้านเพ็ญทิพย์ ต.พิมาน อ.เมือง จ.สตูล

บินตัมะหง

บินตัมะหง เป็นนามสกุลที่รัชกาลที่ ๖ พระราชทานแก่พระยาภูมินารธกัฏฐี เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๔๕๘ เป็นนามสกุลลำดับที่ ๒๓๐๒ นับจนถึงปัจจุบัน ตระกูลนี้มีอายุไม่น้อยกว่า ๑๑๐ ปีแล้ว ถือเป็นตระกูลเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองสตูลก็ว่าได้

พระยาภูมินารธกัฏฐีดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองสตูลร่วม ๑๘ ปี เป็นผู้มืบทบหาทสำคัญในการวางรากฐานการปกครองบ้านเมืองเข้าสู่ยุคปฏิรูปอย่างแท้จริง ความหมายของนามสกุล บินตัมะหง ตามรากศัพท์ในภาษามลายูประกอบด้วยคำสองคำ ได้แก่ บิน กับ ตัมะหง คำว่า “บิน” แปลว่า เป็นบุตรชายของ ส่วน “ตัมะหง” หมายถึง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแก่สุลต่านทางด้านการค้าและการปกครอง ดังนั้น ตระกูลนี้จึงมีประวัติที่น่ายกย่อง เพราะได้สร้างคุณูปการยิ่งใหญ่แก่เมืองสตูล

ประวัติผู้ก่อตั้งตระกูล พระยาภูมินารธกัฏฐี มีนามเดิมว่า “กูบาฮะรุตดิน บินกูมะมะ” หรือนิยมเรียกชื่อสั้น ๆ ว่า “กูเด็น บิน กูมะมะ” เป็นบุตรคนที่ ๖ ของนายกูมะมะ และ นางเจ๊ะจิ ถือกำเนิดที่ตำบลลอรีสตาร์ เมืองไทรบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๒ ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๗ คน เป็นชาย ๔ คน เนื่องจากต้องเดินทางไปติดต่อกิจการการค้าที่เกาะปีนังเป็นประจำ ภายหลังพระยาภูมินารธกัฏฐีหันเหไปประกอบอาชีพเป็นเสมียนที่ลอรีสตาร์ มีความเจริญก้าวหน้าในราชการมาเป็นลำดับตั้งแต่เป็นพัศดี ข้าราชการฝ่ายปกครอง และเจริญก้าวหน้าเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ฐานะที่ปรึกษาด้านการปกครองและการค้าแก่เจ้าพระยาไทรบุรีหรือสุลต่าน ถือเป็นข้าราชการระดับสูงชั้นเสนาบดี ภาษามลายูเรียกว่า Temmenggung อ่านว่า เต็ม เม็ง กุง จึงกลายเป็นที่มาของคำว่า ตัมะหง ในภาษาไทยภายหลัง

ตระกูลสำคัญของบ้านควน

ตระกูลนิสาและ

ตระกูลนิสาและคือตระกูลที่บุกเบิกบ้านควนเป็นกลุ่มแรก ซึ่งก็คืออิมาม “นิสาและ” และ “อิมามหมาด” ซึ่งทั้งสองท่านเป็นพี่น้องที่อพยพมาจากจากเกาะสุมาตราประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งตำบลบ้านควนเมื่อก่อนมีสภาพเป็นป่า เป็นเขา ป่าดิบชื้น และป่าดงดิบ ซึ่งสองพี่น้องตระกูลนิสาและเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสนา ได้รับการยกย่องเป็นอิมามนิสาและ และอิมามหมาด แต่ตระกูลนิสาและไม่มีทายาทผู้ชายในการสืบทอดความเป็นผู้นำทางด้านศาสนา แต่ตระกูลหลังปู่เฒ่าโดยฮัจยียาซีน หลังปู่เฒ่า มาเป็นเชยของอิมามนิสาและ ได้รับการยกย่องให้มาเป็นอิมามมัสยิดกำบังฆวร

ในสมัยนั้นอิมามคือผู้นำศาสนาและเป็นผู้ปกครองในพื้นที่ร่วมด้วย จากการสัมภาษณ์ครอบครัวต้นตระกูลนิสาและ คือนายสมาน นิสาและ ซึ่งปัจจุบันมีอายุ ๙๐ ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๑๖๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน มีบุตร ๔ คน คือ นายอะหมัด นิสาและ นางสาวนุรฮัยนี นิสาและ

นางกาศมา นาคกระวัศ และนางอินฉ๊ะ บานย้าต รวมทั้งลูกหลานอีกจำนวนมากมายังที่ไม่ได้กล่าวถึง

ตระกูลฮะอูรา

ตระกูล “ฮะอูรา” หรือ ตระกูลหวัน (ฮะอูรา) มาจากคำมลายูว่า Bandahara หมายถึง ฝ่ายปกครองของโลกมลายู (Kedah) ตระกูลฮะอูรา สืบเชื้อสายมาจากเคดะห์ (ไทรบุรี) มาพำนักอยู่ที่บ้านควนชื่อว่าหวันอุมาร์ บิน หวันมาฮาดี และมีบุตรชายชื่อว่าหวันมุสาหรือหวันจิ ในสมัยพระยาสมันตรัฐบุรินทร์ (ตนกูมูฮัมหมัดอาเก็บ) ก็ได้ยกฐานะท่านเป็นปิงฮูลูหรือกำนัน ท่านเป็นผู้มีบารมีเป็นที่เลื่องลือในเมืองสตูล ทำให้เจ้าเมืองสตูล คือพระยาภูมินารณภักดี (กูเต็น) ต้องการสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้ง่ายต่อการปกครองสตูล จึงได้ขอบุตรสาวของหวันมุสาและได้สมรสกับบุตรสาวของท่านชื่อว่าหวันเต๊ะ หลังจากสมรสก็ได้ย้ายไปอยู่ในเมืองสตูลจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ขณะนั้นหวันมุสาหรือหวันจิกก็ได้เกษียณ และได้แต่งตั้งกำนันหมาด เส้นดากัน เป็นกำนันแทน จนกระทั่งปัจจุบันตามลำดับ

ตระกูลฮะอูรานับเป็นตระกูลเก่าแก่ในจังหวัดสตูล มีอายุอย่างน้อย ๒๐๐ ปี จากคำบอกเล่าสืบต่อกันมาของตระกูลนี้ว่า หวันอุมาร์ บิน หวันมาฮาดี อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองสตูลประมาณปี พ.ศ. ๒๓๕๖ ซึ่งเป็นปีที่รัชกาลที่ ๒ พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) มาปกครองมูเก็มสโตย - ละงู หวันอุมาร์ บิน หวันมาฮาดี เป็นคนสนิทหรือที่ปรึกษาของเจ้าเมืองช่วงเวลานั้น แต่พระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) ปกครองมูเก็มสโตย - ละงูเพียง ๒ ปีเท่านั้นก็ถึงแก่อนิจกรรม เมืองสตูลถูกโอนคืนไปขึ้นต่อเมืองไทรบุรีดังเดิม หลักฐานในพงศาวดารระบุว่า มูเก็มสโตย - ละงูกลายเป็นตำบลร้าง ทางเมืองหลวงมอบหมายให้ทหารจากเมืองสงขลาและเมืองนครศรีธรรมราชคอยดูแลเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยบริเวณจุดยุทธศาสตร์สำคัญได้แก่ ปากน้ำทั้ง ๓ แห่งคือ ที่ละงู บาราเกด และมาบัง

อย่างไรก็ตามข้อมูลของตระกูลฮะอูราถือว่าเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งระบุว่า หวันอุมาร์ บิน หวันมาฮาดี เดินทางจากเมืองไทรบุรี ฐานะที่ปรึกษาหรือคนสนิทของพระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๕๖ เมื่อพระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) ถึงแก่อนิจกรรมพระยาไทรบุรีแต่งตั้งให้รักษาการนคริสโตยเป็นเวลา ๑๓ ปี และได้รับการสถาปนาเป็นดาโต๊ะศรีปะดุกาบันดาร์ฮรา (ฮะอูรา) ที่มาของนามสกุล ฮะอูรา จึงมาจากเสียงท้ายชื่อนี้เอง ครั้นล่วงมาปี พ.ศ. ๒๓๘๒ รัชกาลที่ ๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระยาสมันตรัฐบุรินทร์ (ตนกูมูฮัมหมัดอาเก็บ) ขึ้นเป็นเจ้าเมืองสตูล การสร้างเมืองใหม่จำเป็นต้องระดมบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมาช่วยกันวางพื้นฐานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการปกครอง การค้าขาย กิจการศาสนา ฯลฯ ตนกูมูฮัมหมัดอาเก็บได้ชักชวนบริวาร คนสนิท และข้าราชการหลายคนจากเมืองไทรบุรีให้มาช่วยกันวางแผนก่อสร้างนคริสโตย หนึ่งในจำนวนนั้นคือ หวันอุมาร์ บิน หวันมาฮาดี ซึ่งเคยช่วยเหลือบิดามาก่อน จึงได้รับ

ความไว้วางใจจากเจ้าเมืองสตูลให้ดูแลกิจการศาสนา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างเมืองใหม่
หวันอุมาร์ บิน หวันมาฮาดี คือต้นตระกูลฮะอูรา

ตระกูลหลังปูเต๊ะ

“หลังปูเต๊ะ” เป็นตระกูลนักการเมืองและนักเขียน เป็นตระกูลหนึ่งที่มีบทบาทในการสร้าง
เมืองสตูลมาตั้งแต่ต้น พื้นเพเป็นชาวเมืองไทรบุรี ประกอบด้วยผู้ชาย ๓ คนพี่น้องที่อพยพมาจากเมือง
ไทรบุรีเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองสตูล ได้แก่ อาหลัง ปูเต๊ะ และโต๊ะแบะ ทั้ง ๓ คนนี้เป็นแม่ทัพ เรียกว่า
ปิงแลมออาหลัง ปิงแลมอปูเต๊ะ หรือ ปิงแลมอเจ๊ะเต๊ะ ปิงแลมอโต๊ะแบะ สำหรับปิงแลมอโต๊ะแบะและหนี
จากสตูลในสมัยรัชการที่ ๕ ไปพำนักที่ป็นัง โดยเปลี่ยนชื่อเป็นปิงแลมออาสัน และภายหลังได้สิ้นชีวิต
ที่เกาะป็นัง ประเทศมาเลเซีย ส่วนปิงแลมอปูเต๊ะไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งตระกูลหลัง
ปูเต๊ะจึงเกิดจากการนำชื่อของพี่น้อง ๒ คนมารวมกัน คือ อาหลังกับปูเต๊ะ กลายเป็น “หลังปูเต๊ะ”
นั่นเอง

ปิงแลมออาหลังผู้เป็นพี่ชายได้ตั้งถิ่นฐานในเมืองสตูล มีบุตรชาย ๒ คน ได้แก่ นายเจ๊ะสาและ
หลังปูเต๊ะ และนายเจ๊ะมุฮำหมัดสะอาด หลังปูเต๊ะ พี่น้องได้แยกย้ายกันไปตั้งถิ่นฐานในเมืองสตูล นาย
เจ๊ะสาและ หลังปูเต๊ะ มีฐานหลักเป็นปึกแผ่นในตำบลบ้านควนและตำบลฉลุง มีบุตรธิดาทั้งสิ้น ๔ คน
มีทายาทชั้นลูก หลาน เหลนสืบต่อมามากมาย มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันในตำบลบ้านควน ได้แก่
อัญญ์เหนาะ หลังปูเต๊ะ อดีตอหามัสมัดบ้านควน นายบุรี หลังปูเต๊ะ อดีตกำนันตำบลบ้านควน นาย
อาหมาด หลังปูเต๊ะ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนหลายโรงในอำเภอเมืองสตูล นางวรรณิ ศรีตุนเดช ครู
โรงเรียนบ้านไทรงาม นางยุวิดา มนูญดาหิ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลทักษิณสยาม และดร.สุกรี หลัง
ปูเต๊ะ เป็นบุตรชายของนายอาหมาด หลังปูเต๊ะ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และปัจจุบันเป็น
รองผู้จัดการฝ่ายต่างประเทศ วิทยาลัยเทคโนโลยีอันดามันอานาโตเลียน และเป็นอาจารย์พิเศษ
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี นายเจ๊ะมุฮำหมัดสะอาด หลังปูเต๊ะ
น้องชายได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานที่บ้านท่าเนียบ ตำบลฉลุง ต่อมาก็ได้พบรักกับสาวจากตระกูลหวันสุ
ชื่อ เจ๊ะรอมะห์ ให้กำเนิดบุตรชายชื่อเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๓

ในช่วงกลางสมัยรัชการที่ ๕ ตระกูลหลังปูเต๊ะได้ให้กำเนิดดาวดวงเด่นที่ช่วยขีดช่วงตระกูล
ให้เป็นที่รู้จักของผู้คนทั้งประเทศ โดยเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการวางรากฐานด้านประชาธิปไตยแก่เมือง
สตูลมาแต่ต้น ฯพณฯ เจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ เป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของประเทศไทย
ในสมัยก่อนได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสตูล ๕ สมัย เข้า
ร่วมรัฐบาลในฐานะรัฐมนตรี ๓ คน

แม้พื้นความรู้ด้านภาษาไทยค่อนข้างน้อย แต่เป็นผู้คงแก่เรียน ได้แต่งหนังสือไว้จำนวนหนึ่ง
เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ฉายาของ ฯพณฯ เจ๊ะอับดุลลาห์
หลังปูเต๊ะคือ นักการเมืองและนักเขียนผู้เรื่อรนาม สมควรนำผลงานมายกย่องเชิดชู

ตระกูลบินสอาด

ตระกูล “บินสอาด” เป็นนามสกุลพระราชทานจากรัชกาลที่ ๖ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ต้นตระกูลคือรองอำมาตย์เอก หลวงหิรัญบริหาร หรือนามเดิมเจ๊ะอาหมัด บินสอาด เป็นนามสกุลพระราชทานลำดับที่ ๒๓๒๔ ในหมวดอักษร บ หลวงหิรัญบริหารรับราชการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายคลังเมืองสตูล สมัยพระยาภูมินารธภักดีเป็นเจ้าเมืองสตูล เทียบตำแหน่งปัจจุบันคือ “คลังจังหวัด” นั้นเอง ภายหลังได้รับการยกย่องเป็นกูอาหมัด นับถึงปัจจุบันนามสกุล “บินสอาด” จึงมีอายุ ๑๐๘ ปี จึงเป็นตระกูลเก่าแก่คู่เมืองสตูลอีกตระกูลหนึ่ง

คำว่า กู เดิมเป็นคำนำหน้าชื่อเชื้อพระวงศ์ลำดับที่สองของสุลต่าน ต่อมาใช้นำหน้าชื่อข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือบุคคลสำคัญ เพื่อเป็นการยกย่องหรือให้เกียรติ รองอำมาตย์เอก หลวงหิรัญบริหารมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่ายคลังเมือง ดูแลรับผิดชอบด้านการเก็บภาษีและงบประมาณทั้งหมด แดงได้รับความไว้วางใจจากพระยาภูมินารธภักดีให้รักษาราชการแทนกรณีเจ้าเมืองไม่อยู่ หลักฐานจากหนังสือบันทึกจดหมายเหตุพระยาภูมินารธภักดี พ.ศ. ๒๔๓๖ - ๒๔๔๓ รองอำมาตย์เอก หลวงหิรัญบริหารมีชื่อเรียกว่า กูอาหมัด หรือ กูหมัด เป็นผู้มีเงินเดือนสูงกว่าข้าราชการทุกคน (ยกเว้นเจ้าเมืองสตูล)

รองอำมาตย์เอก หลวงหิรัญบริหารมีพื้นเพเป็นชาวเมืองไทรบุรี บิดาชื่อฮัจยีมะหมัดสอาด (ไม่สามารถหาชื่อมารดาได้) อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองสตูลตามคำชักชวนของพระยาภูมินารธภักดี สันนิษฐานว่าเดินทางเข้ามาช่วงปี พ.ศ. ๒๔๓๙ - ๒๔๔๓ ซึ่งเป็นห้วงเวลาที่พระยาภูมินารธภักดีมารักษาราชการเมืองสตูล เพราะพระยาอภัยนุราช (ตนกูอับลเราะห์มาน) ไม่สามารถปกครองบ้านเมืองได้ รองอำมาตย์เอก หลวงหิรัญบริหาร จึงสนิทสนมคุ้นเคยกับพระยาภูมินารธภักดีเป็นพิเศษ อาจจะเคยร่วมทำงานกันตั้งแต่สมัยพำนักที่เมืองไทรบุรี จึงเป็นบุคคลที่เจ้าเมืองสตูลคัดเลือกมาอย่างดีแล้ว งานการคลังถือเป็นหัวใจของการบริการบ้านเมือง ต้องสรรหาคนดีมีฝีมือ และไว้วางใจได้ มิฉะนั้นจะปฏิรูปบ้านเมืองคงไม่สำเร็จตามพระราชประสงค์ของรัชกาลที่ ๕ เพราะทรงมุ่งมั่นก่อตั้งระบอบการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลขึ้นมา รองอำมาตย์เอก หลวงหิรัญบริหารจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมีส่วนช่วยเหลือพระยาภูมินารธภักดี ได้ปฏิรูปบ้านเมืองเข้าสู่ระบอบการปกครองแบบใหม่เมื่อสมัย ๑๒๔ ปีที่แล้ว

ตระกูลปะลาวัน

จากการสัมภาษณ์และสอบถามผู้สูงอายุ ต้นตระกูล “ปะลาวัน” เป็นตระกูลนักรบหรือแม่ทัพ ชื่อ ดาโต๊ะปะลาวัน ชื่อสะกดตามภาษาโรมัน PHALAWAN มีข้อสันนิษฐานว่า ดาโต๊ะปะลาวัน เป็นแม่ทัพหรือขุนศึกที่ได้รับการแต่งตั้งจากเมืองไทรบุรีให้มาปกป้องมุแกมสโตย - ละงู โดยแม่ทัพมีหัวง เหล็กส่วนบนคล้ายวงแหวน ส่วนล่างเป็นแป้นวางกับพื้นราบได้ ด้านหน้าของแป้นจารึกด้วยลวดลายดอกไม้และภาษาอาหรับ ตระกูลปะลาวันถือหัวงเหล็กที่ได้รับมอบจากเจ้าเมืองไทรบุรี เป็นสัญลักษณ์

ประจำตระกูลมาจนทุกวันนี้

คำบอกเล่าของทายาทในตระกูล “ปะลาวัน” เล่าต่อกันมาว่า ตาโตะปะลาวันคือบรรพบุรุษ เป็นแม่ทัพหรือนายทหารได้นำทหารกลุ่มใหญ่มาตั้งค่ายอยู่ที่บ้านกาตุและบ้านควนดินแดง ภายหลัง บ้านกาตุเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านควนขัน ปัจจุบันเป็นทั้งชื่อหมู่บ้านและตำบล ขึ้นต่ออำเภอเมืองสตูล คำว่า “กาตุ” ในภาษามลายูแปลว่า “ต้นชะพลู” ทั้งบ้านกาตุและบ้านควนดินแดงต่างก็เป็นชัยภูมิ เหมาะที่จะสู้รบกับข้าศึก อาวุธที่ใช้ได้แก่ปืนใหญ่ หอก กริช มีดดาบ แล่ด้วยเวทมนต์คาถาหรือไสยศาสตร์บ้าง

ทุกวันนี้ลูกหลานตระกูลปะลาวันยังเก็บรักษาห้วงเหล็กประจำตระกูลปืนใหญ่ หอก กริช มีดดาบ ซึ่งตาโตะปะลาวันและทหารสมัยนั้นใช้ในการทำสงคราม ดังนั้นถือว่าปะลาวันเป็นตระกูลขุนศึก หรือนักรบแห่งเมืองไทรบุรีโดยแท้ มีข้อสันนิษฐานว่าตาโตะปะลาวันยกกองทัพสู่เมืองสตูลเมื่อสมัย ๑๙๐ ปีที่แล้ว เมื่อมาตั้งกองทหารที่บ้านกาตุและบ้านควนดินแดง ได้แต่งงานกับหญิงชาวมาบังชื่อนางไหม หรือโตะไหม มีทายาทสืบต่อมา ๔ ชั้นอายุคน (generation) แต่ละชั้นคงมีทายาทหลายคน ยังมีภรรยามากกว่า ๑ คน ย่อมก่อกำเนิดทายาทรุ่นลูก หลาน เหลนอีกมากมาย

บุคคลสำคัญ

บุคคลในตำบลบ้านควนได้รับโอกาสเป็นบุคคลสำคัญในหน่วยงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตาโตะอิบราเฮ็ม ยีเส้น ได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่แปลภาษาไทยเป็นภาษามลายูแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ เป็นตาโตะยุติธรรมประจำจังหวัดสตูล และเป็นประธานคณะกรรมการจังหวัดสตูล นายเกษม รังสิโยกฤษณ์ เป็นนายอำเภอเมืองสตูล นามสกุลเดิมคือ โสะประจัน เป็นชาวบ้านควนโดยแท้ ไม่ได้อพยพมาจากที่โน

นายโกมล ปันติกา	เป็นปลัดอำเภอเมืองสตูล
นายอาเหม็ด บินสอาด	รองประธานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล
นายชะการียา อูมาจิ	เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล
นายदनัย หลงโสะ	เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๕๐
นายสุไลมาน อาดำ	เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๒
นายมะหะหมัด ตะฮวัน	เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ปัจจุบัน
นายกูตานัน หลังจิ	เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน

นายดุขฎิ ปันติกา	เป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ปัจจุบัน
------------------	---

นายอดุล บินสะอาด เป็นประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล และดาโต๊ะ
ยุติธรรมประจำศาลจังหวัดสตูล

นายอาซีซัน บินสะอาด เป็นเลขานุการคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

นายเจ๊ะอาด สัญญา เป็นคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

นายอาหมาด หลังปูเต๊ะ เป็นครูใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควน

ผศ.ดร.ชาฟีอี อาดำ นักวิชาการอิสระ

ผศ.ดร.สุกรี หลังปูเต๊ะ รองผู้จัดการฝ่ายต่างประเทศวิทยาลัยเทคโนโลยีอันวามันอานาโตเลียน
และอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

นางชญาทิพย์ จิตหลัง ยุติธรรมจังหวัดปัตตานี

นายรอฮีม กาสา ประธานชมรมมุสลิมจังหวัดสตูล

เกียรติประวัติของตำบล

นายกุदानัน หลังจิ ได้รับรางวัลผู้นำท้องถิ่นดีเด่น ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับรางวัลผู้ที่มีผลการ
ปฏิบัติงานดีเด่นในรอบปีของจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน ได้รับรางวัลผ่านการประเมินประสิทธิภาพของอปท.
อันดับที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

มัสยิดญันนะตุลนาอิม ได้รับรางวัล สยิดรักสะอาด ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและสุขภาพดีเยี่ยม
ปี พ.ศ. ๒๕๖๖

บ้านทุ่งวิมานได้รับเลือกเป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบของจังหวัดสตูล ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

ลำดับเหตุการณ์สำคัญจากเมืองไทรบุรีรากเหง้าของชาวบ้านควน

ลำดับเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ของเมืองสตูล ถ้าพูดถึงเมืองสตูลหรือไทรบุรี บ้านควนก็จะมี
ความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถดูได้จากศาสนาที่นับถือ ประเพณีและวัฒนธรรม
และการเป็นอยู่ของชาวบ้านควนในปัจจุบัน ยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ของมลายูอย่างมากมาย ดัง
นั้นผู้เขียนพยายามลำดับเหตุการณ์เพื่อถ่ายทอดผู้อ่านในการเทียบความเป็นมาของแต่ละยุค แต่ละสมัย
กว่าจะมาเป็นประเทศไทยที่สันติสุข กว่าจะเป็นเมืองสตูล สงบ สะอาด ธรรมชาติบริสุทธิ์ และกว่าจะ
มาเป็นบ้านควนน่าอยู่ ผู้คนน่ารักในปัจจุบัน โดยมีลำดับเหตุการณ์สำคัญ ๆ ดังนี้

พ.ศ. ๒๓๒๙ สมเด็จพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท โปรดให้ทัพเมืองนครศรีธรรมราช
ลงไปปราบปรามเมืองมลายูเพื่อทำสงครามในสมัยรัตนโกสินทร์

พ.ศ. ๒๓๓๒ - ๒๓๓๓ เมืองนครศรีธรรมราชถูกลดอำนาจลงโดยให้หัวเมืองปักษ์ใต้ด้าน
คาบสมุทรมลายูตะวันออกได้แก่ เมืองปัตตานี เมืองกลันตันและตรังกานูอยู่ในความดูแลของเมือง

สงขลา ส่วนหัวเมืองปักษ์ใต้ด้านคาบสมุทรมาลายูได้แก่ เมืองพัทลุง เมืองตรัง เมืองไทรบุรี และสตูลยังอยู่ในความควบคุมของเมืองนครศรีธรรมราช สตูลเป็นตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรี เรียกว่า “มุแกมสโตย” หมายถึง “ตำบลกระทอน”

พ.ศ. ๒๕๓๓ พระยาไทรบุรี สุลต่านอับดุลลอฮ์ มุกร็อม ชาห์ถึงแก่อนิจกรรม และให้น้องชายเป็นเจ้าเมืองแทน แต่อยู่ได้ไม่นานก็ถึงแก่อนิจกรรม บุตรชายของสุลต่านอับดุลลอฮ์ มุกร็อม ชาห์มีจำนวน ๑๐ คน ซึ่งเกิดจากต่างมารดา และมีความขัดแย้งชิงอำนาจที่จะเป็นเจ้าเมืองไทรบุรี

พ.ศ. ๒๓๓๔ - ๒๓๔๓ เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์) ผู้ดูแลเมืองไทรบุรีได้ไปไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างพี่น้อง ๒ คน คือ ตนกูปาแรงัน (พี่ชาย) กับตนกูบิสนู (น้องชาย) แต่ตกลงกันไม่ได้ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดเกล้าฯ ให้ตนกูปาแรงันเป็นพระยารัตนสงคราม ภักดีศรีสุลต่านมะหมัดรัตนราชบดินทร์สุรินทร์วังสา พระยาไทรบุรี ส่วนตนกูบิสนูเป็นพระยาอภัยนุราช ตำแหน่งรายามาตาของไทรบุรี

พ.ศ. ๒๓๕๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ สวรรคต

พ.ศ. ๒๓๕๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ขึ้นครองราชย์

พ.ศ. ๒๓๕๔ เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์) ได้ลาออกจากตำแหน่งผู้สำเร็จราชการเมืองนครศรีธรรมราชเนื่องจากชราภาพ

พ.ศ. ๒๓๕๕ พระยาไทรบุรี (ตนกูปาแรงัน) ได้เข้าตีเมืองแปะและให้มาขึ้นกับสยาม แล้วได้ความชอบเลื่อนยศเป็นเจ้าพระยาไทรบุรี

พ.ศ. ๒๓๕๖ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ขึ้นครองราชย์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) มาปกครองมุแกมสโตย - ละงู

พ.ศ. ๒๓๕๘ พระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) ถึงแก่อนิจกรรม

พ.ศ. ๒๓๕๙ - ๒๕๘๑ มุแกมสโตย - ละงู ไม่มีผู้ปกครองท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๓๖๓ เกิดข่าวลือว่าพม่าร่วมกับไทรบุรีจะมาตีไทย และให้กองทัพเมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลาไปตั้งที่ทำการต่อเรือที่เมืองสตูล เพื่อเป็นการควบคุมกำลังฝ่ายเมืองไทรบุรี

พ.ศ. ๒๓๖๔ รัชกาลที่ ๒ โปรดให้พระยานคร (น้อย) ยกทัพไปปราบปรามการคิดกบฏเมืองพระยาไทรบุรีที่มีใจเอื้อเฟื้อต่อพม่า จนพระยาไทรบุรีต้องหนีไปอยู่ที่เกาะหมาก และได้กวาดต้อนชาวไทรบุรีมาไว้ที่กรุงเทพฯ ฯ บางส่วน ส่วนใหญ่เป็นชาวปัตตานี ยะลา นราธิวาส และได้กวาดต้อนชาวไทรบุรีไปที่นครศรีธรรมราชบางส่วน ส่วนใหญ่เป็นราษฎรชาวสตูล เช่นชาวบ้านควน ก็จะส่งไปอยู่ที่นครศรีธรรมราช แถวอำเภอท่าศาลา ซึ่งในพื้นที่นั้นจะมีการพูดภาษามลายูท้องถิ่นคล้ายกับบ้านควน เพราะในอดีตมีการส่งตัวบรรพบุรุษชาวบ้านควนไปอยู่ที่นั่น

พ.ศ. ๒๓๖๔ แต่งตั้งให้พระยาภักดีบริรักษ์ (แสง) บุตรของเจ้าพระยานครศรีธรรมราช เป็นผู้รักษาการเมืองไทรบุรี และแต่งตั้งให้นายนุช เป็นพระยาเสนานุชิต เป็นปลัดเมือง ได้แบ่งเมืองไทรบุรีออกเป็น ๔ เมือง ได้แก่ ไทรบุรี ภูบังปาสู เปอร์ลิส และสตูล

พ.ศ. ๒๓๘๒ ยกฐานะ “มุเก็มสโตย” เป็น “นครีสโตย” ตนกุมอำมัด อาเก็บ เป็นเจ้าเมืองคนแรก เมืองสตูลอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองสงขลา ๕ ปี ในปี พ.ศ. ๒๓๘๒ รัชกาลที่ ๓ แบ่งแยกเมืองไทรบุรีเป็นสตูล เปอร์ลิส กุบังปาสุ และไทรบุรี

พ.ศ. ๒๓๘๒ - ๒๔๑๙ รัชกาลที่ ๓ แต่งตั้งพระยาสมันตรัฐบุรินทร์ (ตนกุมอำมัด อาเก็บ) เป็นเจ้าเมืองสตูลคนแรก ซึ่งเป็นบุตรของพระยาอภัยนุราช (ตนกูปิสนุ)

พ.ศ. ๒๓๘๔ แต่งตั้งตนกุมอำมัด อาเก็บ บุตรชายของตนกูปิสนุ เป็นเจ้าเมืองสตูล และได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาอภัยนุราช

พ.ศ. ๒๔๑๙ - ๒๔๒๗ พระยาอภัยนุราช (ตนกูปิสนุ) ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตของตนกุมอำมัด อาเก็บ ขึ้นเป็นเจ้าเมือง

พ.ศ. ๒๔๒๗ - ๒๔๔๓ พระยาอภัยนุราช (ตนกูปิสนุ) ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตของตนกูปิสนุ ขึ้นเป็นเจ้าเมือง

พ.ศ. ๒๔๓๘ เมืองไทรบุรี สงกุดิน บินกูมะ มาช่วยราชการ

พ.ศ. ๒๔๔๐ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้มีการจัดตั้งมณฑลไทรบุรีขึ้น สตูลรวมอยู่กับไทรบุรี

พ.ศ. ๒๔๔๓ รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระยาภูมินารถภักดี (กูเด็น บินกูมะ) ขึ้นมาเป็นเจ้าเมืองสตูล

พ.ศ. ๒๔๕๒ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ ๕ ไทยเสียดินแดนไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และเปอร์ลิสให้ประเทศอังกฤษ เหลือแต่สตูลที่ขึ้นกับไทย รัชกาลที่ ๕ โปรดให้สตูลเป็นเมืองจัตวารวมกับมณฑลภูเก็ต จนทำให้เมืองสตูลได้แยกออกจากมณฑลไทรบุรีไปรวมกับมณฑลภูเก็ต

พ.ศ. ๒๔๕๓ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ตั้งโรงเรียนไทยมลายู เพื่อสอนภาษาไทยและภาษามลายู ที่บริเวณห้องสมุดประชาชนปัจจุบัน เป็นต้นเค้าของโรงเรียนสตูลวิทยา

พ.ศ. ๒๔๕๕ พระโกษาอิสหากได้เป็นผู้ว่าราชการเมืองสตูล มียศเป็นพระยาสมันตรัฐบุรินทร์

พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๔๗๕ เมืองสตูลไปขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๔๗๕ พระยาภูมินารถภักดีถึงแก่อนิจกรรม

พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย จึงได้ยกฐานะเมืองสตูลขึ้นเป็นจังหวัด เรียกว่า จังหวัดสตูล

พ.ศ. ๒๔๗๖ สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ สตูลได้ยกฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของไทยมาจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๔๘๒ เปลี่ยนชื่ออำเภอมาบังเป็นอำเภอเมืองสตูล

พ.ศ. ๒๔๘๕ ทหารญี่ปุ่นเข้าควบคุมเมืองสตูล ตั้งกองบัญชาการที่ควหาสน์กูเด็น

พ.ศ. ๒๔๘๖ นักโทษเกาะตะรุเตาเริ่มออกปล้นสะดมเรือสินค้าเยี่ยงโจรสลัด

พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๕๐๐ นายเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. จังหวัดสตูล สมัยที่ ๑-๕

ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ประเทศไทยมีชื่อเรียกว่า สยาม ทุกวันนี้ชาวมาเลเซียยังนิยมเรียกคนไทยว่า “สยาม” ในพิพิธภัณฑ์รัฐปะลิสกับรัฐเคดาห์ที่แสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

จากเหตุการณ์สำคัญ ๆ ข้างต้น ทำให้เรารู้ว่าบ้านควนมาจากไหน และมีพี่น้องของบ้านควน ได้อพยพไปแห่งหนใดบ้าง เรื่องราวที่ถูกบันทึกไว้ ทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องของชาวนครศรีธรรมราช สตูล และเคดาห์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น หากไม่มีการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ก็จะเป็นการยากที่จะรู้ความเป็นมาของบรรพบุรุษของเราในอดีตได้

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

บทที่ ๒

เรียงร้อยเล่าขาน ตำนานบ้านควน

ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเมือง ไทรบุรี ซึ่งในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เมืองสตูล มีฐานะเป็นตำบลหนึ่งตั้งอยู่ทางตอนเหนือของ เมืองไทรบุรี ถือเป็นท้องที่กันดารห่างไกล พื้นที่ ถูกโอบล้อมด้วยทิวเขาสามด้านคือ ทิศใต้ ทิศ ตะวันออก และทิศเหนือ อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ และป่าชายเลนตามชายฝั่งทะเล มีสายน้ำสำคัญ หลายสาย ชาวตะวันตกเข้าใจผิดเรียกเป็นแม่น้ำ จึงปรากฏชื่อแม่น้ำสตูล แม่น้ำบาราเกต และ แม่น้ำละงู อยู่ในแผนที่ของชาวตะวันตกด้วยความทุรกันดารห่างไกลนี้เองเมืองสตูลจึงไม่ค่อย ได้รับการเหลียวแลจากเมืองไทรบุรีเท่าที่ควร

เมื่อรัชกาลที่ ๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) มาปกครองเมืองสตูลระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๕๖ – ๒๓๕๘ ตำบลบ้านควนสมัยนั้นเรียกว่า “มุแกมฆัร” ซึ่งขึ้นต่อมุแกมฆัรมาบังนังคะรา เป็นชื่อเมืองใหม่ของสตูล ในสมัยนั้นเมืองสตูลแบ่งการปกครองออกเป็น ๓ เขต ได้แก่ มาบังนังคะรา ละงู และสุไหงอะฮะ (ทุ่งหว้า) มุแกมฆัร (บ้านควน) อยู่ในเขตการปกครองของมาบังนังคะรา หรือนครัสโดยมาบังนังคะรา แปลเป็นภาษาไทยว่า สตูล เมืองแห่งพระสมุทรเทวา สมัยก่อนสตูล ไม่ได้มีฐานะเป็นเมือง เป็นเพียงท้องที่ เรียกว่า มุแกม และมุแกมมาบังนังคะราได้ยกขึ้นเป็นจังหวัด

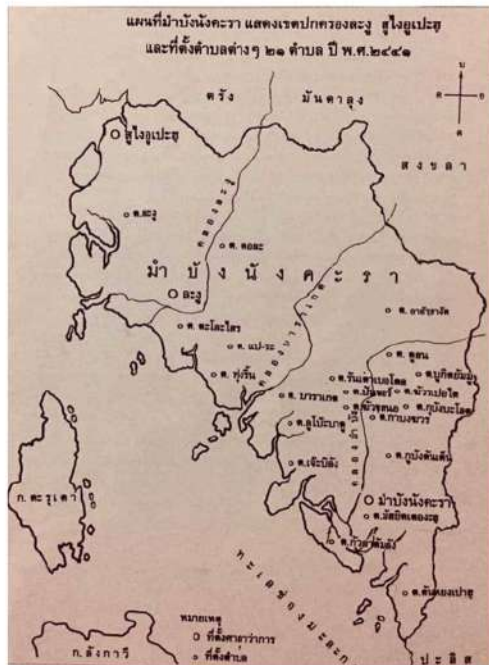
สตูลเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) ไปปกครองมุแกมสโตโดยคนแรกในปี พ.ศ. ๒๓๕๖ ซึ่งขณะนั้นสตูลยังเป็นตำบลหนึ่งของไทรบุรี หลังจากปกครองมุแกมสโตได้ ๒ ปี พระยาอภัยนุราช (ตนกูบิสนู) ก็ถึงแก่อนิจกรรมในปี พ.ศ. ๒๓๕๘ จดหมายเหตุ ร. ๒ ในหอสมุดวชิรญาณยังได้กล่าวถึงเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเงิน ๕ ชั่ง กรมพระราชวังบวรสถานมงคล ๓ ชั่งในการทำศพ โดยนำศพไปประกอบพิธีทางศาสนาอิสลามที่เมืองไทรบุรี ฆัร* บางตำราเขียน ฆวก เป็นคำที่ออกเสียงตามสำเนียงชาวบ้านควน ออกเสียงแม่กก บางตำราเขียนว่า กำปงฆวร อ่านว่า ควน เพื่อให้สอดคล้องตามบริบทพื้นที่ที่เป็นเนิน เป็นควน แต่ถ้าออกเสียงตามรูปคำภาษามลายูจะเขียนว่า “ฆัร” อ่านว่า ฮู - วัร ซึ่ง “วัร” จะอ่านออกเสียง ร ตามหลัง

ดังนั้นกำปงฆัรเป็นส่วนหนึ่งของมุแกมสโต และมุแกมสโตเป็นส่วนหนึ่งของนาคาราเคดะห์ ถ้าเรียงลำดับการปกครองโลกมลายูสมัยก่อนเริ่มจากหน่วยเล็กที่สุดคือ รัมมะฮ์ (Rumah) ดูสน (Dusun) กำปง (Kumpong) มุแกม (Mukim) และนาคารา (Negara) ตามลำดับ

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ตำบลบ้านควนมีสถานะ

เป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลมาบั่ง อำเภอมำบั่งนัง
กระรา (ปัจจุบันตำบลพินาน อำเภอมือ่ง จังหวัด
สตูล)

แผนที่เมืองไทรบุรีและแผนที่มำบังนังกระรา

แผนที่ประเทศมาเลเซีย

หากถามถึงมูเก็มชวก ตำบลบ้านควน
ปัจจุบันมีอายุก็ร้อยปี ก็สามารถเทียบกับการ
ปกครองมูเก็มสโดยคนแรกในสมัยตนกูบิสนู
ปกครองในช่วงขณะนั้น นับถึงปัจจุบัน ๒๑๑ ปี
เนื่องจากปัจจุบันตำบลบ้านควนมีวัฒนธรรมการ
แต่งกาย การพูดภาษามลายู การนับถือศาสนา
อิสลาม สถาปัตยกรรมและพื้นที่ที่อยู่เขตการ
ปกครองนคริสต์โดยที่ไม่ต่างจากเดิมมาก และจาก
การสัมภาษณ์คนเฒ่าคนแก่ หลาย ๆ ท่านจะ
บอกว่า บ้านควนมีคนอาศัยในพื้นที่นี้อยู่เดิมแล้ว
น่าจะประมาณ ๔๐๐ กว่าปี ซึ่งสันนิษฐานได้จาก
การที่ชาวบ้านเจอกูโบร์เก่าแก่หลาย ๆ แห่งใน
ตำบลบ้านควน และพบซากเรือขนาดใหญ่มีการ

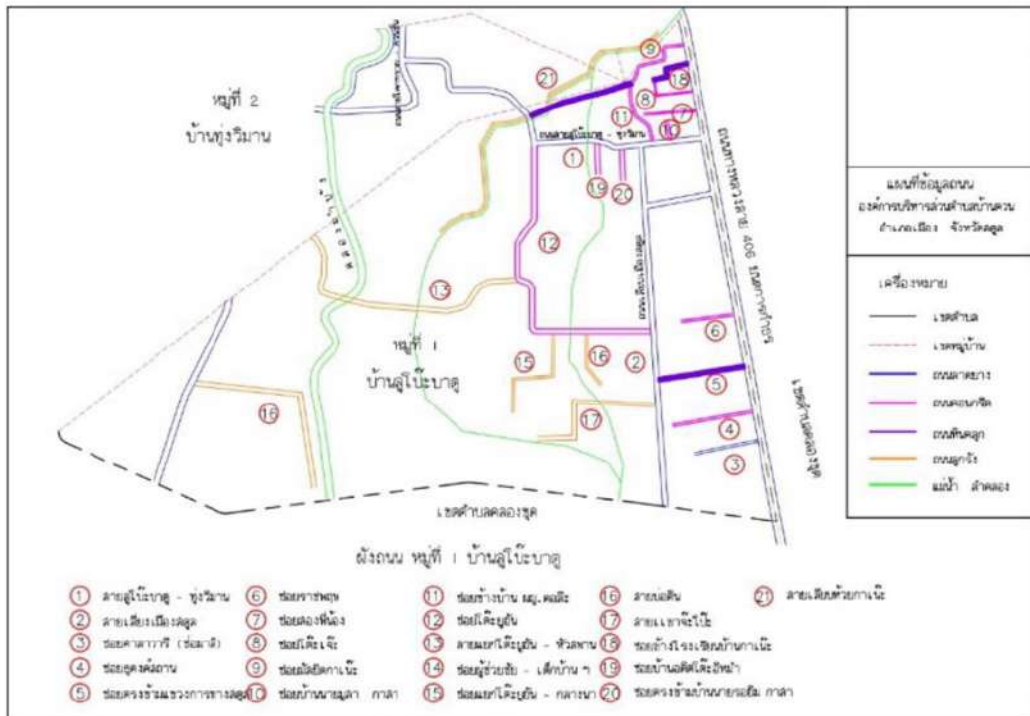

กูโบร์เก่าแกในตำบลบ้านควน

ใช้เสากระโดงที่พบในคลองสุโขงมาตี หมูที่ ๔ ผนวกกับการเล่าจากคนผู้เฒ่าที่เล่าให้ลูกหลานฟังรุ่นต่อรุ่นว่า สมัยก่อนได้มีเรือสินค้าผ่านคลองสุโขงมาตีแห่งนี้ ซึ่งปัจจุบันคลองสายนี้ตื้นเขิน น้ำไม่สามารถไหลผ่านได้เหมือนในอดีต ปัจจุบันตำบลบ้านควนมีเขตการปกครองทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน ซึ่งมีประวัติแต่ละหมู่บ้านดังนี้

ตำนานหมู่บ้านกาณะ หมู่ที่ ๑

แผนที่หมู่ที่ ๑ บ้านกาณะ

หมู่บ้านกาณะ มีชื่อเรียก ๓ ชื่อ คือ ๑) ลูโบ๊ะบาตุ หมายถึง วังหิน ๒) กาณะ หมายถึง ต้นชะมวง ๓) ตาลี่ไกล หมายถึง เชือกผูก (ทำสะพานไม้) ในอดีตตำบลบ้านควนแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๒ หมู่คือ หมู่ลูโบ๊ะบาตุ มีมุฮัมหมัด เป็นปิงฮูลูมูเก็ม และหมู่ก่าปงฆวร มีหวันมุสา เป็นปิงฮูลูมูเก็ม โดยหมู่ลูโบ๊ะบาตุนั้นประกอบด้วยหมู่บ้านหลายแห่ง ได้แก่ ลูโบ๊ะบาตุ กาณะ โต๊ะเคาะ และปาตังโต๊ะอาโกบ ในสมัยพระยาภูมินารถกิติ ได้ยุบหมู่ลูโบ๊ะบาตุมารวมกับหมู่ก่าปงฆวร และเมื่อ พ.ศ. 2475 ได้เปลี่ยนหมู่ก่าปงฆวรมาเป็น “ตำบลบ้านควน”

มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาจากนักปราชญ์หมู่บ้านได้เล่าให้ฟังว่า คำว่า “กาณะ” เป็นชื่อของต้นไม้ใหญ่ชนิดหนึ่งที่อยูติดกับลำห้วย มีชื่อว่าต้นชะมวง เรียกเป็นภาษามลายูว่า ปอเกาะกาณะ ลำต้นแผ่กิ่งออกมาแค่ออกกิ่งซ้ายขวาเท่านั้น ด้วยความแปลกคือกิ่งหนึ่งจะมีผลชะมวงที่มีรสชาติดีหวาน และอีกกิ่งหนึ่งจะมีผลชะมวงที่มีรสชาติดีเปรี้ยว เมื่อถึงเวลาออกผล ผลของมันชาวบ้านจะนำไปประกอบอาหาร และมีผลบางส่วนที่ตกลงไปในน้ำและไหลไปตามลำห้วย ทำให้เกิดการแพร่ขยายพันธุ์กลาย

เป็นป่าขนาดใหญ่ หลังจากนั้นได้มีนายสนั่น โต๊ะเจ๊ะ และครอบครัว ภรรยาชื่อนางฉ๊ะ โต๊ะเจ๊ะ ได้หนีจากทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาในประเทศไทยในสงครามโลกมาตั้งถิ่นฐานบริเวณนั้น และหลังจากนั้นไม่นานก็มีอีกหลายครอบครัวที่เดินทางเข้ามาตั้งรกรากที่อยู่อาศัยบริเวณนี้เช่นกัน นายสนั่น โต๊ะเจ๊ะ ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านกาเนะ” หรือ “บ้านกาเต๊ะ”

ชุมชนบ้านกาเต๊ะได้รวมก่อตั้งมัสยิดเล็ก ๆ ในหมู่บ้านเพื่อประกอบพิธีทางศาสนาและได้เป็นมัสยิดที่ขึ้นทะเบียน เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล รหัสไปรษณีย์ ๙๑๑๔๐ ซึ่งเป็นหลังแรกของตำบลบ้านควน

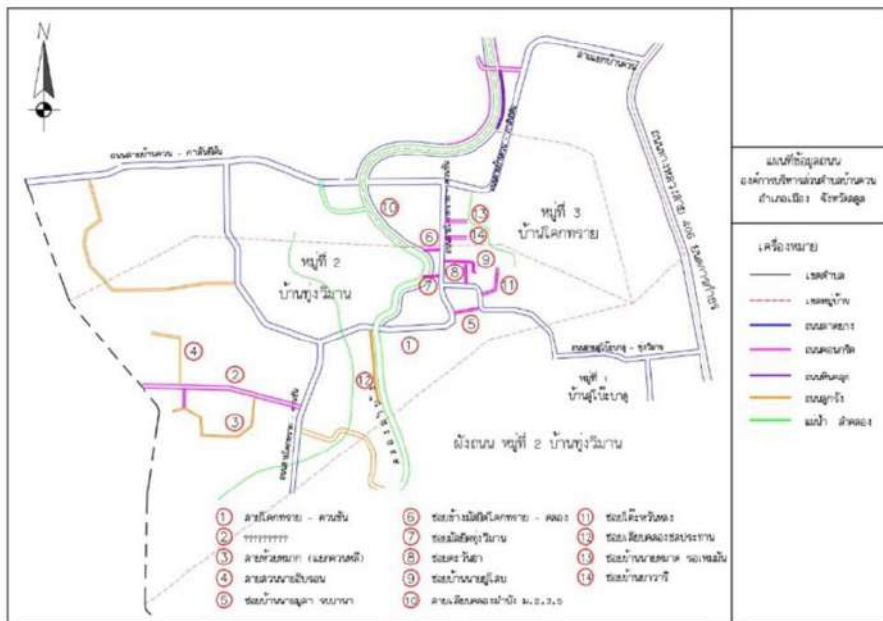
มัสยิดนุรุฎกีรออะฮ์ มัสยิดหลังแรกของตำบลบ้านควน (ในชุมชนบ้านกาเต๊ะ) ที่จดทะเบียน

มัสยิดอุโบะบาต

ตำนานบ้านทุ่งวิมาน หมู่ที่ ๒

แผนที่ภาพหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งวิมาน

“บ้านทุ่งวิมาน” ในอดีตชื่อ “หมู่บ้านทุ่งตะโกบ” ภาษามลายู จะเรียกว่า “ปาดังโตะอาโกบ” แต่ชื่อแรกในอดีต ชาวบ้านจะเรียกว่า “ท้องทุ่งที่แล่ว” คำว่า “แล” เป็นภาษาใต้ แปลว่า “ดู”

ผู้มาอาศัยในพื้นที่ทุ่งวิมานเป็นคนแรกชื่อนายโกบ ไม่ทราบนามสกุล อพยพมาจากถิ่นอื่น ๆ ซึ่งเป็นคนเลี้ยงวัว มาจากทางทิศใต้ โดยนำฝูงวัวออกมาหากิน เมื่อมาถึงท้องที่นี้ซึ่งเป็นทุ่งโล่ง มีทำเลที่อุดมสมบูรณ์ และเหมาะสมในการทำมาหากิน จึงได้ตั้งรกรากอยู่ที่บ้านทุ่งโตะอาโกบ ซึ่งทุ่งนี้มีเรื่องราวก่อนที่จะเป็นท้องทุ่งโตะอาโกบนั้นว่า วันหนึ่งมีนกเขาใหญ่ตัวหนึ่งออกจากกรงแล้วตามจับไม่ได้ เพราะอยู่บนต้นไม้สูง เลยโค่นต้นไม้ต้นนั้นออกเพื่อจะจับนก พอโค่นเสร็จ นกก็หนีบินไปเกาะต้นไม้ต้นอื่นต่อ นายโกบก็โค่นต้นไม้ต้นนั้นต่อ นกก็บินหนีไปเกาะต้นไม้อื่นอีก นายโกบก็โค่นต้นไม้ไปเรื่อย ๆ ที่นกเขาเกาะจนกลายเป็นท้องทุ่งโตะอาโกบ ที่ไม่มีต้นไม้ต้นใหญ่ในบริเวณนั้น

ในอดีต บ้านทุ่งวิมานเป็นหมู่ที่ ๕ ของบ้านควน และเปลี่ยนเป็นหมู่ที่ ๒ ในปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อนายละไบทอง หลังจ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีการปรึกษาหารือร่วมกันสร้างโรงเรียนขึ้นมา เมื่อสร้างเสร็จ กรรมการและชาวบ้านมีความเห็นว่าสมควรตั้งชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนบ้านทุ่งวิมาน” สมัยนั้นมีการเสนอชื่อมา ๔ ชื่อ ได้แก่ บ้านทุ่งโตะอาโกบ บ้านทุ่งวิมาน บ้านเกาะนารอบ และบ้านทุ่งตอละบาลอ จากการโหวตคะแนนเสียงที่มากที่สุดคือ ชื่อบ้านทุ่งวิมาน เพราะที่นี้ชาวบ้านถือว่าเป็นที่ต่อเลาะอับบาลอ หมายถึง เป็นสถานที่บนบาน อธิษฐาน หรือขอสิ่งที่ดีนอยากได้ก็จะได้ สมใจปรารถนาทุกอย่าง ถ้าปีไหนฝนไม่ตกก็จะรวมตัวกันทำการละหมาดขอพรต่อพระเจ้า โดยมีการ

ทำข้าวต้มเลี้ยงคนที่มาร่วมพิธี จึงเป็นที่มาของชื่อบ้านทุ่งวิมาน และหมู่บ้านทุ่งไต่โกบก็เปลี่ยนชื่อเป็น “ทุ่งวิมาน” ตั้งแต่นั้นมา สำหรับพื้นที่บ้านทุ่งวิมานมีมัสยิด 1 หลัง ได้แก่ มัสยิดอุษะนนะตุณนะอิม ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งวิมาน

มัสยิดอุษะนนะตุณนะอิม

ตำนานบ้านโคกทราย หมู่ที่ ๓

ชื่อหมู่บ้านโคกทราย ตั้งขึ้นโดยนายอุบูกัร บินซิเกอร์ ในภาษามลายูว่า บ้านเบอโฮรปาเซร แปลว่า บ้านโคกทราย คำว่า “โคกทราย” มาจากสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นโคกและดินเป็นดินทราย จึงเรียกชื่อหมู่บ้านตามสภาพพื้นที่ เพราะในหมู่บ้านเป็นทรายสีทองล้วน และมีจุดเนินทรายทับถมเป็นจำนวนมาก ประมาณ ๐.๑ ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ ณ ทางโค้งซึ่งเป็นร้านขายของสด ในอดีตพื้นที่ตรงนั้นมี ลำคลองสายเล็กไหลผ่าน และไปบรรจบกับคลองมาบัง โคกทรายเป็นชุมชนบ้านนายเจ๊ะหมาด หรือ อีหม่ามหมาด (โต๊ะเจ๊ะ) ซึ่งสมัยนั้นยังไม่ได้ตั้งเป็นหมู่บ้าน มีประชากรจำนวน ๒๕ คน จำนวน ๙ ครัวเรือน ใช้ภาษามลายู (ยาวิ) เป็นภาษาพูด คนส่วนมากเป็นคนประเทศมาลายา หรือมาเลเซียในปัจจุบัน สำหรับพื้นที่บ้านโคกทรายมีมัสยิด 1 หลังได้แก่ มัสยิดบ้านโคกทราย

มัสยิดบ้านโคกทราย

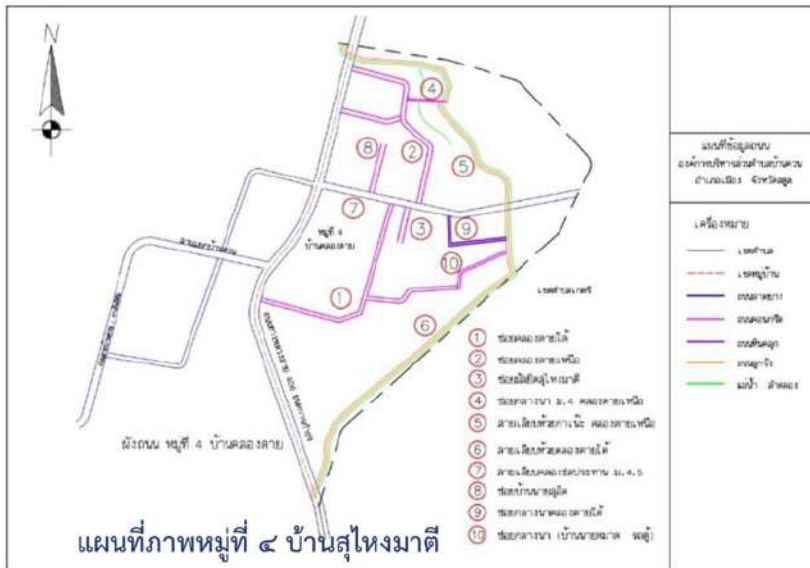
ตำนานบ้านสุโหงมาตี หมู่ที่ ๔

บ้านสุโหงมาตี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านควน เป็นเขตแดนติดกับตำบลฉลุง และตำบลเกตรี สุโหงมาตี เป็นคำทับศัพท์จากภาษามลายู ๒ คำ สุโหง แปลว่า คลอง, มาตี แปลว่า ตาย รวมความหมายชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านคลองตาย” ในอดีตบ้านสุโหงมาตีมีคลองไหลผ่าน ซึ่งมีปากน้ำมาจากคลองมาบังที่แยกจากฉลุง มีต้นกำเนิดมาจากบ้านย่านซื่อ อำเภอควนโดน และ

พื้นที่ใกล้เคียงของหมู่บ้านฉลุง หมู่ที่ ๑ ติดกับบ้านสุโหงมาตี หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านควน ถ้าถามคนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ฉลุงหมู่ที่ ๑ บ้านติดสายน้ำ คลองตายเขาก็จะบอกว่า บ้านเขาคือบ้านสุโหงมาตี แต่เนื่องจากการแบ่งเขตพื้นที่ของทางราชการใหม่ เลยเป็นเขตของตำบลฉลุง เพราะมีสายน้ำที่เรียกว่าสุโหงมาตีไหลผ่านในสมัยอดีต ซึ่งเป็นสายน้ำเดียวกันกับหมู่บ้านคลองตาย

ปัจจุบันสุโขทัยไม่มีคลองให้ลูกหลานได้เห็นแล้ว เนื่องจากคลองสายนี้ปรับเปลี่ยนทิศทาง ทำให้ต้นเขินตามธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนที่จะมีถนน เนื่องจากปริมาณน้ำฝนน้อยลง ทำให้น้ำไม่ไหลเข้าปากน้ำคลองสุโขทัย บวกกับการสร้างถนนทำให้น้ำไม่ไหลผ่านอีกเลย อีกทั้งมีต้นสาครขึ้นเต็มแตกกอแพร่ขยายมาปิดกั้นทางน้ำจนไม่สามารถไหลผ่านได้ จึงเกิดคลองตายขึ้น จึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “คลองตาย” ปัจจุบันคลองสายนี้ถูกท่วถมไปหมดแล้ว เราสามารถสังเกตได้จากสายน้ำคลองตายกลายเป็นคูระบายน้ำปัจจุบัน จากการสำรวจพื้นที่ลุ่มหมู่ที่ ๑ จะเห็นร่องรอยคูน้ำเล็ก ๆ แล้วมีต้นคล้า (เบอมัง) และต้นฮัมเมีย (ต้นสาคร) ที่เป็นต้นเหตุการต้นเขินของคลองสุโขทัย

จากการสัมภาษณ์นายกอเล็ม หลังกูเต๊ะ อายุ ๗๖ ปี และนายมะหะหมัด มะอาลา อายุ ๖๘ ปี ซึ่งอยู่ริมคลองสุโขทัย ได้กล่าวว่า ตั้งแต่เกิดมา คลองสุโขทัยต้นเขินมาก่อนที่จะมีถนนตัดผ่าน และมีปากน้ำเข้าสู่คลองสุโขทัยตรงกับบ้านนายรมหลี หลงสเดีย หมู่ที่ ๑ ตำบลลุง ซึ่งเจ้าของบ้านได้บอกว่า ก่อนที่จะท่วถมที่ดินสร้างบ้าน ที่ดินตรงนี้เป็นคูน้ำขนาดเล็ก ลึกประมาณระดับอกของเขา และข้าพเจ้ากับคณะได้ไปดูปากคลองจะว่า เกิดจากน้ำไหลผ่านเข้าสู่คลองอีกสาย และคลองสุโขทัยนี้จะตัดผ่านซอยลุงใต้ ๑ ข้างร้านบีโพร์ไหลข้ามถนนผ่านร้านรับซื้อของเก่าบ้านควนเป็นหมู่ ๔ ที่เรียกว่าสุโขทัยปัจจุบัน ซึ่งสายน้ำสุโขทัยจะออกสู่คลองกาณะนั่นเอง ในอดีตลุงหมู่ที่ ๑ บางพื้นที่อยู่ติดคลองสุโขทัย ชาวบ้านจะเรียกหมู่บ้านสุโขทัย ซึ่งสายน้ำสุโขทัยปัจจุบันสามารถดูจากเส้นทางระบายน้ำที่ทางอบต.บ้านควนได้ก่อสร้างขึ้นมาเพื่อระบายน้ำ และสามารถป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่บ้านสุโขทัยมีแนวเขตติดตำบลเกตรี หมู่ที่ ๒ ปัจจุบันเรียกว่าบ้านกาเด๊ะ และบ้านวังพะเนียด หมู่ที่ ๕ ของตำบลเกตรีปัจจุบัน ในอดีตเกตรีเป็นหมู่ที่ ๓ ของตำบลบ้านควน ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น จึงได้แยกจากตำบลบ้านควนเป็นตำบลเกตรี และแยกหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ ๑๑ และหมู่ที่ ๕ เป็นต้นมา ดังนั้น ตั้งแต่ตำบลเกตรีบางส่วนเป็นตำบลบ้านควนนั่นเอง

สำหรับในพื้นที่บ้านสุโหงมาตีมียมียิต 1 หลัง ซึ่งเป็นศาสนสถานของคนในพื้นที่

มัยยิตสุโหงมาตี

ตำนานบ้านควนหมูที่ ๕

บ้านควน คนในท้องถิ่นเรียกว่า “กัมปงฆวร” (Guar) มาจากภาษามลายู กัมปง แปลว่า หมู่บ้าน ฆวร แปลว่า เนิน หรือควน คำว่า “ควน” เป็นภาษาปักษ์ใต้ หมายถึง เนิน หมู่ที่ ๕ เป็นจุดที่เป็นเนินสูงที่สุดของบ้านควน เนื่องจากสภาพพื้นที่ของหมู่ที่ ๕ เป็นสถานที่ที่มีคนมาบุกเบิกเข้ามา

อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นที่แรก เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานแถบบริเวณนี้เป็นที่เนินสูงของพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง ทำให้เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน

ต่อมาก็ได้กระจายตัวลงในพื้นที่ต่าง ๆ จนถึงที่ราบลุ่ม ในอดีตกัมพูชามีความสำคัญอย่างยิ่งในเขตตำบลบ้านควนและบ้านใกล้เคียง เนื่องจากมีบุคคล ๓ กลุ่ม ๓ ตระกูลใหญ่เข้ามาอาศัยอยู่ คือตระกูล “นิสาและ” ตระกูล “ชะอูรา” และตระกูล “หลังปูเต๊ะ” เดิมมีบทบาทความรู้ความสามารถในด้านศาสนาอิสลาม ต่อมาภายหลังได้มีบทบาทในการปกครองถิ่นควบคู่กันไปจนปัจจุบัน อีกทั้งในอดีตมี “โต๊ะครูฮัจยีหมัดซีกีร์” นาปาเลน (ชาวอินโดนีเซีย) บิดาของเจ้าของปอเนาะควนสตอ “ดาร์ลุมาอาเรฟ” ในปัจจุบัน เข้ามาสอนและเผยแพร่ศาสนาอิสลาม ทำให้อดีตบ้านควนและฉลุงได้เป็นแหล่งสอนศาสนาอิสลามที่ชัดเจนแห่งแรกของจังหวัดสตูล หมู่ที่ ๕ เป็นศูนย์กลางของตำบลบ้านควน เป็นศูนย์กลางการปกครองและความรู้ศาสนา มีพื้นที่เป็นที่ราบสูงกว่าหมู่บ้าน และอยู่ริมคลองมาบัง เหมาะแก่การปลูกสร้างเรือนเพื่อยู่ออาศัย น้ำท่วมไม่ถึง ดินมีลักษณะเป็นดินแดง เป็นดินที่มีแร่ธาตุมาก จึงเหมาะแก่การเพาะปลูก

ตำนานบ้านกาลูบี หมู่ที่ ๖

“กาลูบี” มาจากภาษมลายูว่า “kelubi” ซึ่งเป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่งที่ชาวใต้เรียกว่า “หลุมพี” มีลักษณะทางพฤกษศาสตร์เป็นพืชตระกูลใบเลี้ยงเดี่ยว รูปร่างคล้ายต้นสละ มีหนามตามต้น ผลก็คล้ายสละกับระกำ แต่มีรสชาติเปรี้ยวจัด นำผลมาใช้แทนมะนาวได้ และนำมาประกอบอาหารเมนูต้มส้มปลา เดิมในหมู่บ้านนี้มีต้นหลุมพีตรงบริเวณฝั่งตะวันตกของอาคารอเนกประสงค์ของหมู่บ้าน อยู่บนพื้นที่บ้านบัณฑิตอาสาของหมู่ที่ ๖ มีต้นหลุมพีขึ้นเป็นจำนวนมาก จะขึ้นเฉพาะจุดที่เป็นที่ลุ่มและมีน้ำขัง ด้วยเหตุนี้คนแก่ ๆ ในสมัยนั้นจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “กาลูบี”

บ้านกาลูบิมีแม่น้ำลำคลอง ๒ สายไหลผ่านคือ คลองน้ำพระ และคลองมาบัง จึงเป็นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำและพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ ชาวบ้านจึงมักจะนำพืชต่าง ๆ มาทำย่ำเป็นอาหาร เช่น ยอดจิก เพกา บ้องไหล

หมู่บ้านกาลูบีแบ่งเป็น ๒ หมู่บ้านย่อยคือ บ้านกาลูบี และบ้านซาลาเวาะ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า คลองน้ำพระ โดยคำว่า “ซาลาเวาะ” เป็นภาษามลายู เป็นชื่อหมู่บ้านหนึ่งในประเทศอินโดนีเซีย เนื่องจากมีคนอพยพมาจากประเทศอินโดนีเซียมาสร้างรากฐานในที่แห่งนี้ จึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “ซาลาเวาะ” ตามชื่อหมู่บ้านในประเทศอินโดนีเซีย พื้นที่บ้านซาลาเวาะจะอยู่ติดคลองมาบังอยู่ทางทิศตะวันตกและมีพื้นที่ติดคลองน้ำพระอีกด้วย

ในอดีตบริเวณคลองน้ำพระมีพระออกจตุรงค์เพื่อแสวงหาที่เงียบสงบสำหรับปลีกวิเวกเพื่อทำสมาธิ บำเพ็ญ แล้วก็เปลี่ยนสถานที่ไปเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้ติดต่อกับสถานที่นั้น

จากการสัมภาษณ์ครูราเชนทร์ ยาทีกุล ซึ่งเคยเป็นครูโรงเรียนกาลูบี ท่านได้เก็บข้อมูลมาหลายปีและจดบันทึกไว้ว่า

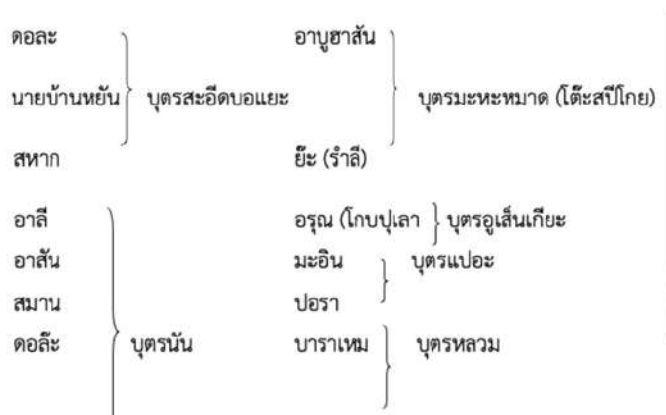
ผู้ที่อยู่อาศัยบ้านกาลูปีเป็นคนแรกมาจากชาวป็นัง ชื่ออับดุลเลาะห์ (ไม่มีนามสกุล) ชาวบ้านจะเรียกว่าโต๊ะดอเลาะห์ มีลูกติด ๑ คน คนสมัยก่อนจะเดินทางมาทางเรือ เนื่องจากว่าหมู่บ้านตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำลำคลอง มีเส้นทางเรือติดต่อกันได้ผ่านเปอร์ลิส ลังกาวิ และเปอร์ลิสตั้งอยู่ริมแม่น้ำเปอร์ลิส บริเวณปากน้ำเปอร์ลิสเป็นท่าเรือใหญ่สุดหรือสโตน หรือชื่อเรียกอีกอย่างว่า “มำบังนังคะรา” ตั้งอยู่ริมคลองมำบัง ชาวตะวันตกเรียกว่า “แม่น้ำสตูล” และได้แต่งงานกับภรรยาเป็นชาวลังกาวิจนล่องมาถึงบ้านกาลูปี เพราะการเดินทางสมัยก่อนไม่มีถนนหนทางที่สะดวกเหมือนปัจจุบัน ที่นัสมัยก่อนจะเป็นป่าดิบชื้น ไม่มีคนอาศัยอยู่ ซึ่งโต๊ะดอเลาะห์เป็นคนแรกที่มาตั้งรากฐานที่บ้านกาลูปี และได้เกิดบุตรจากภรรยาชาวลังกาวิ ๗ คน ทำให้มีลูกหลานเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และนายราเชนทร์ ยาดิกุล ที่ให้ข้อมูลก็เป็นลูกหลานรุ่นที่ ๖ ของโต๊ะดอเลาะห์นั่นเอง ซึ่งมีแผนผังเครือญาติตระกูลโต๊ะดอเลาะห์ดังนี้

ฮัจยีอับดุลเลาะห์มีบุตร ๘ คน (ผู้มาอาศัยรุ่นที่ ๑)

(สื่อรุ่นที่ ๔)

ฮัจยีมะดัย (ที่เป็นลูกติดจากป็นัง)

มะหาด (แม่ลังกาวิ) อพยพไปนครศรีธรรมราช

ชาเลาะห์

ชาลัม

อูย

ชาเปียะห์

ดะห์

ชาร์

อันดะห์

ชาแลหมัน

ปาแกะห์

กาเล็ม

บากา

โตะนัน

โตะอะห์

โตะระมะห์

โตะอูเล็น (เกียะ)

โตะแปอะห์

โตะหลอม

โตะเปียะห์

โตะสิมะห์

บุตรฮัจยีมะดัย

บุตรชาเลาะห์

บุตรชาลัม

บุตรอูย

บุตรดะห์

บุตรชาร์

บุตรอันดะห์

บุตรชาแลหมัน

บุตรปาแกะห์

บุตรกาเล็ม

บุตรบากา

บุตรโตะนัน

บุตรโตะอะห์

บุตรโตะระมะห์

บุตรโตะอูเล็น (เกียะ)

บุตรโตะแปอะห์

บุตรโตะหลอม

บุตรโตะเปียะห์

บุตรโตะสิมะห์

โตะปูเต๊ะ

โตะจา

โตะจิน

มะหะหมาด (ชาปีโกย)

แดชะห์

โตะหมาด (กาโตะห์)

โตะชาเชียะห์

โตะตียะห์

บุตรมะหาด

บุตรชาลัม

บุตรดะห์

บุตรชาร์

บุตรอันดะห์

บุตรชาแลหมัน

บุตรปาแกะห์

บุตรกาเล็ม

บุตรบากา

บุตรโตะนัน

บุตรโตะอะห์

บุตรโตะระมะห์

บุตรโตะอูเล็น (เกียะ)

บุตรโตะแปอะห์

บุตรโตะหลอม

บุตรโตะเปียะห์

บุตรโตะสิมะห์

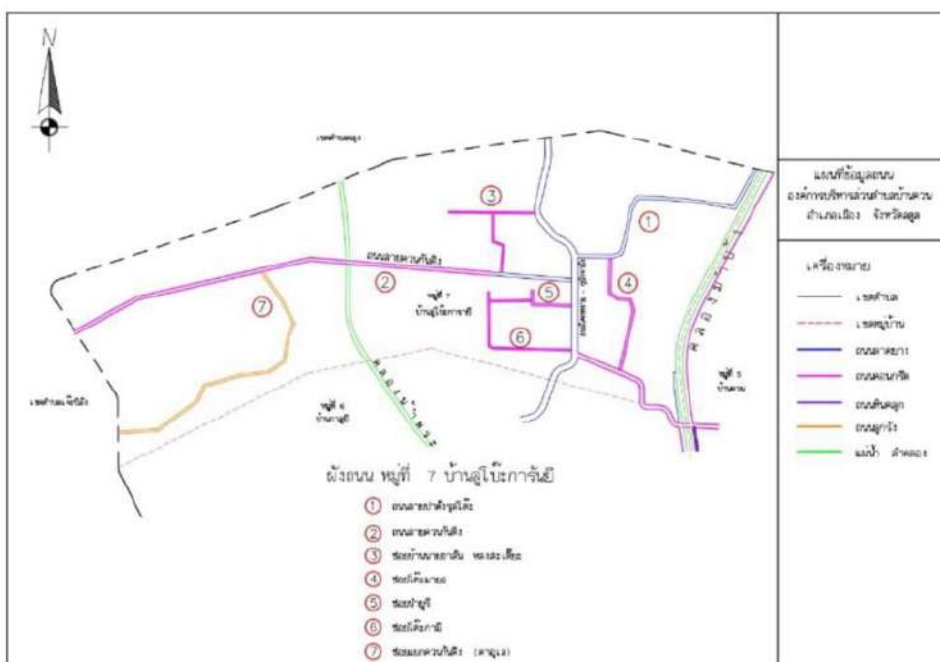
(ลูกรุ่นที่ ๒)

(หลานรุ่นที่ 3)

แดชอ	ออแน	
ปาเอ๊ะ	มะหมุด	} บุตรโต๊ะเมียะ
รอเบียะ	แอชอ	
มอชอ		} บุตรลีมีะ

ตำนานหมู่บ้านลูโปะการันยี หมู่ที่ ๗

แผนที่ภาพหมู่ที่ ๗ บ้านลูโปะการันยี

บ้านลูโปะการันยี มาจากคำว่า “ลูโปะ” หมายถึง หนองน้ำ, บึง และ “การันยี” หมายถึง ดันหยี สมัยก่อนในหมู่บ้านลูโปะการันยีจะมีหนองน้ำอยู่แห่งหนึ่งซึ่งมีน้ำตลอด ไม่เคยแห้ง ภายในหนองน้ำนั้นมีต้นหยี (ต้นการันยี) ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ข้างบึงต้นหนึ่ง อายุประมาณ ๑๐๐ กว่าปี อยู่บริเวณตรงข้ามบ้านผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านว่า “ลูโปะการันยี” แต่ในปัจจุบัน ทั้งลูโปะและการันยีไม่มีแล้ว แต่ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ได้รณรงค์ให้ชาวบ้านปลูกต้นการันยีเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านแห่งนี้

ในยุคสมัยที่บ้านความเป็นส่วนหนึ่งของแหลมมลายู สมัยนั้นมีชาวอาหรับหลายกลุ่มเข้ามาเผยแผ่ศาสนาในถิ่นนี้ บางกลุ่มก็เข้ามาทำการค้าขาย และในยุคนั้นก็มิดันตระกูลซัยคุเป็นตระกูลของ

นบี ทรูกลมาลิก คือเจ้าเมือง กษัตริย์ ก็จะมา เป็นสุลต่านซะฮะราเต็น (นักรบ) วาดียัลลอฮ์เข้ามาเผยแผ่ศาสนาอิสลามในยุคนั้น ผู้คนสมัยนั้นได้ตั้งชื่อเมืองว่า “ดาร์ลมะมูฟ” คือบ้านแห่งความเจริญรุ่งเรือง

ต่อมาในยุคสมัยหนึ่งมีศัตรูกลุ่มหนึ่งมารุกรานเมือง “ดาร์ลมะมูฟ” ศัตรูคือ อาซะฮฺ (อินโดนีเซีย) ยุคนั้นมีการขยายอาณาเขตบ้านสำหรับพื้นที่บ้านลูโบะการันยิมมีสยิด 1 หลังดังภาพ

เมือง วันหนึ่งมีการสู้รบที่ภูเขาลูบังกา และแม่ทัพบางส่วนก็อาศัยอยู่ที่ลูโบะการันยิ การสู้รบในสมัยนั้น อาซะฮฺเป็นฝ่ายแพ้ และเมื่อการสู้รบจบลงแม่ทัพบางส่วนก็ไม่ได้เดินทางกลับอินโดนีเซีย และตั้งรกรากอยู่ที่ลูโบะการันยิ ทรูกลในอดีตที่อยู่ในพื้นที่ลูโบะการันยิ คือ โกปูลา นาราวัน การังจัน หลงสะเตีย ยาดิกล บาฮาซี ยาระ โตปะะ ตักวี ยาตัน มาซูรี

มัสยิดลูโบะการันยิปัจจุบัน (ภาพบน)
โมเดลของมัสยิดหลังใหม่ที่กำลังสร้าง (ภาพล่าง)

บทที่ ๓

วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีท้องถิ่น

“บ้านควน” เป็นตำบลสถานวัฒนธรรมจากเรื่องราวในประวัติศาสตร์บ้านควนจะพบว่าบรรพบุรุษของชาวเมืองสตูลซึ่งประกอบไปด้วย ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มเชื้อสายมลายู กลุ่มเชื้อสายสยาม และกลุ่มเชื้อสายจีน แต่ชาวบ้านควนมีคนเชื้อสายมลายูอาศัยอยู่ดั้งเดิมเป็นจำนวนมาก เดิมถือว่าเป็นชาวเมืองไทรบุรี ตั้งถิ่นฐานกันมาช้านาน จนกลายเป็นคนติดแผ่นดินหรืออพยพกันมาภายหลัง เมื่อบ้านเมืองเริ่มเป็นปึกแผ่นมั่นคง คนเชื้อสายมลายูมีญาติพี่น้องอยู่ที่เมืองไทรบุรี เปอร์ลิส แปะ-ระ ปันัง ในอดีตพวกเขาได้ไปมาหาสู่ยังสี่บวงศ์พงศ์เผ่ากันได้แม้กระทั่งทุกวันนี้ บรรพบุรุษผู้ตั้งเมืองสตูลคือเชื้อสายของพระยาไทรบุรีได้ปกครองเมืองสตูลร่วม ๖๐ ปี ดำรงวัฒนธรรมแบบมลายูไว้อย่างเหนียวแน่นดำเนินชีวิตเนื่องจากคำสอนอิสลามผูกพันกับวิถีชีวิต คนเชื้อสายมลายูมีบทบาทในการสร้างเมืองสตูลมาแต่อดีต

มีเรื่องสงสัยว่า ทำไมบ้านควนปัจจุบันถึงมีบางหมู่บ้านพูดภาษาถิ่นได้ บางหมู่บ้านมีสำนักสงฆ์เนื่องจากเมืองสตูลสมัยก่อนมีสองเมืองใหญ่เป็นพี่เลี้ยง คือ เมืองนครศรีธรรมราช กับเมืองไทรบุรี ในยามสงคราม ทหารจากเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลาได้ยatraทัพเข้ามาทั้งทางเรือและทางบก เหล่าแม่ทัพนายกองและทหารต้องรักษาพื้นที่เป็นเวลานาน พวกเขา

เขาได้นำวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ติดตัวมาด้วย ได้แก่ ศาสนาพุทธ ภาษาท้องถิ่นภาคใต้ การละเล่นพื้นเมือง เช่น หนังตะลุง มโนราห์ เพลงบอก เป็นต้น ชาวไทยพุทธได้สร้างวัดมาบั้งขึ้นในตัวเมืองเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๒๕ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ถือว่าเป็นวัดแห่งแรกของเมืองสตูล โดยตั้งชื่อวัดตามตำบลมาบั้งนังคะรา ซึ่งเป็นภาษามลายู ภายหลังเป็นวัดชนาธิปเฉลิมพระอารามหลวง วัดแห่งที่สองคือวัดบ้านจีน ที่ตำบลบ้านจีน หรือกำแพงซิ่นอ หรือตำบลลุงที่เรียกกันในปัจจุบัน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๓๖ ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นวัดดุลยาราม

ชาวบ้านควนได้รับอิทธิพลด้านภาษาท้องถิ่นภาคใต้มาจากเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลาโดยแท้ ทำให้ชาวมุสลิมพูดภาษามลายูน้อยลง มีพูดกันเฉพาะบางตำบล เช่น ตำมะลัง บ้านควน และเจ๊ะบิลัง ฯพณฯ เจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ อธิบายว่า เหตุสำคัญที่ชาวมุสลิมในจังหวัดสตูลพูดภาษาไทยจำนวนมาก และมีความแตกต่างจากปัตตานี ยะลา นราธิวาส นั้น เพราะได้รับอิทธิพลจากหนังตะลุง มโนราห์ และเพลงบอก ที่ชาวนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา นำเข้ามาเผยแพร่ จึงทำให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูลหลายท้องที่พูดภาษามลายูไม่ได้เลย เป็นลักษณะการผสมวัฒนธรรมที่ลงตัวระหว่างเมืองไทรบุรีกับเมืองนครศรีธรรมราชนั่นเอง

วันสำคัญของมุสลิม ตำบลบ้านควน

๑. วันศุกร์ เป็นวันสำคัญยิ่งในศาสนาอิสลาม มุสลิมต้องไปร่วมละหมาดวันศุกร์ที่มีสยิด ซึ่งเป็นการละหมาดครั้งสำคัญในรอบสัปดาห์เพื่อเป็นการภักดีต่ออัลลอฮ์ การละหมาดวันศุกร์เป็นหน้าที่ที่จำเป็นเฉพาะผู้ชายมุสลิมทุกคนที่เป็นอิสระ ไม่ใช่ทาส ซึ่งบรรลุนิติภาวะพร้อมทั้งมีสติสัมปชัญญะรู้สึกรับผิดชอบซึ่งไม่มีอุปสรรคจำเป็นใด ๆ มาขัดขวาง เช่น การป่วยไข้ ฯลฯ การละหมาดวันศุกร์ หรือละหมาดญุมอะฮ์ (ละหมาดรวมกัน) นั้นมี ๒ ร็อกอะฮ์ ปฏิบัติในเวลาละหมาดซุฮริของวันศุกร์ โดยถือเอาสองคุฏบะฮ์แทน ๒ สองร็อกอะฮ์ของละหมาดซุฮริ กำหนดเวลาละหมาดวันศุกร์นับตั้งแต่เวลาพระอาทิตย์คล้อยจนถึงเงาของสิ่งหนึ่งมีความยาวเท่าตัวของมัน

๒. วันถือศีลอดเดือนรอมฎอน

รอมฎอน (อาหรับ : رمضان : อังกฤษ : Ramadan) หรือสะกด “รอมฎอน” หรือ “รอมฎอน” คือเดือนที่ ๙ ของปฏิทินฮิจญ์เราะฮ์ในศาสนาอิสลาม เป็นเดือนที่มุสลิมต้องถือศีลอดทั้งเดือน ด้วยเหตุนี้จึงเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า “เดือนบวช” และถือว่าเป็นเดือนที่สำคัญที่สุดเดือนหนึ่ง มุสลิมจะต้องอดอาหารเพื่อที่จะได้เข้าถึงอัลลอฮ์ และเพื่อให้มีความอดทน (ตบะ) การอุทิศส่วนกุศลระลึกถึงภาวะขาดแคลน

อาหารและผู้ที่ไม่ได้รับการดูแลจากสังคม เช่น คนยากจน เด็กกำพร้า ฯลฯ

เดือนนี้ยังเป็นเดือนที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาเป็นทางนำให้กับมนุษย์ มุสลิมจึงต้องอ่านอัลกุรอานเพื่อศึกษาถึงสิ่งที่พระเจ้าต้องการให้มนุษย์รู้ว่าการเป็นอยู่ในโลกนี้และโลกหน้าจะเป็นอย่างไร จะต้องปฏิบัติธรรมะเพื่อตนเองอย่างไรบ้าง กิจกรรมพิเศษของมุสลิมคือการละหมาดตะรอ เวียะหฺในยามค่ำของเดือนนี้

๓. วันรายอ “ฮารีรายอ” (Hari Raya) เป็นภาษามลายู ส่วนในภาษามลายูกลางแปลว่า วันใหญ่หรือวันฮัต เป็นวันเฉลิมฉลองเทศกาลออกจากการถือศีลอดของชาวมุสลิม โดยก่อนวันงานชาวมุสลิมจะออกมาจับจ่ายซื้อของ เสื้อผ้า และหมวกกะปิเยาะ เพื่อเตรียมต้อนรับเทศกาลฮารีรายอกันอย่างคึกคัก และในวันดังกล่าวชาวมุสลิมจะไปเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่ออภัยต่อกันในสิ่งที่ผิดพลาดผ่าน ๆ มา มีการแสดงออกด้วยการสวมกอด การจูบมือ การหอมแก้มทั้งสองของพ่อแม่ เป็นการแสดงความรัก ลูกหลานที่อยู่ต่างภูมิภาคต่างกลับบ้าน เพื่อมาขออภัยและอำนวยพรให้พ่อแม่ ทุกครัวเรือนจะมีความอบอุ่นไปด้วยบรรดาลูก ๆ หลาน ๆ ที่กลับบ้านโดยพร้อมเพรียงกัน

วันฮารีรายอของอิสลามมี ๒ ครั้ง/ปี คือ ๑) ฮิดิลฟิตรตรงกับวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนเชาวาล ซึ่งเป็นเดือนที่ ๑๐ ตามปฏิทินอิสลาม ซึ่งเป็นวันออกบวช ๒) ฮิดิลอฎฮา

ตรงกับวันที่ ๑๐ เดือนซุลฮิจญะฮ์ หรือตรงกับเดือนที่ ๑๒ ของปฏิทินอิสลาม ซึ่งเป็นการฉลองวันพิธีฮัจญ์

วันฮารีรายอเป็นวันสำคัญอีกวันของคนมุสลิมทั่วโลก เป็นวันรื่นเริงประจำปี ชาวมุสลิมจะไปเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่ออภัยต่อกันในสิ่งที่ผ่านมา เป็นวันที่ทุกคนมีความสุขมาก มุสลิมจะมีการประกอบพิธีกรรมพร้อมเพรียงกันทั่วโลก

ในวันอีดิลฟิตรี มุสลิมทุกคนจะต้องจ่ายซะกาตฟิตรีเราะฮ์ บริจาคทานแก่คนยากจนอนาถา ส่วนในวันอีดิลอัฎฮาจะมีการเชือดสัตว์พลี ทำกุรบาน แจกจ่ายเนื้อเพื่อเป็นทานแก่ญาติมิตร สัตว์ที่ใช้ในการเชือดพลีได้แก่ อูฐ วัว แพะ เป็นการขัดเกลารสใจของมนุษย์ให้เป็นผู้บริจาคน เป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ ในวันฮารีรายอชาวมุสลิมจะเดินทางกลับภูมิลำเนาของตน เพื่อมาร่วมประกอบพิธีทางศาสนาโดยพร้อมเพรียงกัน ได้พบปะ สังสรรค์กับเพื่อน ญาติพี่น้อง เพื่อจะได้ขออภัยต่อกัน

๔. วันเมาลิด เมาลิด เป็นภาษาอาหรับ แปลว่า วันประสูติของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) ตรงกับจันทร์ที่ ๑๒ เดือนรอบิอุลเอาวัล (ประมาณวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๑๑๑๓) ณ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นวันแห่งการเฉลิมฉลองคล้ายวันเกิดของท่านศาสดามุฮัมมัด ในวันดังกล่าว ชาวมุสลิมจะได้จัดงานถวายความรำลึกถึงท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) ในพิธีจะ

มีการนำประวัติของท่านศาสดามากล่าวเป็นโวหารสวด มีทั้งการกล่าวด้วยร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งจะใช้หนังสืออัล-บารซันญีในการอ่าน

วัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณท่านศาสดาผู้มีพระคุณและแสดงความกตเวทิตาคุณและเป็นประหนึ่งเพื่อสอนให้เยาวชนได้รู้จักบุคคลสำคัญทางศาสนา

นอกจากนี้ยังมีการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การอ่านดุอาอ์ขอพรจากองค์อัลลอฮ์ เมื่อเสร็จพิธีทางศาสนาแล้วก็จะมีการทำบุญเลี้ยงกันที่มัสยิดหรือที่บ้าน

ปัจจุบันมีการจัดวันเมาลิดรวมกันเป็นระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัด เรียกว่า งานเมาลิดกลาง มีการประกวดการอ่านพระคัมภีร์อัลกุรอาน และแสดงปาฐกถาธรรม กล่าวถึงผลงานและคุณธรรมของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.)

ประเพณีพิธีขึ้นเปล

ประชาชนไทยมุสลิมที่มีฐานะดีมักนิยมทำพิธีขึ้นเปลเพื่อรับขวัญทารกเกิดใหม่ การปฏิบัติในสังคมไทยมุสลิมก่อนการโกนผมมักนิยมให้ผู้อาวุโส เช่น ปู่ย่า ตายายขลิบหรือตัดผม โดยนำลูกมะพร้าวอ่อนหรือน้ำเต้ามาสลักกลดลายให้สวยงาม เพื่อใช้เป็นภาชนะใส่ผมที่ขลิบออกก่อนนำไปฝัง

ดังนั้นพิธีขึ้นเปลในพิธีโกนผมไฟเด็กจึงเป็นที่นิยมในกลุ่มชาวมุสลิม มีความแตกต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น แต่ละอำเภอ และแต่ละจังหวัด

ตำบลบ้านควนเป็นหมู่บ้านใน

จังหวัดสตูล ประชากรมีทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ การใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันมีทั้งภาษาไทยถิ่นใต้และภาษามลายู ดังนั้นเพลงกล่อมเด็กที่ปรากฏในตำบลบ้านควนจะมีลักษณะเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิด เพลงกล่อมเด็กในลักษณะนี้มีอยู่ในตำบลบ้านควนอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล เท่านั้น เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กของตำบลบ้านควนเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลเพื่อรับขวัญเด็กทารก ดังนั้นในเรื่องของกิจกรรมนี้จึงเป็นเพียงการช่วยเหลือกันเท่านั้น เรียกว่าเป็นงานบุญหรืองานการกุศล ไม่มีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือค่าจ้างรางวัล แล้วแต่เจ้าภาพจะมีจิตศรัทธาหยิบยื่นให้ตามอัธยาศัยหรือฐานะของเจ้าภาพ

สาเหตุการเกิดเพลงกล่อมเด็กนั้นในสมัยก่อนผู้หญิงต้องทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน

ผู้ชายต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และชาวบ้านในสมัยก่อนแต่ละครอบครัวมีลูกหลายคน ซึ่งการเลี้ยงดูลูกก็ต้องเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิงที่ต้องกล่อมลูกให้นอนโดยการร้องเพลงกล่อมเด็ก เพื่อขับกล่อมให้เด็กได้ฟังและคล้อยหลับไปเอง ซึ่งเพลงกล่อมเด็กนี้แต่ละครอบครัวก็จะมีถ่ายทอดกันโดยการรับฟังจากแม่ที่ขับกล่อมให้ลูกนอนเป็นประจำ ลูกที่อาศัยอยู่ในบ้านกับแม่ก็มีการซึมซับและเข้าไปโดยไม่ต้องไปเรียนรู้จากที่อื่น

เพลงกล่อมเด็กภาคใต้มีเนื้อหาสาระที่แสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวภาคใต้ในทุกแง่มุม ทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยกล่าวถึงสภาพธรรมชาติที่สัมพันธ์กับชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยกล่าวถึงความเชื่อทางศาสนา และความเชื่อเกี่ยวกับผีसाงเทวดา จะพบว่าเนื้อร้องในเพลงกล่อมเด็กแสดงถึงความเป็นอยู่และชีวิตของคนในท้องถิ่นภาคใต้อย่างเด่นชัด

จังหวัดสตูล ประชากรมีทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ การใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันมีทั้งภาษาไทยถิ่นใต้และภาษามลายู ดังนั้นเพลงกล่อมเด็กที่ปรากฏในตำบลบ้านควนจะมีลักษณะเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิด เพลงกล่อมเด็กในลักษณะนี้มีอยู่ในตำบลบ้านควนอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูลเท่านั้น เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กของตำบลบ้านควนเป็นเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลเพื่อรับขวัญเด็กทารก ดังนั้นในเรื่องของกิจกรรมนี้จึงเป็นเพียงการช่วยเหลือกันเท่านั้น เรียกว่าเป็นงานบุญหรืองานการกุศล ไม่มีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือค่าจ้างรางวัล แล้วแต่เจ้าภาพจะมีจิตศรัทธาหยิบยื่นให้ตามอัธยาศัยหรือฐานะของเจ้าภาพ

สาเหตุการเกิดเพลงกล่อมเด็กนั้นในสมัยก่อนผู้หญิงต้องทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน

ผู้ชายต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และชาวบ้านในสมัยก่อนแต่ละครอบครัวมีลูกหลายคน ซึ่งการเลี้ยงดูลูกก็ต้องเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิงที่ต้องกล่อมลูกให้นอนโดยการร้องเพลงกล่อมเด็ก เพื่อขับกล่อมให้เด็กได้ฟังและคล้อยหลับไปเอง ซึ่งเพลงกล่อมเด็กนี้แต่ละครอบครัวก็จะมีถ่ายทอดกันโดยการรับฟังจากแม่ที่ขับกล่อมให้ลูกนอนเป็นประจำ ลูกที่อาศัยอยู่ในบ้านกับแม่ก็มีการสัมผัสและเป็นไปโดยไม่ต้องไปเรียนรู้จากที่อื่น

เพลงกล่อมเด็กภาคใต้มีเนื้อหาสาระที่แสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวภาคใต้ในทุกแง่มุม ทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยกล่าวถึงสภาพธรรมชาติที่สัมพันธ์กับชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยกล่าวถึงความเชื่อทางศาสนา และความเชื่อเกี่ยวกับผีบางเทวดา จะพบว่าเนื้อร้องในเพลงกล่อมเด็กแสดงถึงความเป็นอยู่และชีวิตของคนในท้องถิ่นภาคใต้อย่างเด่นชัด

เพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควน

เป็นเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลสำหรับทารกแรกเกิดโดยยึดหลักทางศาสนาอิสลามว่า เด็กแรกเกิดจะทำพิธีขึ้นเปลรับขวัญเมื่อมีอายุได้ ๗, ๙, ๑๑, ๑๓ วัน ที่ไม่กำหนด ๓ วัน เนื่องจากเด็กทารกอายุช่วงนี้สายสะดือยังไม่หลุด จึงไม่มีการทำพิธีใด ๆ ในช่วง ๑-๓ วัน ประกอบกับผู้เป็นแม่ยังไม่แข็งแรงพอที่จะกระทำการใด ๆ

เพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควนนี้มีเนื้อหาของเพลงสวดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องราวของศาสนา และสอนให้คนมีความกตัญญูรู้คุณคน เพลงกล่อมเด็กทุกเพลงร้องเป็นภาษามลายู บทเพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงที่ใช้ในพิธีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิดที่ได้รับสืบทอดต่อ ๆ กันมาจากรบรรพบุรุษ

เพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควนเป็นตำบลเดียวที่ยังคงสืบทอดเพลงกล่อมเด็กในยุคเก่ามาให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้และเรียนรู้ โดยมีการรวมกลุ่มผู้รู้ในตำบลบ้านควนตั้งเป็นคณะและรับจ้างร้องเพลงกล่อมเด็กในพิธีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิดในตำบลบ้านควนจนถึงปัจจุบัน นับเป็นคณะบุคคลที่ทำหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมได้เป็นอย่างดียิ่ง ควรค่าแก่การยกย่องและบันทึกไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบทอดต่อไป

การก่อตั้งคณะเพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควน

คณะอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านตำบลบ้านควนได้ก่อตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านควน ที่เห็นความสำคัญของเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งได้สูญหายไปจากหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีนายอาเหม็ด บินสอาด กำนันตำบลบ้านควน ทำหน้าที่เป็นประธานสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านควน และได้ก่อตั้งคณะนี้ขึ้นเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน และได้แต่งตั้งนายอับดุลราหมาน หลังปูเต๊ะ เป็นหัวหน้าคณะ จนเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในขณะนี้

วัสดุอุปกรณ์และชุดการแสดง

การทำพิธีรับขวัญทารกแรกเกิดจะมีการตกแต่งเปลอย่างสวยงามประดับประดาด้วยดอกไม้หลากสี และเครื่องประดับอื่น ๆ มากมาย ประกอบด้วย เปล ทำด้วยผ้าเจ็ดสี ส่วนใหญ่นิยมใช้ผ้าปาเต๊ะวินจำนวน ๓-๗ ผืนซ้อนกัน แล้วนำมาผูกเป็นเปล ในการประดับเปลให้สวยงามจะใช้ดอกไม้ ๗ สี สร้อยคอทองคำ ขนมห่ม ขนมหะเจะ หู นกกระดาศ ข้าวดอก ธนบัตร

ชุดการแสดง

เพลงกล่อมเด็กในพิธีนี้จะร้องโดยคณะผู้นำศาสนาอิสลามซึ่งเป็นผู้ชายทั้งหมด ทำพิธีสวดขอพรจากพระเจ้า (อัลลอฮ์) เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เด็ก และหลังจากสวดขอพรแล้วจึงรับประทานอาหารร่วมกัน เรียกว่า ค็อนคูรี หรืองานบุญ ดังนั้นเครื่องแต่งกายของผู้แสดงก็เป็นแบบง่าย ๆ ตาม

ลักษณะที่ผู้นำศาสนาสวมใส่เมื่อทำการละหมาด เครื่องแต่งกายที่สำคัญ ๆ กล่าวคือ ตัวเสื้อยาวถึง สะโพก คอตั้ง แขนยาว ผ่าหน้า ท่อนล่างเป็นผ้าโสร่ง หรือที่เรียกว่าผ้าปะแลกัต (Palekat) ศีรษะสวม หมวกสักหลาดสีดำ เรียกว่า หมวกซอกเกะ (Songkok)

พิธีกรรมนี้ไม่ใช่สุภาพสตรีในการทำกิจกรรม การร้องเพลงกล่อมเด็ก สตรีจะช่วยในเรื่องของ งานฝีมือ การประดับตกแต่งก่อนถึงเวลาพิธี หรือช่วยงานในครัว

ขนบความเชื่อเกี่ยวกับการแสดง

ขนบความเชื่อเรื่องเพลงกล่อมเด็กมาจากความเชื่อของบางครอบครัวที่มีความปรารถนาเกี่ยวกับการได้มาของบุตร เช่น บางครอบครัวมีบุตรยากก็จะบนบานไว้ หรือบางครอบครัวมีบุตรสาว เมื่ออยากได้บุตรชายก็จะบนบานเช่นเดียวกัน เช่น ถ้าได้ลูกชายจะทำพิธีขึ้นเปล หรือทารกแรกเกิดที่ร้อง อย่างไม่มีสาเหตุและร้องเป็นเวลานาน ผู้ปกครองก็จะบนบานว่าหากหยุดร้องจะทำพิธีขึ้นเปล จึงเป็นที่มาของประเพณีขึ้นเปลรับขวัญทารกแรกเกิดมาจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะผู้มีฐานะดีหรือลูกเจ้านาย

นักแสดง

นักแสดงเพลงกล่อมเด็กตำบลบ้านควนประกอบด้วยผู้ชายล้วน ซึ่งเป็นผู้นำศาสนาจำนวน ๑๕ คน มีความสามารถในการสวดดุอาห์ (ขอพร) ได้ ส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคนถึงวัยชรา เนื่องจากเป็นวัยที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน หากเป็นผู้ที่มีอายุน้อยจะไม่ทำให้เกิดศรัทธา และไม่เป็นที่ยอมรับในการทำพิธีกรรมทางศาสนา

ประเพณีคอตัมอัลกุรอาน

“คอตัมอัลกุรอาน” หรืองานพิธีที่แสดงถึงความสำเร็จของเยาวชนที่สามารถเล่าเรียนและอ่านพระมหาคัมภีร์ได้จบทั้งเล่ม ถือเป็นความสำเร็จอีกก้าวหนึ่งที่สำคัญจากความพยายามอย่างหนักของผู้นำและผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อเยาวชนเหล่านี้ เพื่อตักเตือนพวกเขาสู่แนวทางที่เที่ยงตรงได้กรอบของศาสนา

ความร่วมมือร่วมแรงของทุกคนในหมู่บ้านทำให้งานในครั้งนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทุกคนมีหน้าที่เท่าเทียมกันตามศักยภาพของตัวเอง

ผู้เฒ่าผู้แก่จะมีบทบาทมากที่สุดในการนำทางให้งานลุล่วงไปด้วยดี เด็ก ๆ มีหน้าที่เป็นกำลังใจและสร้างสีสันให้กับงาน ส่วนคนหนุ่มสาวจะช่วยกันออกแบบกิจกรรมให้เด็ก ๆ ได้ร่วมสนุกในช่วงเช้า

โดยงานจะมีตั้งแต่ขอพรจากพระองค์อัลลอฮ์ พระเจ้าหนึ่งเดียวของพวกเรา เพื่อประทานความสำเร็จ ผู้รู้จะนำพิธีโดยมีสำหรับหนึ่งที่ประกอบด้วยข้าวเหนียว กล้วย และน้ำเปล่าหนึ่งแก้ว ขอพรโดยผู้รู้และร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน พิธีสำคัญของการคอตัมที่บรรลุลหุกสูตรคัมภีร์ทั้งเล่ม กล่าวตามโตะ ครู และมีการมอบประกาศนียบัตรเป็นหลักฐานการจบหลักสูตร แต่นั่นไม่ใช่สิ่งสำคัญมากกว่าที่ทำให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของผู้สานต่อเจตนารมณ์ของศาสนาและดำรงซึ่งคำสอนจากอัลกุรอาน เพื่อนำสังคมสู่ความโปรดปรานของพระองค์อัลลอฮ์ และนำพา

พวกเราสู่หนทางที่ถูกต้อง

นอกจากการดูอาห์ขอพรแล้ว พิธีกรรมที่สำคัญอีกอย่างคือการเชือดแพะเพื่อความบารอภักต์ (ความสริมงคล) แก่ผู้เรียน ซึ่งทางครอบครัวของผู้จบหลักสูตรจะจัดหาแพะเพื่อร่วมพิธีกรรมดังกล่าว

“กีรออาตี” เป็นภาษาอาหรับแปลว่า “การอ่าน” เด็ก ๆ ที่เข้าเรียนหลักสูตรนี้ต้องเสียค่าหนังสือเรียนกีรออาตี ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียน โดยจะมี ‘เจ๊ะซู’ หรือครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอนหลักการอ่านอัลกุรอานได้ เริ่มตั้งแต่การรู้จักพยัญชนะ การผสมเสียงสระ และการอ่านให้ถูกหลักอักขระ ซึ่งในระดับขั้นสุดนี้ ผู้เรียนจะรู้จักอักขระที่ออกเสียงถูกต้องแล้ว ดังนั้นเจ๊ะซูมีหน้าที่ฟังเพื่อตรวจทานในสิ่งที่เด็กอ่านว่าถูกต้องหรือไม่ ซึ่งขั้นสุดท้ายจะใช้คัมภีร์อัลกุรอานเล่มใหญ่ที่มีทั้งหมด ๓๐ ยุซฺห์ จะมีการเรียนการสอนทุกเย็นก่อนพลบค่ำของทุกวันยกเว้นคืนสำคัญทางศาสนาในรอบอาทิติยอย่างคืนวันศุกร์

เราจะเห็นเด็ก ๆ ชายหญิงที่แต่งกายในชุดเรียบร้อยเดินมุ่งหน้าไปยังมัสยิด ร่วมละหมาดพร้อมกับผู้ใหญ่ และรอเรียนกีรออาตหลังละหมาดในช่วงค่ำ

โดยเด็กผู้หญิงจะสวมเสื้อผ้าสีดำทั้งชุด และเด็กผู้ชายจะสวมชุดสีขาวดูสะอาดตาเยินใจ เด็ก ๆ ต้องอ่านคัมภีร์อัลกุรอานที่เป็นภาษาอาหรับทั้งเล่ม แม้เนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอานจะดูยากเกินความสามารถในการ

เข้าใจสำหรับเด็ก ๆ แต่การที่นักเรียนต้องใช้ความตั้งใจที่จะอ่านให้ตรงกับหลัก การอ่านที่ถูกต้องทำให้เด็กต้องใช้ความพยายาม และอดทนสูงในการฝึกฝนจนอ่านคล่อง เป็นการฝึกสมาธิ และเด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเองและสังคม ที่สำคัญคือ ช่วยให้เด็กอยู่ในคำสอนของศาสนา มีจิตสำนึกต่อสังคม ซึ่งสามารถป้องกันไม่ให้เด็กมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ได้อีกทางหนึ่งด้วย การจบหลักสูตรนี้จะขึ้นกับความ

สามารถของผู้เรียนว่าจะสามารถอ่านได้ถูกอักขระและอ่านจบเล่มเมื่อไร

เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะมีพิธีเพื่อแสดงว่าผู้เรียนสามารถบรรลุตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ มักจะจัดใกล้ ๆ เดือนบวช คือ เดือนชะอฺบาน หรือเดือนที่ ๘ ตามปฏิทินอิสลาม หรือก่อนเข้าเดือนบวช (เดือนรอมฎอน) หนึ่งเดือน ซึ่งในงานจะจัดอย่างยิ่งใหญ่เพื่อชุมชนจะได้ร่วมแสดงความยินดีกับเด็ก ๆ เยาวชนเหล่านั้น

บรรยากาศในการเรียนการสอนอัลกุรอานในบ้านควน

โครงการอบรม
อบรม - วิชา การอ่านอัลกุรอาน
วิชา การอ่านอัลกุรอาน

สัปดาห์ที่ ๑
พฤษภาคม ๒๕๖๕

โครงการ อบรมคุณธรรม จริยธรรม
(ส่งเสริมการอ่านอัลกุรอานแก่คนละเขว่งชน)
มกราคม ๒๕๖๕ - พ.ศ. ๒๕๖๕
"อัลกุรอาน เป็นของขวัญที่ดีที่สุด สำหรับผู้ที่ศรัทธา
และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอัลลอฮ์"
ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน - ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕
ณ ศูนย์การเรียนรู้อิสลาม บังลัดอิสลามศูนย์ชุมชนเมือง กรุงเทพฯ ด้านบ้านกวน
จัดโดยกองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกวน

มรดกวัฒนธรรมกับศิลปะ

รองเง็ง

“รองเง็ง” เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่รู้จักกันแพร่หลาย นิยมเล่นกันจนกระทั่งปัจจุบัน เดิมเป็นการเล่นของผู้คนในสังคมมุสลิมชั้นสูงหรือเจ้าเมือง ภายหลังได้แพร่หลายสู่ชาวบ้านทั่วไป ต้นกำเนิดของรองเง็งมาจากชาวและมลายู มีข้อสันนิษฐานว่า ลักษณะของการเต้นรองเง็งได้รับอิทธิพลจากโปรตุเกสหรือฮอลันดา เนื่องจากชนชาติทั้งสองเคยมีอำนาจในชาวและแหลมมลายูมาก่อน รองเง็งเข้าสู่จังหวัดสตูลเมื่อสมัยก่อตั้งเมืองสตูลก็ได้ โดยเริ่มเล่นกันในวังของเจ้าเมืองกันก่อน ศิลปะรองเง็งแบบดั้งเดิมจึงดำรงเอกลักษณ์ด้านการแต่งกายแบบพื้นเมืองมลายูไว้เด่นชัด ผู้ชายสวมหมวก ไม่มีปีกสีดำ หรือที่เรียกว่าหมวกแขก นุ่งกางเกงขายาว ขากว้างคล้ายกางเกงจีน สวมเสื้อคอกลม แขนยาวผ่าครึ่งอก (เสื้อตะโละบลางา) สีนเดียวกับกางเกง แล้วสวมโสร่งแคบ ๆ ยาวเหนือเข่า สวมทับกางเกง เรียกว่า ผ้าสลิพัง หรือผ้าชายเลנדิง ส่วนผู้หญิงสวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ลักษณะเสื้อเข้ารูปรัดสะโพก ผ่าหน้าตลอด ติดกระดุมเป็นระยะ นุ่งผ้าโสร่งกรอมเท้า ใช้ผ้าสไบคล้องคอ สวมรองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะส้นสูง การแสดงรองเง็งจึงจับเป็นคู่ชายหญิง นิยมเต้น ๕ คู่ โดยเข้าแถวแยกกัน ห่างกันพอสมควร เมื่อดนตรีบรรเลงผู้แสดงจะเต้นกันเป็นคู่ ๆ ร่ายรำไปตามจังหวะเพลง เน้นจังหวะที่มีมือเท้า และลำตัวเคลื่อนไหวไปข้างหน้า ถอยหลังหรือเป็นวงกลมตามจังหวะเพลงดนตรีที่บรรเลง ได้แก่ ฆ้อง ไวโอลิน และกลองรำมะนา

สิละ

“สิละ” เป็นศิลปะการป้องกันตัวอย่างหนึ่งของชาวไทยมุสลิม ทำนองเดียวกันกับคาราเต้ ยูโด กังฟู หรือมวยไทย ชาวมุสลิมภาคใต้เรียกการต่อสู้แบบสิละว่า “ติกกา” หรืออีกชื่อหนึ่งว่า “เปือติกกา” สำหรับในจังหวัดสตูลเรียกว่า “สิละ” หรือบางท้องถิ่นเรียกว่า “กายอ” หรือ “กาหยง” หมายถึง สิละที่ใช้กรีซประจบการร่ายรำ สิละเป็นการต่อสู้แบบมือเปล่า เน้นแสดงลีลา ท่ารำ หรือการเคลื่อนไหวที่สวยงาม สันนิษฐานว่า สิละกำเนิดขึ้นที่เกาะสุมาตราประมาณ ๔๐๐ ปีมาแล้ว และเผยแพร่สู่ ๔ จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล

อนาซีด

“อนาซีด” เกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) ในอดีตนั้นเป็นการขับลำนำหรือขับกลอน ใช้ร้องเพื่อให้เกิดความฮึกเหิมในการสู้รบ อ่อนวอนขอต่อพระเจ้า หรือในโอกาสแห่งความสนุกสนานตามประเพณีอิสลาม ส่วนอนาซีดตำบลบ้านควนเริ่มแรกได้รับอิทธิพลมาจากครูสอนศาสนาบางคนที่เป็นศิษย์ศาสนาจากต่างประเทศ และได้รับอิทธิพลการร้องอนาซีดในพื้นที่นั้น ๆ นำกลับมาสอนให้กับเด็กในตำบลบ้านควน จึงเกิดการรับเอาวัฒนธรรมจากต่างถิ่นเข้ามาในพื้นที่ และปัจจุบันอนาซีดมีการขับร้องอย่างแพร่หลายในโซเซียล เป็นที่นิยมร้องในพื้นที่ตำบลบ้านควน ทั้งที่เป็นอนาซีดภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาษาอาหรับ มลายู และอังกฤษ และมีอนาซีดภาษาไทยเข้ามา โดยเนื้อหาของเพลงนั้นจะต้องมีคำร้องที่บริสุทธิ์ สอดแทรกเนื้อหาสาระที่แฝงด้วยคำสอนศาสนา และเนื้อหาไม่ขัดต่อหลักศาสนา และทำหน้าที่รับใช้ศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชักนำผู้คนไปสู่หนทางแห่งความดี สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออนาซีดพบว่า อนาซีดในปัจจุบันอาจหมดความสำคัญลงไป เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสนใจ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เด็กในชุมชนจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับกิจกรรมอย่างอื่น และพื้นที่สำหรับการแสดงอนาซีดนั้นมีน้อย ทำให้อนาซีดไม่เป็นที่แพร่หลาย เนื่องจากรูปแบบไม่เป็นที่นิยมของคนปัจจุบัน อีกทั้งขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมาส่งเสริมผลักดันให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญในอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า แนวทางในการส่งเสริมอนาซีดแก่เด็กและเยาวชนจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดควรจัดทำแผนการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนและเผยแพร่อนาซีดให้มีความชัดเจนและต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องร่วมมือกันในการสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตำบลบ้านควนให้สามารถอยู่คู่ชุมชนสืบไป

การแสดงทุ่งวิมานไชว์

การแสดงทุ่งวิมานไชว์ มีผู้ก่อตั้งคือ นายอับลอรอฮีม หลิงบูเต๊ะ เป็นกลุ่มการแสดงที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ ห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ และเป็นต้นแบบของชุมชน ปัจจุบันมีนักแสดงจำนวน ๗-๘ คน เป็นการแสดงละครสะท้อนสังคม สะท้อนชีวิต และความเพลิดเพลินให้ผู้คนในหมู่บ้าน มีการจัดแสดงตามงานต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น งานกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ งานมัสยิด งานสภากาชาดจังหวัด งานโครงการที่หน่วยงานท้องถิ่นจัดขึ้น เป็นต้น

บั้งชนัญญี

“บั้งชนัญญี” เป็นชื่อหนังสือโดยอับดุลเงาะฮ์ฟี เมาลิตินนบี อัลอัสซอร์ ในปีช.ศ. ๓๘๖๖ ราชวงศ์อัยยูปียัได้รื้อฟื้นงานเมาลิตินนบี (ช.ล.) ขึ้นครั้งแรกในประเทศอียิปต์ ซึ่งเป็นการกล่าวบทสรรเสริญ

ท่านศาสตราจารย์หม่อมและเล่าชีวิตประวัติการประสูติ การใช้ชีวิตในแต่ละวัยจนถึงการวาทของท่านบี (ซ.ล.) เป็นการอ่านบทกลอน ร้อยแก้ว ร้อยกรอง และกวีภาษาอาหรับ ซึ่งสามารถอ่านได้ทุกเวลา เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต การอ่านบรฺซันญ์จะใช้นานมากในเดือนรอฎุลเอวาล์ ซึ่งเป็นเดือนที่ท่านบีประสูติ เพื่อระลึกถึงท่านบี ในกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ โดยการรวมตัวกันซอลาวาต ดูอาอ์ถึงท่านบี ครอบครัว เหล่าซอฮาบะฮ์ และชาติตระกูล ท่านบีได้กล่าวว่า

“ผู้ใดที่ซอลาวาตให้แก่ฉันหนึ่งครั้ง อัลลอฮ์จะซอลาวาตให้แก่เขาสิบครั้ง”

(บันทึกโดยนะซาอีย์)

ประเพณีบรฺซันญ์จะมีกิจกรรมการทำอิซกีโบรฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยการร่วมกันอ่านบรฺซันญ์ การซอลาวาตท่านบี การขอคูอาอ์แก่บรรดาผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว คูอาอ์แก่ท่านบี และผู้เข้าร่วมกิจกรรมตลอดมุสลิมทุกคน หลังจากนั้นก็จะร่วมกันรับประทานอาหารเป็นกิจกรรมสุดท้าย

เกาะคีตะฮ์

“เกาะคีตะฮ์” มีที่มาจากประวัติศาสตร์สมัยก่อนท่านบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) ซึ่งเป็นการกล่าวบทกวีภาษาอาหรับที่กล่าวถึงผ้าคลุมที่ใช้ห่มทั้งกลางวันและกลางคืน ต่อมาท่านบีได้มอบผ้าอัลบुरดะฮ์ให้แก่กะอับ อิบน์ ซุฮัยร เพื่อเป็นรางวัลในการกล่าวบทกวีแบบเกาะคีตะฮ์ ซึ่งประพันธ์โดยอัลบุศรีรีย์ ชื่อเต็มว่า ชะเราะฟุดดีนมุฮัมมัด อิบน์ สะอีด ถือกำเนิดเกาะคีตะฮ์ในปีฮ.๖๐๘ / ค.ศ.๑๒๑๒ ณ ตำบลบิลบิล เขตอัส-ซัรกีเยฮ์ ประเทศอียิปต์ บทกวีเกาะคีตะฮ์หรือบुरดะฮ์มีทั้งหมด ๑๖๒ เบต (บท) ประกอบด้วย

เบตว่าด้วยการอรัญภพขึ้นต้น มี ๑๒ เบต

เบตว่าด้วยจิตใจและอารมณ์กิเลส มี ๑๖ เบต

เบตว่าด้วยการสรรเสริญแด่ท่านบี (ซ.ล.) มี ๓๐ เบต

เบตว่าด้วยการประสูติของท่านบี (ซ.ล.) มี ๑๙ เบต

เบตว่าด้วยความสืริมงคลและการขอพรคูอาอ์ มี ๑๐ เบต

เบตว่าด้วยการสรรเสริญอัลกุรอาน มี ๑๗ เบต

เบตว่าด้วยการเดินทางเมื่อยะอรอญ์ของท่านบี มี ๑๓ เบต

เบตว่าด้วยการญิฮาด มี ๒๒ เบต

เบตว่าด้วยการขอลุแก่โทษ มี ๑๔ เบต

เบตว่าด้วยการมูนาญาต มี ๙ เบต

เกาะคีตะฮ์หรือบुरดะฮ์ของอัลบุศรีรีย์เป็นที่นิยมใช้กันมากถึงปัจจุบัน และมีสืริมงคล และถูกตอบรับจากคูอาอ์ ในบทนี้มีบทเล่าขานกันว่า อัลบุศรีรีย์ได้ฝันเห็นท่านบีไข่มือของท่านลูบไปที่ร่างกายของอัลบุศรีรีย์ เมื่อตื่นขึ้นมา โรคอัมพฤกษ์ของท่านก็หายไป (ศึกษาข้อมูลจากอาจารย์อาลี เสือสมิง)

อนาซิดเป็นหนึ่งในมรดกของบ้านควนที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น
ซึ่งเยาวชนในพื้นที่ได้แสดงความสามารถในช่วงเทศกาลหรืองานสำคัญของชุมชน

บทที่ ๕

มรดกวัฒนธรรม บ้านควน

ภาษามลายูนับเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในอดีตตำบลบ้านควนเป็นดินแดนมลายู ประชาชนพูดภาษามลายู ๑๐๐% ปัจจุบันบ้านควนประกอบด้วยกลุ่มชน ๒ วัฒนธรรม ได้แก่ชาวไทยมุสลิมมีเชื้อสายมลายูเดิม บางส่วนยังใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน และชาวไทยพุทธซึ่งมีความสัมพันธ์กับเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และตรังมาแต่อดีต เนื่องจากว่าเมืองสตูลตกอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองนครศรีธรรมราชมายาวนาน จึงได้รับอิทธิพลด้านภาษาไทยท้องถิ่นภาคใต้ในอดีตภาษามลายูเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่ชาวบ้านควนใช้สื่อสารกัน เดิมคนบ้านควนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นนี้เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู เพราะในประวัติศาสตร์เมืองไทรบุรี ปะลิส และสตูลต่างเคยมีความสัมพันธ์แนบแน่นฉันท์บ้านพี่เมืองน้องกันมาก่อน ทำให้บางหมู่บ้าน บางตำบลของสตูล เช่น ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลตำมะลัง ตำบลปุย ตำบลฉลุง และตำบลบ้านควน พูดภาษามลายูได้ แต่ปัจจุบันแม้ผู้ใช้ภาษาจะมีน้อยลง แต่อิทธิพลของภาษามลายูถิ่นที่มีอยู่เดิมนั้นมีปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น บ้านลูโบะบาตู (แปลว่าแอ่งหิน) บ้านสุโหงมาตี (แปลว่าบ้านคลองตาย) คลองมาบัง (แปลว่าคลองสวยงาม) ลูโบะการันยี (การายี แปลว่าต้นหยี) และกัมปงฆวก (แปลว่าหมู่บ้านที่มีเนิน) เป็นต้น

สมัยในอดีตชาวบ้านควนใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารเป็นภาษาแรกและเป็นภาษาที่สอง แต่ปัจจุบันมีการพูดภาษามลายูน้อยมากในช่วงระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งร้อยปี ชาวบ้านควนก็ลืมภาษามลายูถิ่นของตน เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี น้อยคนมากที่จะพูดภาษามลายูถิ่นได้ด้วยเหตุผลทางภูมิศาสตร์ที่ต้องติดต่อกับสงขลามากกว่าเมืองไทรบุรี ประกอบกับการเรียนการสอนภาษาไทยกันในโรงเรียน แม้กระทั่งศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เกือบทุกแห่งได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นภาษาไทย เมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว ผู้เขียนมีโอกาสได้เรียนตาดีกาที่มีหลักสูตรและหนังสือเรียนที่เป็นภาษามลายูยาวี่ แต่ปัจจุบันหลักสูตรเหล่านั้นได้หายไป ทำให้เด็ก ๆ ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และใช้ภาษามลายู อนาคตเป็นไปได้ที่วัฒนธรรมภาษามลายูของบ้านควนจะสูญสลายหายไปหากเราไม่คิดหาวิธีที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมภาษามลายูเพื่อสืบทอดคงไว้ให้ลูกหลานเราต่อไป ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายยิ่งนัก เพราะภาษามลายูเป็นภาษาอาเซียนที่ใช้กันมากที่สุดและใช้สื่อสารในประเทศอาเซียนหลายประเทศ ในปัจจุบันมีประชากรพูดภาษามลายูประมาณ ๓๐๐ ล้านคน (จากจำนวนประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ราว ๖๕๐ ล้านคน) เป็นภาษาที่มีคนพูดได้มากที่สุดในอาเซียน ภาษา

มลายูยังเป็นภาษาทางการที่ใช้ในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และบรูไน โดยในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ภาษามลายูจะมีชื่อเรียกว่า ภาษามาเลเซียและภาษาอินโดนีเซียตามลำดับ ส่วนในประเทศสิงคโปร์และบรูไนเรียกว่าภาษามลายู อีกทั้งภาษาดังกล่าวยังเป็นภาษาของคนกลุ่มชาติพันธุ์มลายูในภาคใต้ของประเทศไทยด้วย การที่ภาษามลายูเป็นภาษาที่ใช้มากที่สุด ในอาเซียนทำให้ประเทศจีนเห็น

ความสำคัญของภาษามลายู และได้บรรจุวิชาภาษามลายูในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อใช้ในการติดต่อประสานงานทางธุรกิจกับประเทศอาเซียน ซึ่งประชากรพูดภาษามลายู แต่ในทางกลับกันผู้ปกครอง เด็ก และเยาวชนชาวบ้านควนโดยแท้กลับไม่เห็นความสำคัญของภาษามลายู ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายยิ่งนัก

ภาษามลายูของชาวบ้านควน

ภาษาถิ่นบ้านทุ่งวิมาน

คำศัพท์เฉพาะถิ่นบ้านทุ่งวิมานที่มักพูดกันในพื้นที่บางคำพูดเป็นภาษามลายู แต่ออกเสียงได้ ซึ่งเป็นคำเฉพาะถิ่นที่ไม่ค่อยมีที่ไหนพูดกัน ปัจจุบันบ้านทุ่งวิมานมีน้อยมากที่จะพูดภาษามลายู ส่วนใหญ่จะพูดภาษาใต้ ตามประวัติศาสตร์สตูลเป็นตำบลหนึ่งขึ้นต่อเมืองไทรบุรี แต่มีความผูกพันกับเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา ล้วนแต่เป็นเมืองเก่าแก่ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังนั้นตำบลบ้านควนจึงได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมจาก ๒ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายไทรบุรี ปรากฏชัดในเรื่องภาษามลายูกับศาสนาอิสลาม ฝ่ายเมืองใกล้เคียง เช่น นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้โดย

แท้ กล่าวได้ว่า พื้นที่บ้านควนเป็นตำบลที่เป็นพหุวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน จึงทำให้ชาวบ้านทุ่งวิมานและชาวบ้านกาเنيةมีการพูดได้ แต่เนื่องจากดั้งเดิมเป็นพื้นที่มลายู จึงมีการพูดที่เป็นเอกลักษณ์ มีการผสมผสานภาษามลายูและออกสำเนียงภาษาใต้ เช่นคำต่อไปนี้

กอแหล - กระบวยตักน้ำ	ชาหาว - เปน - ปากกา	ตีหมา - ถังน้ำ
กาโชด - รองเท้า	แปล็น - บุลลี	โต๊ะตา - ตา
แกหฺรา - จัดการ พิจารณา	นะเพลลา - กางเกง	โต๊ะยาย - ยาย
กะได- บันได	ปจัน - ตีปลี	แปแหลด - พูดสำเนียงเพี้ยน
จังกาบ - พูดคุย	โบบ - สมุด	ตะโระ - สาทิส, แย่
จาหฺรา - เป็นธุระ	เบลิอน - สิ้น	ดาหฺล้า - ญาติ
น้ำฝั้ง - น้ำตาลทราย	น้ำฝั้งฝั้ง- น้ำฝั้ง	ปาดัน - พอดี , เหมาะสม
ชะรัง - ชั่งข้าว	เปนเซน - ดินสอ	ปันตัง - ต้องห้าม , งด
ชะราว - ชาว (เช่น ชาวข้าว ฯลฯ)	ดาไมลัน - ดาปรี	บิหมัง - เป็นห่วง , กังวล
ชันซี - สัญญา	ตีโฟ - ครัว	ราเย็น - ขยัน
ลากู - ขึ้นขอบ, ขายตี	ลาลัย - เชื่องช้า	กอรัง - ไม่สมบูรณ์
รามัง - ดี	ราเยน - ขยัน	รูซี - ขาดทุน
มาโต๊ะ - ยุ่ง	มาจัม ๆ - หลายอย่าง	รามัย - มากหน้าหลายตา
รากัน - เพื่อน	ไม่ปาหยา - ไม่มีความสามารถ	ซูชะห์ - ลำบาก
เชอนัง - สบาย	กาโรด - ไร้สาระ	เมอโลด - รีบเร่ง
โย๊ะ - บ่อยๆ	เมอรัม - หมั่นไส้	นะ - จะ
ตะปี - แต่ว่า	กาลู - ถ้าหาก	ตันพ้อเหาะ - ต้นสาบเสือ
ตีปลีเลือก/ปาเกาะ - น้ำพริกตำแห้ง	ตีปลีบิบ - น้ำพริกขยำ	เดอริย - แรง

มรดกวัฒนธรรมกับการแต่งกาย

จังหวัดสตูลมีพื้นที่ตั้งที่เป็นตัวกำหนดทางภูมิศาสตร์ให้จังหวัดแถบสยามอันดามันเป็นแหล่งหลอมรวมผสมผสานของกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นคนไทยในพื้นที่มาเลเซีย (ฮกเกี้ยน) ที่ผ่านระบบการค้ามายาวนานนับร้อยปี สิ่งที่ยังคงตกทอดมายังกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายนี้เอง ทำให้จังหวัดสตูลมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวิถีชีวิต ศาสนา อาหาร รวมถึงการแต่งกาย วัฒนธรรมการแต่งกายจังหวัดสตูลมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและปัจจัยแวดล้อมที่มีการอ้างอิงและยึดโยงประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ ชาวไทย ชาวมลายู และชาวจีนฮกเกี้ยนที่มีการผสมผสานเข้ามาผ่านวัฒนธรรม ส่งผลให้มีรูปแบบการแต่งกายตามแต่ละพื้นที่ต่างกันตามวาระและเวลา ซึ่งวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวสตูลที่ยังคงสืบทอดจนถึงปัจจุบัน

การแต่งกายของคนบ้านควนเหมือนกับชุมชนในจังหวัดอื่นที่มีมุสลิมจำนวนมากอาศัยอยู่ ชายมุสลิมทั่วไปนิยมนุ่งโสร่ง (Sarong) หรือที่เรียกว่า “ปาแลกัต” (Palekat) เป็นตาสี่เหลี่ยมใหญ่ สี่ไม่ทึบ เสื้อที่สวมอาจใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาวหรือเสื้อแขนกระบอก ตัดด้วยผ้าแพร มีน้ำหนักเบา หน่อกผ้าลงมาประมาณกลางอก เรียกว่าเสื้อ “ตะโละบลังกา” โปกผ้าลักษณะกลมสีขาวหรือหมวกของเกาะ (Songkok) สีดำ ผู้ชายมุสลิมที่มีเชื้อสายเมืองหรือฐานะดี และสวมกางเกงขาบานที่ตัดด้วยผ้าแพรหรือผ้าเนื้อนุ่มอย่างดี เวลานุ่งใช้พับทบพันไว้ บางครั้งผู้แต่งอาจเหน็บกริชไว้ด้วยเสื้อตะโละบลังกา สวมหมวกของเกาะที่สีเข้าชุด ในงานมงคลจะใช้ผ้าพันโปก

ศีรษะแทนหมวก การพันผ้าโปกศีรษะจะแตกต่างกันตามชั้นตระกูล เรียกผ้านี้ว่า “ตะงูโละ” การแต่งกายพื้นเมืองดั้งเดิมของสตรีมุสลิมในตำบลบ้านควนมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สืบทอดมาแต่โบราณ ได้แก่ ชุดบานง ชุดกรุงหรือบาจุงรุง (Baju Kurung) ซึ่งเป็นภาษามลายูแปลว่า ปกปิดมิดชิด ลักษณะเด่นของชุดบาจุงรุงไม่ว่าของผู้ชายหรือผู้หญิงมักจะตัดเย็บด้วยผ้าผืนเดียวกัน ส่วนชุดบานงภาษามลายูเรียกว่า บันดุง (Banduang) เป็นชื่อเมืองทางตะวันตกของเกาะชวา เป็นเสื้อที่ได้รับอิทธิพลมาจากอินโดนีเซีย บานงจะตัดด้วยผ้าค่อนข้างบาง อาจปักลวดลายตรงชายเสื้อ เป็นเสื้อคอวี ผ้าหน้าและพับริมปกเกยซ้อนไว้ กลัดด้วยเข็มกลัดสวย ๆ ๓ - ๕ เม็ด แขนเสื้อยาวจรดข้อมือ ใช้ถุงผ้าปาเต๊ะเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ตัวเสื้อยาวถึงใต้สะโพก ผ่าอกถึงกลางลำตัว เรียกว่าเสื้อ “กะบายาลาโปะ” หรือ กะบายาแบบตัวยาว หากตัวเสื้อสั้นถึงกลางสะโพก ผ่าอกตลอด เรียกว่า “กะบายาแปะ” สมัยก่อนนิยมใช้กระดุมทำด้วยทองคำ ทำเป็นรูปดอกไม้ รูปผีเสื้อ กลัดติดไว้ ๕ เม็ด มีสร้อยทองร้อยติดไว้ทุกตัว เรียกกระดุมนี้ว่า “เกรอซัง” หรือ “กรอซัง” จึงมีชุดแต่งกายแบบ “กรุง” และ “บันดุง” นอกไปจากชุดกะบายาลาโปะ แต่ทุกวันนี้สตรีมุสลิมนิยมแต่งกายแบบมิดชิดตามหลักศาสนา จึงปกปิดอวัยวะทุกส่วนของร่างกายยกเว้นใบหน้าและฝ่ามือ ที่เรียกว่า “ชุดหิญาบ” ซึ่งเป็นชุดหลวม ๆ มีผ้าคลุมศีรษะถึงหน้าอก สวมรองเท้ายางเท้าด้วย มักเห็นสตรีแต่งกายชุดหิญาบในชีวิตประจำวันทั่วไปที่เรียกกันว่าชุด เคบาย่า (Kebaya)

การแต่งกายของมนุษย์ทุกชาติ ทุก

ภาษาจะเป็นสิ่งบ่งบอกถึงลักษณะวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้
อย่างดี โดยเฉพาะการแต่งกายของบุรุษ สตรีมลายู ที่มีลักษณะเฉพาะและโดดเด่นสืบทอดกันมาตั้งแต่
อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน เป็นการแต่งกายที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ซึ่ง
ปัจจุบันนั้นน่าจะเลือนหายไปตามกาลเวลาพอควร

การแต่งกายด้วยชุดมลายูของชาวบ้านควน

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านกวาน
อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย
สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสตูล

* องค์การบริการส่วนตำบลบ้านกวาน
ศูนย์ปศุสัตว์ชุมชน *

รับแจ้งข่าวสาร การทุจริตคอร์รัปชัน
การทุจริตคอร์รัปชัน
ทุกรูปแบบ

นายก อบก. 099-6706998 ปลัด อบก. 091-6987215

ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน
ประเภทการช่วยเหลือ

1. ด้านการช่วยเหลือ
2. ด้านการช่วยเหลือ
3. ด้านการช่วยเหลือ
4. ด้านการช่วยเหลือ

มรดกวัฒนธรรมกับการศึกษาในอดีต

การศึกษาของตำบลบ้านควนในอดีตประชาชนจะไม่สนใจในการเรียน เพราะกลัวการเป็นคนไทย เพราะเดิมคนบ้านควนเป็นชาวมลายู ปัจจุบันจะสังเกตได้จากชาวบ้านควนส่วนมากจะไม่ค่อยเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ จะมีแต่คนละงูท่าแพ พุงหว่า ฯลฯ ที่เป็นข้าราชการเสียส่วนใหญ่ เพราะชาวบ้านควนไม่นิยมส่งลูกหลานให้เรียนในโรงเรียนของรัฐบาล เพราะคิดว่าเรียนไปแล้วจะเป็นไทย จะไม่ใช่คนมลายูอีกต่อไป ในสมัยนั้นชาวบ้านจะคิดว่าใครเรียนในโรงเรียนของรัฐก็จะกลายเป็นคนไทย ถึงขนาดสมุดหรือหนังสือไทยไม่สามารถนำขึ้นบนบ้านได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกห้ามอย่างมากในสมัยนั้น ทำให้ไม่มีใครสนใจเรียนในโรงเรียนของรัฐเลย เพราะกลัวเป็นคนไทยนั่นเอง ทำให้คนฝั่งละงู ท่าแพ พุงหว่า ฯลฯ ได้เป็นใหญ่เป็นโต มีอำนาจในการปกครองเมืองสตูล เช่น ผู้ว่าราชการ สส. นายก ฯลฯ

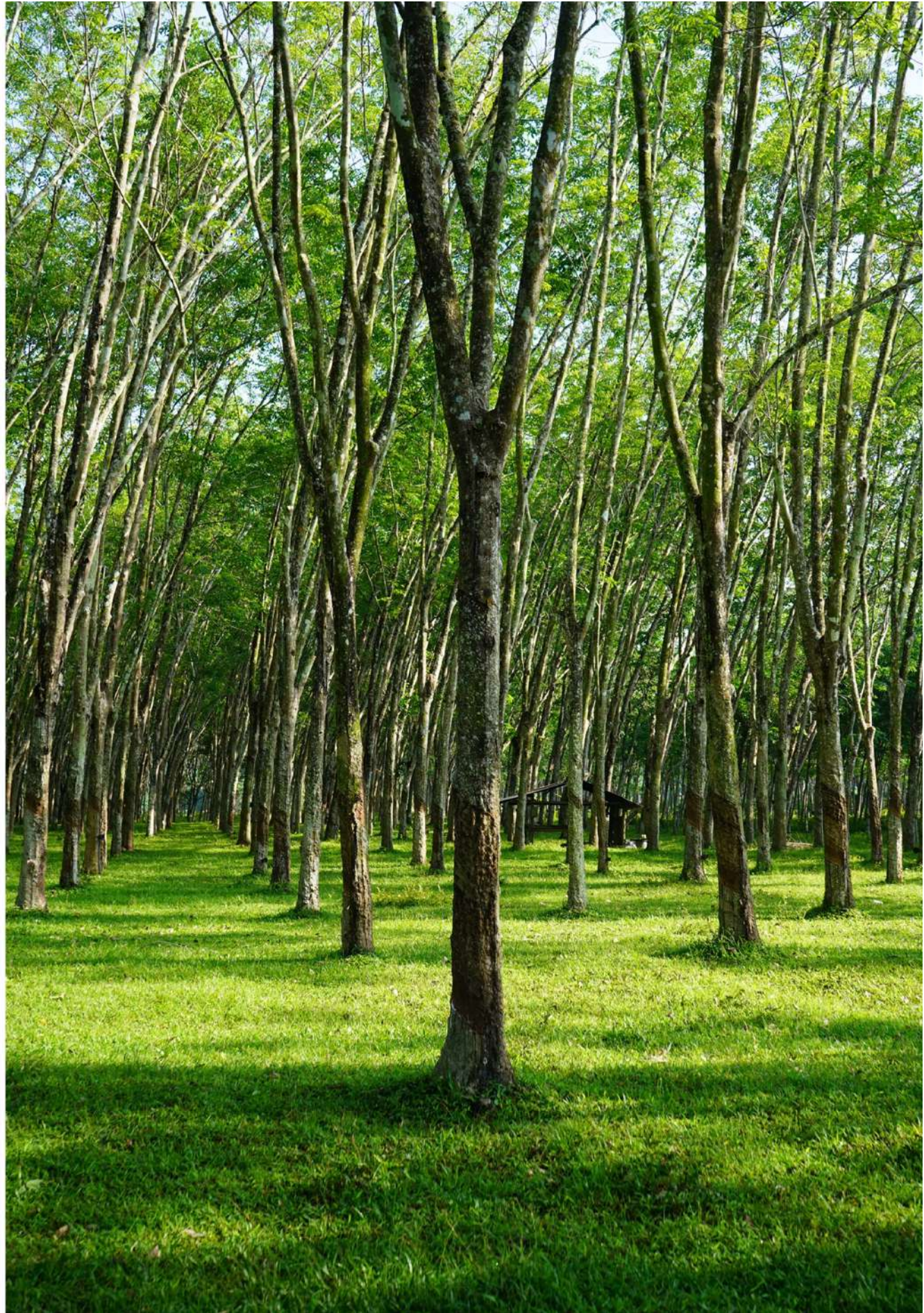
ในปีพ.ศ. ๒๕๐๙ การศึกษาสมัยก่อนจะจบภาคบังคับแค่ป.๔ และโรงเรียนในตำบลบ้านควนก็จะมีถึงแค่ป.๔ ใครอยากเรียนต่อป.๕ ก็ต้องไปเรียนโรงเรียนเมืองสตูล ซึ่งอยู่ที่ตำบลลุงจะมีการเรียนการสอนถึงป.๗ หากจะส่งลูกหลานเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา มศ. ๑ – มศ.๕ ก็จะต้องไปเรียนที่โรงเรียนประจำจังหวัด คือโรงเรียนสตูลวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งแรกของจังหวัดสตูล มีชื่อเดิมว่า โรงเรียนไทยมลายู ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ภายหลังมีการย้ายโรงเรียนอีก ๓ ครั้ง กระทั่งสุดท้ายมาอยู่ที่หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขุด ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียน ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๑ – ปัจจุบัน

ก่อนปีพ.ศ. ๒๔๕๓ เมืองสตูลไม่มีโรงเรียนสำหรับให้การศึกษาแก่ประชาชนเลย การศึกษาเล่าเรียนจึงจัดลักษณะนอกระบบ มีการสอนภาษามลายูกันตามหมู่บ้าน สอนภาษาอาหรับเพื่อการอ่านและศึกษาอัลกุรอานตามคติของศาสนาอิสลาม ส่วนหนังสือไทยมีการเล่าเรียนกันตามวัด โดยมีพระเป็นผู้สอน เพื่อเตรียมตัวบวช เรียน ศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาตามสถานที่ราชการ เช่น ตัวจังหวัดหรืออำเภอต้องมีล่ามแปล หรือเสมียนเขียนหนังสือไทยไว้เป็นการเฉพาะ ราษฎรส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ส่วนคนไทยพื้นบ้านที่อาศัยบริเวณพื้นที่ติดต่อกับพัทลุง ตรัง และสงขลา นิยมพูดภาษาไทยท้องถิ่นภาคใต้ นี่คือนิสัยของเมืองสตูลเมื่อสมัย ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา

อาชีพของชาวบ้านควน

อาชีพของชาวบ้านควนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยาง เพราะตำบลบ้านควนมีพื้นที่เป็นเนินเขาเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการเพาะปลูกยางพารา และที่สำคัญบ้านควนจะเป็นที่ยอมรับในเรื่องความเชี่ยวชาญด้านการกรีดยางมากที่สุด เพราะในอดีตชาวบ้านควนหลายครอบครัวจะอพยพไปต่างจังหวัดที่มีการปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก เพื่อประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว และบางครอบครัวก็ตั้งรกรากถิ่นฐานที่นั่นเลยทีเดียว เช่น อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และจะได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้างานในเรื่องการตรวจสอบงานของลูกจ้างที่กรีดยางในพื้นที่ของสวนเก่าแก่อีกด้วย

มรดกวัฒนธรรมกับอาคารบ้านเรือนในอดีตจนถึงปัจจุบัน

สภาพบ้านเรือนของตำบลบ้านควนมีลักษณะคล้ายคลึงกับบ้านเรือนของจังหวัดใกล้เคียงอื่น ๆ ลักษณะบ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งได้รับอิทธิพลจากมาเลเซีย เพราะจังหวัดสตูลเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการติดต่อสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมกับมาเลเซียตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลักษณะบ้านเรือนส่วนใหญ่ทำด้วยไม้ ยกพื้นสูง ประมาณ ๑-๒.๕ เมตร ปล่อยให้ดินโล่ง หลังคามุงกระเบื้องสังกะสี หรือจาก หรือไม้ไผ่ ไม่นิยมทำเพดาน หลังคาบ้านทำเป็นรูปหน้าจั่ว บันไดบ้านทำเป็น ๒ บันได คือ บันไดหน้าบ้าน และบันไดครัวหลังบ้าน มักทำนอกชานออกจากตัวบ้านเพื่อใช้วางบันไดและเป็นที่นั่งเล่น การตั้งบ้านเรือนมักอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านใกล้กับพื้นที่ทำกิน

บ้านโบราณ หมู่ที่ ๗

สภาพบ้านปัจจุบันมีการก่อสร้างบ้านเรือนจะมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะได้รับอิทธิพลจากศิลปะการก่อสร้างสมัยใหม่ ซึ่งมีลักษณะผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกและท้องถิ่น การสร้างบ้านของคนไทยตั้งแต่ในอดีตนั้นนิยมสร้างบ้านให้อยู่ติดกับแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อสะดวกแก่การเดินทางและการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในด้านอื่น ๆ ลักษณะของบ้านจะเป็นบ้านไม้ยกใต้ถุนสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูน้ำหลากและยังช่วยถ่ายเทอากาศได้สะดวก เมื่อลูกหลานในบ้านมีครอบครัวมีสมาชิกเพิ่มขึ้นก็จะปลูกบ้านให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน และยัง

มีการต่อเติมโดยขยายออกจากเรือนหลังเดิมอีกด้วย แต่เมื่ออิทธิพลของชาวตะวันตกแพร่เข้ามาในประเทศไทยอย่างมากในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๔ บ้านทรงมลายูแบบเดิมได้พัฒนาไปแบบตะวันตกมากขึ้น โดยเริ่มมีบ้านที่สร้างด้วยอิฐและปูนมากขึ้น แต่ก็ยังมีรูปแบบของมลายูผสมผสานกันในสมัยรัชกาลที่ ๕ การสร้างบ้านหลังคาทรงปั้นหยาให้เห็นมากขึ้น ตัวบ้านยังยกพื้นอยู่แต่ไม่สูงเหมือนก่อน สมัยรัชกาลที่ ๖ คนนิยมสร้างบ้านแบบตะวันตกตามแบบของบ้านวิกตอเรียของประเทศไทย โดยมีการตกแต่งด้วยลายฉลุ มีการเล่นรูปทรงทงหรือแปดเหลี่ยม แต่ต่อมาก็ได้ลดความหรูหราลงมาบ้างเพราะปัญหาเศรษฐกิจ

ในสมัยรัชกาลที่ ๘ คนเริ่มนิยมปลูกบ้านสองชั้นไม่มีใต้ถุน มีหน้าต่างบานเกล็ด แต่ยังใช้ไม้ในการปลูกอยู่จนถึงปัจจุบัน นิยมใช้ไม้ลดลง เพราะมีราคาแพง คนไทยจึงนิยมปลูกบ้านด้วยคอนกรีต เพราะมีความแข็งแรง ทนทาน รูปทรงก็เป็นแบบบ้านสมัยใหม่ เป็นแบบมาจากชาวตะวันตก และไม่นิยมปลูกบ้านใกล้แหล่งน้ำ แต่เปลี่ยนมาปลูกบ้านติดถนนแทน ในปัจจุบันที่ดินมีราคาสูงขึ้น จึงนิยมสร้างตึกสูงที่ใช้พื้นที่ไม่กว้างแต่สามารถผู้อยู่อาศัยได้มากกว่าบ้านแบบเดิมที่เน้นขยายออกด้านกว้าง และยังมีอาคารต่าง ๆ มากมายที่เราพบเห็นได้ทุกที่ ล้วนแต่เป็นอิทธิพลจากตะวันตกแทบทั้งสิ้น บ้านทรงไทยที่มีคนอาศัยอยู่จริง ๆ ก็มีให้เห็นน้อยมาก การสร้างอาคารบ้านเรือนแบบชาวตะวันตกจึงมีอิทธิพลกับคนไทยอย่างมากตามที่เราสามารถเห็นได้ในปัจจุบัน ลักษณะอาคารบ้านเรือนในปัจจุบันมี ๒ แบบคือ บ้านสไตล์โคโลเนียลหรือ

แนวตะวันตกและบ้านสไตล์โมเดิร์น

๑. สไตล์โคโลเนียล (Colonial Style) อิทธิพลตะวันตกผสมผสานความเป็นไทย เป็นศิลปะแบบตะวันตกที่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕-๖ ซึ่งอยู่ในยุคล่าอาณานิคม ชาวตะวันตกจะมีการปลูกสร้างอาคารต่าง ๆ ในเมืองขึ้นของตนรูปแบบอาคารสมัยตะวันตกกับความเป็นพื้นถิ่นของเทศานั้น ๆ สำหรับประเทศไทยเองถึงแม้ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชนชาติใด ๆ แต่ก็ยังคงได้รับอิทธิพลด้วยเช่นกัน

อิทธิพลของศิลปวัฒนธรรมตะวันตกในประเทศไทยนับจากรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ศิลปะไทยอยู่ในช่วงการปรับตัวระหว่างรูปแบบตามประเพณีนิยมกับศิลปะทางตะวันตกของยุโรป แม้ว่าจะมีการสร้างศิลปะตามแบบประเพณีนิยมอยู่บ้างแต่ไม่มากเท่าตอนต้นสมัยรัตนโกสินทร์ ยิ่งสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงรับอารยธรรมตะวันตกมาปรับปรุงกิจการต่าง ๆ ของบ้านเมือง ทรงโปรดเกล้าฯ ให้นายช่างตะวันตกเข้ามารับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ มากมาย โดยเริ่มจากการออกแบบก่อสร้างสถานที่ของทางราชการ พระราชวัง และวังเจ้านาย

ต่อมาบรรดาเสนาบดี ขุนนางข้าราชการและพ่อค้าคหบดีที่มีกำลังทรัพย์สูงจึงเริ่มนิยมปลูกบ้าน โดยช่างชาวต่างประเทศตามสมัยนิยมมากขึ้น ช่างเหล่านี้ออกมาประกอบอาชีพในเมืองไทยหลังครบสัญญาว่าจ้าง ส่วนช่างไทยที่เคยร่วมงานกับชาวต่างชาติก็ได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการจากช่างชาว

ยุโรป จึงเริ่มออกแบบสร้างบ้านที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเช่นเดียวกัน

๒. บ้านสไตล์โมเดิร์น เป็นรูปแบบของสิ่งก่อสร้างที่ได้รับอิทธิพลมาจากยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งเป็นช่วงที่คนหันมาให้ความสำคัญถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าลดการใช้วัสดุรวมทั้งแรงงานที่ไม่จำเป็นในการก่อสร้าง ดังนั้นจึงเกิดกระบวนการในการลดทอนส่วนประกอบของอาคารที่ฟุ่มเฟือยและหันมาใช้รูปทรงเรขาคณิตขั้นพื้นฐานที่มีความเรียบง่าย ไม่มีการตกแต่งหรือปกปิดพื้นผิว โชว์ลักษณะพื้นผิวตามธรรมชาติของวัสดุที่นำมาใช้ และเนื่องจากคำว่า Modern ในภาษาอังกฤษแปลว่า ใหม่หรือทันสมัย จึงถูกนำมาใช้เรียกการออกแบบในรูปแบบใหม่นี้สำหรับยุคนั้น

มรดกวัฒนธรรมกับวรรณกรรมพื้นบ้าน

วรรณกรรมพื้นบ้านของตำบลบ้านควนปรากฏเด่นชัดในเรื่องเพลงกล่อมเด็กกับนิทานพื้นบ้าน สำหรับเพลงกล่อมเด็กในจังหวัดสตูลมีข้อแตกต่างไปจากจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ เนื้อร้องและทำนองของบทเพลงเป็นการผสมผสานระหว่างภาษาไทยกับภาษามลายู บางบทเพลงสืบทอดมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น ตรัง พัทลุง และสงขลา ดังนี้

เพลงที่ ๑ เพลงนกกะจอก

ลาอีลา ฮาอินลันลอ(ข้า) นกกะจอกกินดอกหมาก กินทั้งรากกินทั้งใบ (ข้า)
นกน้อยมันยิกนกใหญ่ นกขาไกรยิกนกสีฮัง เล่าแล้วละโอเล่าล่าว
เรื่องนกเป่าเทมันเล่าลูกโทรเล่าแล้วละมันอยู่คนเดียว มันน่าเปลี่ยวใจ
คิดการอย่างไรพวกเราเอ๋ย นึก ๆ นึกขึ้นมาได้ไม่เท่าไร ไบเรินไต่ครุ
ไต่ครุนั่งอยู่ชายนอน เสียงเล่าวอนให้คนเข้าใจนั่งสอนทั้งอาแคว็ด
รูกนชะดัดยังไม่จับแจง คนแก่นั่นมันตะแลง รู้สึกขึ้นได้หรือไม่ทำบุญตบตีด้วยไม้เท้าไฟ
จมลงไปเจ็ดสิบศอก เกิดขึ้นมาด้วยเล็บหรือไม่ทำตาม
โอ๊ะละริมบ่อถามว่าไหนพี่น้องมึง โอ๊ะละพี่น้องกูตอบด้วยมาแลกัด คนอิสลามนั่นพี่น้องกู

เพลงที่ ๒ เพลงกรูอาณ

กรูอาณฮาติชนาปี ชี้แจงเขาเรียนเอาไว้ คิดการเสปียงเอาไว้ ถือบวชด้วยสมายัง
เราต้องหวังเป็นการที่ว้ายิการนั้นอย่าตกหล่น เราต้องอดทนสิ่งที่ชั่ว
สิ่งที่ชั่วเราต้องทุมเสีย เราได้ดี ไปต่อวันหน้าลำบากในความเสดสา
วันหนึ่งหนาเราอยู่ในทุ่งปาดังมันสาด ปลาสดใหญ่ อยู่เป็นหนักหนาแค้นใจอย่าพรรณนา
เปรียบไปได้ไม่เมืองไหนๆ ใครเหลยมาช่วยปัน พอได้ตั้งหัวใจลง ตั้งใจนั้นก็มิผิด
เปรียบเหมือนชีวิตมาปลดลง สุริยามันเผาผลาญ พุงเข้าแล้ว
แก้วอกเอ๋ย สูอย่ามาละไลเลย เลยไปหาท่านไต่อะดัม เดินทางมอรอคา
ความเวทนา มากแล้วมากแล้วเหลือใจ มอรอคาทางนั้นเข้าไกล นับไปได้ห้าร้อยพันปี วาง ๆ ไตนปี
พวกเราเนี้คิดการอย่างไร คิดการให้เสียได้ไว เลยไปหาท่านไต่อาดัม
เดินเข้าไปในพระจันทร์ เห็นสำคัญอยู่ไร ๆ แม่นแท้แนใจ องค์เท่าไทของไต่อาดัม

โอโธอันปีข้ามิตตาด้วยช่วยให้ปล่อยกรรม เบื่อหน้าเจ้าบริงทั้ง เห็นดูด้วยเราช่วยลูกหลาน
คิดมาน่ารำคาญเพราะลูกหลานไม่ตามกู คิดมามันน่าอดสู
สูไม่ตามแล้วลูกหลานเอ๋ย สูอย่ามาละไลเลย เลยไปหาท่านนบิ้อชา
เดินทางมอรรคา ความเวหนามากมายเหลือใจ มอรรคาทางนั้นเขาไกล
นับไปได้ห้าร้อยพันปี วางไตน์บิพวกเรานี้คิดการอย่างไร คิดการให้เสียได้ไว เลยไปหาท่านโตะอาตัม
เดินเข้าไปในพระจันทร์ เห็นสำคัญอยู่ไร ๆ แม่นแท้แนใจ องค์เท้าไทของโตะอาตัม
โอโธอันปีข้ามิตตาด้วยช่วยให้ปล่อยกรรม เบื่อหน้าเจ้าบริงทั้ง เห็นดูด้วยเราช่วยลูกหลาน
คิดมาน่ารำคาญเพราะลูกหลานไม่ตามกู คิดมามันน่าอดสู
สูไม่ตามแล้วลูกหลานเอ๋ย สูอย่ามาละไลเลย เลยไปหาท่านนบิ้อชา
เดินทางมอรรคา ความเวหนามากมายเหลือใจ มอรรคาทางนั้นเขาไกล
นับไปได้ห้าร้อยพันปี วางไตน์บิพวกเรานี้คิดการอย่างไร คิดการให้เสียได้ไว
และไปหาท่านนบินาย ไปถึงท่านนบิเขาส่งสายแทงขึ้นเหนือลมสูมาให้กูช่วยเหลือ
กูพาไปเผ้าที่องค์ตูวัน เรื่องนี้เขากล่าวเอาไว้ขอเล่าเรื่องเป็นคนอิหม่าม
ตาระยากัถให้ขึ้นฮายี ทำมาทุก ๆ ปีไม่หอนได้ขาด เต็มอัตราเหมือนเด็กมันตายหนอย (นุ้ยๆ) ใส่
สายสร้อยเล่นกันแบ๊ว สายสร้อยเท่แว่นมาทองเพชรนิล
สิ้นไปทั้งตัว

เพลงที่ ๓ เพลง ดับพระเจ้ามหาใหญ่ (ท่านองรองเง็ง)

ดับพระเจ้ามหาใหญ่ ไม่มีใครเสียเลยมาเปรียบท่าน
ไปสู่นรกและตูวันในสวรรค์ใคร
รู้ได้ฮาดิชนบิเขาชี้แจง แกล้งเอาไว้ได้ถ้วนถี่ ทั้งสัปดาหของนบิ
อินชาอัลลอฮ์เอ๋ยได้เห็นดี แซ่ตันมันหัวเราะตกนอรากา เขาดารากู
แซ่ตันว่าสักสิ่ง สนุกกันจริงว่านฟูสู เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นทั้งมวล
พร้อมพูนกับหยุดสุขสบาย ไม่คิดเสียเลยต่อวันตาย พวกเราเอ๋ยได้วายชน
บางคนเกิดมาบนดูเหนีย ถ้าคิดหาลูกเมีย
ให้มีคู่ส่วนเอ็นลามู ความรู้สมายังวัฏฏกาหาไม่

เพลงพื้นบ้าน

ปาดังท้องทุ่งวังเวียง	ดงแดนกว้างสุดตาจนหาไม่
ถิ่นลบล้างอาบัติและเภทภัย	ร่วมกันไล่สิ่งเลวร้ายหายจากกลัว
เป็นความเชื่อร่วมมาแต่เก่าก่อน	ให้จากจรและไล่ขาดปราศความชั่ว
มีสิ่งใดก็ให้ไล่ไปจากตัว	ปลดความชั่วบอกต่อละบาลาให้ลาไกล
ผ่านเรียนรู้ผ่านเลยวันพาดันเปลี่ยน	ผู้คนเขียนเรียนกรอานสุขศาสนาใส่
ความรอบรู้คู่ศาสนาประกาศไกล	คงเหลือไว้แต่ตำนานเล่าขานลูกหลานมี
ให้มันคงคงเหลือแต่ความสุข	มีสนุกทุกวิมานหมู่บ้านนี้
ทั่วท้องทุ่งคุ้มบ้านกิจการดี	มีสุขชีดั่งวิมานตระการตา

สรุปการบันทึกร้อยแก้วเขียนเป็นร้อยกรองจากบอกเล่านายदनัย หลงโสะ
ร้อยกรองโดยสุไลมาน อาดำ

นิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาเป็นเวลานาน อาจมีเค้าเดิมเป็นเรื่องจริงหรือแต่งเติมขึ้นภายหลัง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น ตำนานที่เกี่ยวกับสถานที่ บุคคล เมื่อถ่ายทอดเป็นคำบอกเล่าจากคนรุ่นเก่ามายังคนรุ่นต่อ ๆ มา มีการแต่งเติมเสริมต่อ จึงคลาดเคลื่อนจากเค้าเดิมมากยิ่งขึ้น ตำนานหรือนิทานพื้นบ้านของตำบลบ้านควนมีมากมายหลายเรื่อง เช่น ตำนานเรื่องพญานาค ตำนานเรื่องถ้าบาเต๊ะ ฯลฯ

ตำนานพญานาคบ้านโบราณ

มีภรรยาสามีคนหนึ่งตำบลบ้านควน ได้ตั้งครุฑประมาณ ๘-๙ เดือนและอยู่มาคืนหนึ่งภรรยาที่ตั้งครุฑได้ฝันว่ามีลูกพญานาคมาบอกเขาว่าลูกขออนุญาตแม่ไปอยู่ในคลองมาบังปัจจุบันสถานที่ที่ลูกพญานาคอยู่ในตอนนั้นใกล้กับต้นสาวิหลังจากหญิงภรรยาคนนั้นได้ตื่นจากความฝันปรากฏว่าท้องที่ตั้งครุฑได้แฝบลงอย่างปาฏิหาริย์และในพื้นที่บริเวณบ้านก็ได้เห็นร่องรอยพญานาคทำให้มีการเลื่องลือจนถึงปัจจุบันว่าพญานาคตัวนั้นก็ยังอยู่คุ้มครองลูกหลานชาวบ้านควนในคลองมาบังนั่นเอง

เรื่องเล่าโต๊ะโอม นารีเปน

ตำนานคำกล่าวบิสมิลลาฮ์ อิรรอฮันนิรอฮีม

มีสามีภรรยาอยู่คู่หนึ่ง อาศัยอยู่ด้วยกันหลายปี ภรรยาเป็นคนที่ทำงานอะไรสักอย่างจะกล่าวคำว่า บิสมิลลาฮ์เราะหฺมานิรรอฮีม อย่างเสียงดังทุกครั้ง จะอาบน้ำ จะใส่เสื้อจะทาแป้ง จะกินข้าว แต่ละคำ จะล้างจานแต่ละใบก็จะกล่าวคำว่า บิสมิลลาฮ์เราะหฺมานิรรอฮีม ทุกครั้ง ทำให้สามีรำคาญมาก จึงคิดแผนชั่วทำร้ายภรรยา วันหนึ่งภรรยาได้ออกจากบ้านเพื่อไปตลาด สามีก็ได้นำงูเห่าที่ตนเองจับในป่ามาใส่ในปิ่นข้าวสาร เพื่อจะให้งูกัดภรรยาตอนที่ตักข้าวสารเพื่อหุงข้าว แต่ด้วยภรรยามีนิสัยชอบกล่าวบิสมิลลาฮ์ทุกครั้ง ทำให้รอดพ้นจากงูเห่าตัวนั้น และงูตัวนั้นก็ได้กลายเป็นทองที่อยู่ในปิ่นข้าวสาร พอสามีกลับมาเลยเอะใจว่าทำไมภรรยาถึงไม่เป็นอะไร และได้รับรู้จากภรรยาว่า ภรรยาเจอทองในข้าวสาร ทำให้สามีกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี อยู่ในหนทางของศาสนาตั้งแต่นั้นมา เพราะความประเสริฐของการกล่าวบิสมิลลาฮ์ก่อนเริ่มทำงานต่าง ๆ นั้น เราได้ทำด้วยนามของอัลลอฮ์ เราได้ขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ และเราได้ขอความจำเริญจากอัลลอฮ์ ซึ่งตำนานนี้ทำให้ผู้เขียนติดคำกล่าวนี้นี้ตลอดเวลา ซึ่งเวลาตกใจหรือเริ่มจะทำอะไรสักอย่างจะต้องนึกคำกล่าวนี้นี้เสมอ

โต๊ะมาเรียม ฮะอูรา
เคยเล่าให้ผู้เขียนฟังในวัยเด็ก

มรดกวัฒนธรรมกับอาหารท้องถิ่น

อาหารการกินในชีวิตประจำวันของบ้านควนมีลักษณะคล้ายคลึงกับอาหารในภาคใต้ทั่ว ๆ ไป เพราะผลผลิตทางการเกษตรซึ่งนำมาใช้เป็นอาหารนั้นเหมือนกัน อาหารพื้นเมืองของบ้านควนมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นก็มีเช่นกัน โดยเฉพาะประเภทอาหารคาว ได้แก่

๑. **แกงป๋จรี** เป็นกับข้าวที่มีรสเปรี้ยว เผ็ด และหวาน มักจะใช้เป็นอาหารเลี้ยง ในโอกาสงานต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานเข้าสู่นิต ฯลฯ

๒. **แกงตอแม๊ะ** เป็นแกงที่ปรุงรับประทานอาหารกันในประจำวัน มีกลิ่นหอมเครื่องเทศ ไม่เผ็ดจัด สามารถทำกับเนื้อ ไก่ หรือปลาก็ได้ แต่ส่วนใหญ่นิยมใช้ทำกับปลา นอกจากแกงตอแม๊ะปลา รับประทานกับข้าวสวยแล้ว ชาวบ้านควนยังนิยมรับประทานกับโรตีสีด้วย

๓. **อาจาด** จะมีจำพวกผัก ผลไม้เป็นส่วนผสม เช่น ลูกตลิงปลิงแห้ง สับปะรด หน่อไม้ น้ำตาลเกลือ และถั่วลิสงเป็นหลัก ไม่มีปลาหรือเนื้อผสมในเมนู

๔. **แกงกुरुหม่า** หรือเรียกอีกอย่างตามภาษาถิ่นว่า มาชะปูเต๊ะ เป็นแกงที่ไม่มีน้ำแกงมากนัก เป็นสีขาว ปรุงตามสูตรของท้องถิ่น มีเครื่องปรุงหลายอย่าง กลิ่นหอมรับประทาน แกงนี้จะทำใน การทำบุญประเพณีท้องถิ่นกัน

๕. **ปัสมอส** ภาษาไทยเรียกว่า “สลัดแขก” เป็นอาหารพื้นเมืองมุสลิมตำบลบ้านควน ที่นิยม รับประทานเป็นอาหารว่าง ใครมาบ้านควนต้องมาทานปัสมอส ส่วนผสมมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น แดงกวาซอยเป็นชิ้นเล็ก ๆ ไข่ต้มผ่าซีก ถั่วงอกลวกพอสุก กุ้งทอด ไก่ หรือเนื้อต้ม ฉีกส่วนผสม หลักในการทานปัสมอส ส่วนที่ขาดไม่ได้และเป็นหัวใจของปัสมอสคือ น้ำราดถั่ว ซึ่งมีหลายสูตร ส่วน ประกอบที่สำคัญในแกงราดนั้นต้องมีถั่วลิสงบดเป็นตัวนำหลักถึงความอร่อยแบบไทย ๆ

๖. **เมี่ยงคำ** คืออาหารขึ้นชื่อที่ทั้งอร่อยและมีประโยชน์ เพราะเครื่องเมี่ยงคำมีผักต่าง ๆ ที่ ถูกหั่นออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ มีรสเปรี้ยวจากมะนาว กลิ่นหอมจากขิง รสเผ็ดจากพริก แฉมด้วยความกรอบ กรอบของมะพร้าว รับประทานเป็นคำ ๆ โดย ห่อเครื่องต่าง ๆ ทั้งหมดด้วยใบชะพลู แล้วดักน้ำราด เมี่ยงคำ ใส่ถ้วยแยกไว้ต่างหาก สมัยก่อนบ้านทุ่งวิมานมีการขายเมี่ยงคำตามริมทาง

๗. **ปลาต้ม** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปลาพอง เป็นการแปรรูปปลาให้เก็บไว้ได้นาน เมื่อ ต้องการรับประทานก็จะนำมาทอด จะมีรสชาติเปรี้ยว ๆ หอมด้วยส่วนผสมข้าวคั่วที่บด หอมขอย และพริกขอย จะนิยมทำปลาต้มกันตอนฤดูฝน เพราะจะมีปลาน้ำจืดออกมามากมายในช่วงฤดูฝน ชาวบ้านจะออกหาปลาน้ำจืดเพื่อหารายได้จากการทำปลาพอง

มรดกวัฒนธรรมกับขนมพื้นถิ่นที่ควรอนุรักษ์

ขนมเตอปปตาลัม เป็นขนมโบราณที่ทำกับแป้งสาลีโดยใช้ไม้หินในการบดแป้งสาลีนั้น หาได้ ยากนักในปัจจุบัน แต่บ้านควนยังมีให้เห็นในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์นางฮอสิยะ สังยาหย่า ที่ยัง ทำขนมกับแป้งสาลี ได้เรียนรู้สูตรจากคนแก่เฒ่า โดยใช้ไม้หินในการบดแป้ง สมัยก่อนจะนิยมทำขนม

ภาพอาหารเรียงตามลำดับ ดังนี้

๑. แกงปั้งรี
๒. แกงตอแม๊ะ
๓. อาจากด
๔. แกงกรุหม่า
๕. ปัสมอส
๖. เมี่ยงคำ
๗. ปลาส้ม

ที่ทำมาจากแป้งข้าวเจ้า เนื่องจากแต่ละบ้านมีการทำนาปลูกข้าวเจ้ารับประทาน ส่วนอาหารที่ทำจากแป้งข้าวเหนียว แป้งมันนิยมนำมาประกอบอาหาร ส่วนใหญ่ขนมที่ทำจากแป้งสดด้วยการไม่แป้ง เช่น ขนมหน้ากะทิ (เตอปปงตาลัม) ขนมสอดไส้ (เตอปปงบูงโก๊ะ) ขนมถ้วย (ลอปัง) ขนมอาปม ขนมโกวซุย การทำขนมด้วยแป้งสดต้องเป็นข้าวสารของปีที่แล้วในการทำขนม นำมาแช่ค้างคืนแล้วไม่แป้งกับไม่หินหรือครกบด ไม่หินที่ใช้ตามบ้านมักมีขนาดเล็ก และไม่มีประจำทุกบ้าน บ้านไหนไม่มีก็ขอยืมบ้านอื่นใช้กันได้

ขนมปุดู เป็นขนมท้องถิ่นหาซื้อกินได้ยาก เนื่องจากต้องใช้วิธีตำข้าวสารในการทำขนมปุดูเหมือนสมัยก่อน แป้งสำเร็จรูปในปัจจุบันไม่สามารถทำขนมปุดูได้ เป็นสิ่งที่น่าเสียดายมากที่ถูกหลานไม่ได้ต่อยอดวิธีการทำขนมจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทำจากการไม่แป้งข้าวเจ้า มีไส้เป็นน้ำตาลแดง รูปทรงเหมือนขนมซาลาเปา แต่เนื้อจะร่วน รับประทานกับมะพร้าวอ่อนที่ขูดแล้ว

ขนมแบงกั๋ง เป็นขนมที่ทำจากแป้งสาลี น้ำตาล กะทิ และใส่เกล็ดเล็กน้อย มาอบไฟบนและไฟล่าง ขนมจะมีสีขาวจากกะทิและแป้งหรือสีแดงจากน้ำตาลแดงสำหรับคนที่ชอบใส่น้ำตาลทรายแดง

ขนมจิ้นน้ำยาแกงส้ม ขนมจิ้นแกงส้มเป็นต้นตำรับของบ้านควน และไม่มีที่ไหนทำรับประทานหรือขายกัน ส่วนใหญ่น้ำยาขนมจิ้นทั่วไปจะมีแต่แกงกะทิกับแกงเขียวหวาน แต่บ้านควนมีน้ำยาขนมจิ้นที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านควนที่นิยมรับประทานกันก็คือน้ำยาแกงส้ม มีส่วนประกอบ เช่น ปลาบด พริกแดงแห้ง กระเทียม หัวหอม ส้มแขก น้ำแกงจะมีรสชาติเปรี้ยว ๆ รับประทานกับเส้นขนมจิ้น ผักสด ๆ หัวหอมแดงสด จะเข้ากันและอร่อยมาก

โรตีสีแตงตอแม๊ะ โรตีสีแตงตอแม๊ะจะแตกต่างกับที่อื่น เนื่องจากบ้านควนจะกินโรตีสีกับแกงตอแม๊ะปลา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในตำบลบ้านควน

มรดกวัฒนธรรมกับขนมเทศกาลรายอ

อาหารประเภทขนมส่วนใหญ่ประชาชนจะทำในช่วงเทศกาลวันฮารีรายอ ทำเพื่อต้อนรับลูกหลานญาติพี่น้องที่กลับมาเยี่ยมเยียน และแจกจ่ายเพื่อนบ้านในวันเทศกาลฮารีรายอ

๑. ขนมผู้รัก ดั้งเดิมขนมผู้รักชื่อว่า “ชิมโปยซาฮังกาเซะ” เป็นอีกหนึ่งชื่อเรียกของขนมผู้รัก ซึ่งตำบลปูยู จังหวัดสตูล ใช้เรียกกันตามประเพณีมาเลเซีย “ชิมโปยซาฮังกาเซะ” เป็นภาษามลายู แต่ละคำจะมีความหมายเช่น คำว่า ชิมโปย แปลว่า ผู้รัก ซาฮัง แปลว่า ที่รัก และกาเซะ แปลว่า ขอบคุณ เมื่อนำมารวมกันแล้วแปลว่า ผู้รักและขอบคุณ เป็นขนมที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศมาเลเซีย ชาวสตูลนิยมใช้เป็นขนมทานเล่น และมีความโดดเด่นของขนมชนิดนี้คือจะผูกเหมือนรูปโบว์ให้น่าทานและพอดีกิน ไม่เล็กและไม่ใหญ่จนเกินไป

๒. ขนมไข่เต่า หรือ ขนมมะเมาะ เป็นขนมท้องถิ่นที่ขึ้นชื่อในตำบลบ้านควน เป็นทรงรี ปั้นด้วยแป้ง และมีไส้สับปะรด ถั่วลิสง หรือถั่วเขียวที่บดแล้วปั้นเป็นไส้ แล้วนำไปอบ แล้วคลุกด้วยน้ำตาล

ขนมปุดู

ขนมแบ๊ง

ขนมจีนน้ำยาแกงส้ม

โรตีสานตอแม๊ะ

ไอซึ่ง ควรรับประทานขนมไข่เต่าทั้งลูก เพราะ หากรับประทานทีละนิดมันจะแตกง่าย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของขนมไข่เต่า ใครมาสตูลไม่ได้ซื้อ ขนมไข่เต่าไปฝากญาติต่างจังหวัดถือว่ายังมาไม่ถึงสตูล

๓. ขนมบังเกะ เป็นขนมพื้นบ้าน ประเภทขนมอบ ทำด้วยแป้ง ผสมกะทิที่เคี่ยวด้วยน้ำตาล แล้วนวดแป้งให้เข้ากัน ทับด้วยแป้นพิมพ์เป็นรูปคล้ายดวงดาว แล้วนำไปอบ รสชาติหวานมันกลมกล่อม ผู้สูงอายุชอบรับประทาน สามารถซื้อเป็นของฝากเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่

๔. ขนมโรตีกาปาย เป็นขนมอบ ปรุงจากแป้งสาลี น้ำตาล เกลือ ลักษณะเป็นแผ่นกลม หรือสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ บาง ๆ ใช้อบในเตาจนสุกสีเหลืองอ่อนสลับสีน้ำตาลไหม้ รับประทานกับน้ำซากาแพ

๕. ขนมต้ม หรือ “เกอตูปัต” (ket-upat) เป็นอาหารว่างอย่างหนึ่งที่พบในบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิlippินส์ สิงคโปร์ และภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมรับประทานในเทศกาลวันฮารีรายอ ส่วนใหญ่ทำจากข้าวเหนียวที่ผสมกะทิ ห่อเป็นรูปสามเหลี่ยมด้วยใบกะพ้อ รับประทานพร้อมแกงมีส้มเนื้อ

๖. ขนมรังต่อ หรือขนมดอกจอกที่คนไทยส่วนใหญ่เรียกกัน ขนมรังต่อกำลังจะหายไปจากสังคมไทยเรื่อย ๆ เพราะไม่ค่อยมีคนทำกัน เด็กรุ่นใหม่บางคนก็จะไม่เคยได้ลิ้มรสชาติ ขนมรังต่อเป็นขนมกรุบกรอบ มีลักษณะคล้ายรังตัวต่อ คนท้องถิ่นจึงเรียกว่า ขนมรังต่อ

๗. ขนมกะเปต เป็นขนมทองพับเป็น

ขนมไทย ๆ ประเภทขบเคี้ยวมีรสชาติ หวานมัน หอม และกรอบ มีส่วนผสมของแป้ง น้ำตาล กะทิ และไข่ เป็นต้น นิยมทำในช่วงเทศกาลวันฮารีรายอ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ และช่วงเทศกาลตรุษจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนนิยมนำไปเป็นของขวัญ ของฝาก รวมทั้งชาวจีนในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ต่างก็นิยมเช่นกัน

๘. ขนมบุลู หรือขนมไข่ เป็นขนมโบราณประเภทขนมอบที่สามารถเก็บได้นาน และยังคงความอร่อย ทำมาจากไข่ไก่หรือไข่เป็ดตีผสมกับน้ำตาลทราย ผสมแป้งสาลีแล้วนำไปอบไฟทั้งข้างบนและข้างล่าง อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำมีพิมพ์ขนมไข่ ซึ่งทำจากทองเหลือง มีช่องหยอดแป้ง ๑๒ ช่องต่อ ๑ พิมพ์แต่ละช่องก็จะประกอบด้วยรูปดอกไม้ กลม รี หรือสี่เหลี่ยม พิมพ์จะมีฝาซึ่งทำจากทองเหลืองหนาสำหรับใส่ถ่าน ซึ่งจะให้ความร้อนจากด้านบนของขนม โดยมีห่วงที่ฝา ซึ่งจะใช้เหล็กงัดขึ้นเวลาหยอดขนม หรือแฉะขนมออก นอกจากนั้นก็จะมีตะแกรง, ถาด, เครื่องตีไข่, กระบวย, ช้อน-ส้อม, อ่าง ผสม, กะละมัง, เตาถ่าน, ถ่าน เป็นต้น แต่ปัจจุบันมีการอบในเตาอบไฟฟ้า ซึ่งสะดวกและง่าย ไม่เสียเวลา

๙. ขนมบุหงาบูตะ เป็นขนมพื้นบ้านของคนชั้นสูง ประชาชนบ้านควนเรียกขนมนี้ว่า “โกยบูตะ” ซึ่งแปลว่าขนมดอกเตย “บุหงาบูตะ” เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า “บุหงาบูตะ” หรือโกยบูตะที่แปลว่า “ขนมดอกเตย” ดอกเตยในที่นี้คือดอกเตยปาหนันที่ขึ้นอยู่ตามชายทะเลทั่วไป ผลมีลักษณะเป็นเหลี่ยม ดอกมีสีขาว มีลักษณะคล้ายคลึงกับขนมบุหงาบูตะ ซึ่งในสมัยก่อนขนมนี้จะมีเฉพาะสีขาว ขนมนี้มีมานานกว่า

ร้อยปี ขนมชนิดนี้เป็นขนมชั้นสูงมีอยู่เฉพาะในวังของเจ้าเมืองมุสลิมในสมัยก่อน ขนมชนิดนี้ได้รับอิทธิพลเข้ามาจากประเทศมาเลเซีย แต่ปัจจุบันกลับไม่พบขนมนี้ในประเทศมาเลเซีย แต่พบได้ในจังหวัดสตูล ตำบลเกตรี ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง และอำเภอละงู และในอำเภออื่น ๆ บางอำเภอมีแต่น้อยมาก ในสมัยนั้นจะใช้ขนมชนิดนี้ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และยังใช้ขนมนี้เป็นขนมที่ใช้ทดสอบหญิงสาวที่จะนำมาเป็นคู่ครอง เพราะเชื่อกันว่าขนมชนิดนี้เป็นขนมที่ทำยาก คนที่ทำขนมนี้ได้จะต้องเป็นคนสุขุม เยือกเย็นเป็นอย่างมากจึงจะได้ขนมที่สวยงามตามต้องการ นอกจากนี้ยังใช้ขนมชนิดนี้ใส่หัวขันหมากในงานมงคลสมรส เพราะขนมชนิดนี้มีลักษณะคล้ายหมอน เปรียบเสมือนการเริ่มใช้ชีวิตคู่ร่วมเรียงเคียงหมอน ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ขนมบู่ลู่

ขนมไข่เต่า

ขนมบังกะ

ขนมโรตีกาพาย

ขนมผูกรัก

ขนมรังต่อ

ขนมกะเปต

ขนมต้ม

การละเล่นพื้นบ้าน

การละเล่นพื้นบ้านที่เด็กยุคใหม่ไม่เคยรู้ ถ้าพูดถึงการละเล่นของเด็กในสมัยนี้อาจเป็นการโหลดเกมลงในสมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต การดูยูทูบ การแคสเกม การเล่นเกมสกีหรือสปีนเนอร์ แต่ถ้าย้อนกลับไปในอดีตก่อนยุคดิจิทัล เด็กบ้านควนมีการละเล่นที่น่าสนใจอยู่มากมายที่ทำให้เด็ก ๆ ได้รู้จักการวางแผน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และได้รู้จักแก้ไขปัญหาอีกด้วย การละเล่นของเด็กบ้านควนในอดีตมีการละเล่นดังนี้

๑. การละเล่นฉับโผง (แมนปลู)

วัตถุประสงค์

- เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินในการละเล่นแบบบ้าน ๆ
- เพื่อเป็นการละเล่นที่ทำได้ในห้องถ้ำและประหยัดค่าใช้จ่าย
- เด็ก ๆ สามารถผลิตเครื่องเล่นได้เองตามธรรมชาติ

อุปกรณ์

- ไม้ไผ่ขนาดเล็กหนึ่งปล้อง
- ไม้ไผ่เหลาขนาดเล็กพอประมาณ
- ลูกพลาลหรือผลไม้อะไรก็ได้ที่มีขนาดเล็ก ๆ
- มีด (สำหรับเหลาไม้ไผ่)

วิธีการเล่น

นำลูกพลาลหรือผลไม้อะไรก็ได้ที่มีขนาดเล็ก ๆ อัดเข้าไปในกระบอกฉับโผง แล้วมือข้างหนึ่งถือกระบอกมืออีกข้างหนึ่งถือด้าม จับสอดปลายด้าม จับกระพุ้งไปด้านหลังหน้าแรง ๆ ให้แรง

อัดดันลูกพลาลหรือผลไม้อะไรก็ได้ที่มีขนาดเล็ก ๆ พุ่งออกไปข้างนอกกระบอก

กติกาการเล่น

ฉับโผง (แมนปลู) ไม่มีกติกาตายตัว ไม่จำกัดโอกาสและเวลาที่เล่น สามารถใช้เล่นด้วยกันแทนปืนหรือยิงวัตถุที่เป็นเป้าได้ทุกโอกาส

คุณค่าและแนวคิด

การละเล่นฉับโผง (แมนปลู) ส่วนใหญ่มักจะเล่นกันเป็นกลุ่ม ๆ ก่อให้เกิดความสามัคคี และฝึกความแม่นยำ ฝึกความสัมพันธ์ระหว่างตา กับมือ และฝึกให้เด็ก ๆ ได้นำวัสดุธรรมชาติมาประดิษฐ์เป็นของเล่นได้

๒. การละเล่นหมากขุม (หลุมจิ้งจก)

วัตถุประสงค์

- เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนฝูง
- เพื่อฝึกสมอง

อุปกรณ์

- รางหมากขุม
- ลูกแก้ว หรือลูกยาง หรือก้อนหิน

วิธีเล่น

เล่นทีละสองคน โดยนั่งหันหน้าเข้าหากันด่านแรกผู้เล่นต้องเดินลูกแก้วพร้อมกันโดยหยิบ ลูกแก้วจากหลุมของตนเองหลุมไหนก็ได้ ใส่ลูกแก้วหลุมละ 1 เม็ดรวมทั้งหลุมใหญ่ด้วย แล้ววนกลับไปใส่หลุมตรงข้ามด้วยยกเว้นหลุมใหญ่ของเพื่อน เมื่อเดินลูกแก้วเม็ดสุดท้ายใส่ใน

หลุมให้เหยียบลูกแก้วทั้งหมดแล้วเดินลูกแก้ว
อย่างนี้จนกระทั่งเดินลูกแก้วหมดในหลุมว่าง
ถือว่าตาย หลุมว่างถือเป็นหลุมมาย ถ้าเดินลูก
แก้วตายในหลุมเมืองของฝ่ายตรงข้ามถือว่าสิ้น
สุดการเดินทาง แต่ถ้าตายในหลุมของตนเองให้กิน
(เอาทั้งหมดไปรวมในหลุมใหญ่ของตนเอง เรียก
ว่า กินแทน เล่นแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จนฝ่ายหนึ่ง
ฝ่ายใดหมดลูกแก้วเดินต่อไม่ได้แล้วค่อยเริ่มเกม
ใหม่

กติกาการเล่น

- ฝ่ายไหนสามารถเดินหมาก (ลูกแก้ว)
ในหลุมใหญ่ได้เยอะเป็นฝ่ายชนะ ฝ่ายไหนเดิน
หมาก (ลูกแก้ว) ในหลุมใหญ่ได้น้อยเป็นฝ่ายแพ้
- ถ้าเดินลูกแก้วในหลุมมายฝ่ายตรง
ข้ามสามารถรับได้

คุณค่าและแนวคิด

- เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ
- เป็นการฝึกสมอง การวางแผน

๓. การเล่นเกมเป๋อเซิน

วัตถุประสงค์

- เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินใน
การเล่นแบบบ้าน ๆ
- เพื่อเป็นการเล่นที่หาได้ในท้องถิ่น
และประหยัดค่าใช้จ่าย
- เด็ก ๆ สามารถผลิตเครื่องเล่นได้เอง
ตามธรรมชาติ จากเศษวัสดุเหลือใช้อุปกรณ์
- ลูกบอล (ทำจากเศษกระดาษหรือถุง
ที่เหลือใช้ยา ๆ มัดกับยางให้เป็นลูกบอลขนาด
พอตีมือ
- รองเท้า ๒ คู่ ๔ ข้าง สำหรับทำเป็นจุด

วิธีการเล่น

- มีผู้เล่นจำนวน ๑๐ คน จับคู่กันแล้ว
ทำการสืตตีต่าปิง (เป่า ยิง อูบ) เพื่อแบ่งทีมให้
ได้ ๒ ทีม โดยกำหนดว่าหากเป่า ยิง อูบ คนใด
ชนะก็ไปอยู่ทีมชนะ คนใดแพ้ก็ให้เข้าทีมแพ้
พอได้ ๒ ทีมแล้วก็จะทำการเล่น โดยแต่ละทีม
ส่งหัวหน้าทีมมาเพื่อทำการเป่า ยิง อูบ หาผู้
ที่จะได้เริ่ม

- ฝ่ายชนะเริ่มเล่นก่อน โดยที่ฝ่ายแพ้
เป็นฝ่ายโยนบอลให้ฝ่ายชนะตี ฝ่ายชนะตียัง
ก็ได้ไม่ให้ลูกบอลที่ตีฝ่ายแพ้สามารถรับได้

- เมื่อตีเสร็จผู้ตีวิ่งเวียนผ่านจุดพักจำนวน
๔ จุด มาถึงจุดสตาร์ท เมื่อถึงให้ตบมือแสดงว่า
ชนะแล้ว ๑ รอบ แต่ถ้าเห็นฝ่ายแพ้กำลังจะขว้าง
ลูกบอลใส่สามารถเหยียบจุดพักได้ (ฝ่ายแพ้จะไม่
สามารถขว้างลูกบอลได้) หากว่าฝ่ายแพ้สามารถ
ขว้างบอลใส่ผู้เล่นขณะนั้นได้แสดงว่าต้องหยุดการ
เล่นทันที ให้คนถัดไปทำการเล่นจนหมดทั้งทีม)
สลับกันเล่นจนหมดทีม ทีมใดมีการเล่นได้รอบ
มากกว่าทีมนั้นเป็นฝ่ายชนะ

กติกาการเล่น

- แบ่งทีมละเท่า ๆ กันจำนวน ๒ ทีม
- ทำการเป่า ยิง อูบ เพื่อหาทีมที่ได้เล่นก่อน
ทีมไหนชนะเป็นฝ่ายเล่นก่อน
- ทำรอบในการเล่นทั้ง ๒ ทีม ทีมไหนได้
รอบมากกว่าทีมนั้นชนะ

คุณค่าและแนวคิด

การเล่นเป๋อเซิน ส่วนใหญ่มักจะเล่น
กันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดความสามัคคีและฝึกความ
แข็งแรงด้านร่างกาย ฝึกความสัมพันธ์ระหว่าง

ตากับมือและฝึกให้เด็ก ๆ ได้นำวัสดุธรรมชาติ มาประดิษฐ์เป็นของเล่น อยากให้เยาวชนและ คนรุ่นใหม่หันมาเล่นเปอร์เซ็น และอนุรักษ์ไว้ให้ ลูกหลานรุ่นต่อไป

๔. การละเล่นเดินไม้ไผ่ (เดินโลกเอก)

วัตถุประสงค์

- เพื่อฝึกการทรงตัว
- เพื่อฝึกกล้ามเนื้อใหญ่ให้แข็งแรง
- เพื่อประสานความสัมพันธ์ระหว่างมือ

เท้า และตา

อุปกรณ์

- ส่วาน	- เลื่อย
- ค้อน	- ตลับเมตร
- ส่ว	- มีด

วิธีการทำ

๑. ไม้ไผ่ ๒ ลำ ทำเป็นขา
๒. ตัดไม้ไผ่ ๒ ท่อน ทำเป็นที่วางเท้า
๓. เจาะเป็นรูเพื่อสอดเข้ากับที่วางเท้า
๔. นำไม้ไผ่มาเหลาเป็นสลักเพื่อให้ที่วางเท้า

อยู่แน่น

วิธีการเล่น

๑. วางไม้ไผ่ทั้ง ๒ ลำวางในแนวตั้ง แล้วยกเท้าซ้ายตามด้วยเท้าขวา
๒. แล้วก้าวเดินทีละก้าว และพยายามทรงตัว เดินไปถึงจุดหมายโดยไม่ให้ล้ม

กติกาการเล่น

ให้เดินไปถึงจุดหมายไม่ให้ล้ม ใครถึง ก่อนคนนั้นเป็นฝ่ายชนะ

คุณค่าและแนวคิด

เป็นการละเล่นที่นำวัสดุที่มีอยู่ตาม ธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และประหยัด ค่าใช้จ่าย

๕. การละเล่นวิ่งกาบหมาก (ลากทางพร้าวหรือลากกาบหมาก)

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความสามัคคีและความ สนุกสนาน
- เพื่อประยุกต์ใช้วัสดุจากธรรมชาติให้ เกิดประโยชน์สูงสุด
- เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม พื้นบ้าน

อุปกรณ์

กาบหมาก

วิธีการเล่น

- ผู้เล่นจับคู่กัน ๒ คน โดยผลัดเปลี่ยน กันเป็นผู้ลากและผู้นั่ง
- ผู้นั่งจะนั่งบนกาบหมากหรือกาบ มะพร้าวในท่าที่เหมาะสมโดยมือจับที่ก้านกาบ หมาก
- ผู้ลากจะจับบริเวณก้านกาบหมาก หรือกาบมะพร้าวแล้วดึงลากไปตามพื้นผิว

กติกาการเล่น

ในระหว่างลาก ผู้เล่นฝ่ายใดตกจากกบหมาก ให้ทั้งทีมของฝ่ายนั้นกลับไปเริ่มต้นลากกบหมากใหม่ ณ จุดเริ่มต้น

คุณค่าและแนวคิด

การวิ่งลากกบหมากนอกจากจะต้องอาศัยความแข็งแรงทางด้านร่างกายเพื่อเอาชนะคู่แข่งแล้ว ผู้เล่นจะต้องคำนึงถึงกติกาที่วางไว้ด้วย สิ่งนี้เป็นการฝึกฝนให้ผู้เล่นรู้จักเคารพกติกามารยาทของการแข่งขันเพื่อนำไปปรับใช้กับการเคารพกฎกติกาของการใช้ชีวิตในสังคม

๖. การเล่นเกมโยนเม็ดหัวครกกลองหลุม

วัตถุประสงค์

- เพื่อฝึกการมีสมาธิ
- เพื่อฝึกความแม่นยำ
- เพื่อความสนุกสนาน
- เพื่อฝึกความสามัคคี
- เพื่อให้รู้จักการรอคอย

อุปกรณ์

เม็ดลูกหัวครก (เมล็ดมะม่วงหิมพานต์)

วิธีการเล่น

- ทำหลุมกว้าง ๓ นิ้ว ลึก ๒ นิ้ว
- ขุดเส้นห่างจากปากหลุมประมาณ ๕ นิ้ว
- จำนวนผู้เล่นประมาณ ๓ คน คนที่ ๑ โยนเม็ดหัวครกไปที่หลุม คนที่ ๒ และที่ ๓ โยนเม็ดหัวครกไปอีก

- ใครโยนเม็ดหัวครกใกล้หลุมมากที่สุดเป็นคนได้เล่นก่อนเมื่อเสร็จแล้ว คนที่ได้ที่ ๑ โยนเม็ดหัวครกทั้งหมดและให้เพื่อนชี้ว่าจะให้ทอยเม็ดหัวครกเม็ดไหน แล้วก็ทอยเม็ดหัวครกที่เพื่อนชี้

- หากทอยเม็ดหัวครกถูกจะได้เม็ดหัวครกทั้งหมด

กติกาการเล่น

- ต้องยืนทอยเม็ดหัวครกที่เส้นที่ขีดเอาไว้ยืน

- จะต้องทอยทีละคน

- ทุกคนต้องมีเม็ดหัวครกเพื่อทำการเล่น

- ถ้าโยนเม็ดหัวครกไม่เลยเส้นที่ปากหลุมจะไม่ได้เล่นในครั้งนั้น ต้องเสียเม็ดหัวครกให้กับเพื่อนฟรี

คุณค่าและแนวคิด

- เป็นการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การรู้แพ้รู้ชนะ รู้จักให้อภัยกัน

- อนุรักษ์ผลไม้ในท้องถิ่น สามารถนำเม็ดหัวครกไปประกอบเป็นอาหารได้

๗. การเล่นเกมอร์ (บาลิงปอย)

วัตถุประสงค์

- เพื่อฝึกการวางแผนในการทำงานเป็นทีม
- เพื่อสร้างความสามัคคี
- เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่

อุปกรณ์

- ลูกบอล (ขนาดพอดีมือ) - กระป๋อง

จำนวนผู้เล่น

เล่นได้ไม่จำกัดจำนวนผู้เล่น แต่ส่วนใหญ่จะเล่นประมาณ ๑๐ คน หรือมากกว่าก็ได้ โดยแบ่งเป็น ๒ ทีมเท่า ๆ กัน

วิธีการเล่น

๑. หาเศษไม้หรือสิ่งของอื่น ๆ เพื่อนำมาขีดเส้นเป็นช่องสี่เหลี่ยมหรือวงกลมให้ใหญ่พอที่จะวิ่งได้โดยไม่ชนกัน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การสร้างเมือง จากนั้นวางกฎกติกาทีมไหนจะเล่นก่อน

๒. เมื่อตกลงกันได้แล้วว่าทีมไหนจะเล่นก่อน ก็นำกระป๋องที่เตรียมไว้ไปวางให้เป็นชั้น ๆ การวางต้องวางไว้ให้ชิดกับขอบของเส้นที่ขีดไว้ด้านใดด้านหนึ่ง

๓. กำหนดจุดที่จะยืนปากระป๋อง โดยกำหนดร่วมกันของทั้งสองทีม เพื่อไม่ให้ทีมใดทีมหนึ่งได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน จากนั้นทีมที่ได้เล่นก่อนจะไปยืนเข้าแถวเรียงลำดับ ณ จุดที่กำหนด ส่วนทีมที่ไม่ได้เล่นก็จะไปยืนคอยเฝ้าอยู่ที่กระป๋อง จำนวน ๑ - ๒ คน แล้วแต่การตกลงในทีมของตนเอง ส่วนคนที่เหลือก็กระจายอยู่ในเมือง (แต่ห้ามออกนอกเมืองทั้ง ๒ ทีม)

๔. เมื่อทีมใดได้เล่นก่อน ก็ทำการเข้าแถวเตรียมที่จะปากระป๋อง เมื่อมีสัญญาณเริ่มเล่น และหากคนแรกปากระป๋องไม่ถูก คนต่อไปก็จะได้ปาดต่อ ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ แต่หากคนแรกปาถูกแล้วกระป๋องล้ม คนอื่น ๆ ในทีมก็จะวิ่งกระจายในเขตของเมือง โดยห้ามวิ่งออกนอก

เมืองโดยเด็ดขาด

๖. โดยในระหว่างที่วิ่งกันนั้น ทีมที่ไม่ได้เล่นก็จะคอยประกบตัวต่อตัวเพื่อไม่ให้ทีมที่ได้เล่นมีโอกาสไปเรียงกระป๋องให้เป็นเหมือนเดิม (โดยการปาลูกบอลให้โดนตัวคนที่ไปเรียงกระป๋อง) หากทีมที่ได้เล่นเรียงกระป๋องให้เป็นเหมือนเดิมได้โดยไม่โดนลูกบอลปาที่ตัว ก็ถือว่าทีมนั้นชนะและได้เล่นต่อ แต่หากไม่สามารถเรียงกระป๋องให้เป็นเหมือนเดิมได้ (โดนปาที่ตัวเสียก่อนก็ถือว่าแพ้) ต้องเปลี่ยนให้ทีมที่ไม่ได้เล่นมาเล่นต่อ โดยการเริ่มเกมใหม่ สับเปลี่ยนแบบนี้ไปเรื่อย ๆ

คุณค่าและแนวคิด

การเล่นปากระป๋องนั้นเป็นการฝึกสมาธิ ความแม่นยำและความสัมพันธ์กันระหว่างสายตา กับมือ และก่อให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ ฝึกให้เด็ก ๆ ได้นำวัสดุเหลือใช้มาทำเป็นของเล่น และฝึกเด็ก ๆ ให้รู้จักแก้ปัญหา ฝึกทักษะ พัฒนาการทางด้านร่างกาย เพื่อหัดให้ผู้เล่นเป็นคนว่องไว มีไหวพริบ และรู้จักสังเกตการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งฝึกความระมัดระวัง และการกระะยะไม่ให้เกินขอบเขตที่กำหนด

๘. การละเล่นตีราวเม็ดมะม่วงหิมพานต์

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเล่นแบบบ้าน ๆ
- เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายด้วยการนำสิ่งอุปกรณ์การเล่นที่หาได้ในท้องถิ่น
- เพื่อให้เด็กสามารถผลิตของเล่นได้เองตามธรรมชาติ

อุปกรณ์

- ไม้ไผ่ยาวประมาณ ๖๐ ซม. (ผ่าให้เป็นร่อง) ๑ อัน
- กระป๋องนม (ทำฐานรองไม้ไผ่) ๒ กระป๋อง
- เม็ดมะม่วงหิมพานต์ หรือลูกแก้ว

วิธีการเล่น

นำไม้ไผ่ (ราว) วางบนกระป๋องที่เป็นฐาน แล้วนำเม็ดมะม่วงหิมพานต์หรือลูกแก้ววางเรียงบนไม้ไผ่ (ราว) แล้วเลือกตัวดี (คือเม็ดมะม่วงหิมพานต์หรือลูกแก้วที่ดีที่สุดของตัวเอง) ตั้งระยะการตีและเลือกคนที่จะตีลำดับก่อนหลัง จากนั้นให้ผู้เล่นตีทีละคน โดยตีให้โดนราวและของที่อยู่บนราวร่วงตกลงมา ให้สลับกันตีจนหมดราว

กติกาการเล่น

การเล่นตีราวไม่มีกติกายตายตัว ไม่จำกัดโอกาสและเวลา เมื่อเล่นเสร็จเจ็ดคน ๆ จะนำเม็ดมะม่วงหิมพานต์ที่เล่นได้ร่วมกันเผาและร่วมกันกิน (จะเล่นช่วงมะม่วงหิมพานต์สุก)

คุณค่าและแนวคิด

การเล่นตีราวส่วนใหญ่มักจะเล่นกันเป็นกลุ่ม เป็นทีม ก่อให้เกิดความสามัคคี การแบ่งปัน ฝึกความแม่นยำ ฝึกความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และส่งเสริมให้เด็กได้นำวัสดุธรรมชาติมาใช้เป็นของเล่นและอยากใหเยาวยชนและคนรุ่นใหม่หันมาเล่นตีราวและอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานรุ่นต่อ ๆ ไป

๙. การละเล่นตีจับ หรือกาบัดดี

วัตถุประสงค์

- สร้างความสามัคคี
- รู้จักแพ้ ชนะ และการให้อภัย
- ความว่องไว

วิธีเล่น

แบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่าย มีเส้นแดนตรงกลาง ตัวแทนฝ่ายที่รุกจะต้องส่งเสียง “ตี” ไม่ให้ขาดเสียง และจะต้องพยายามแตะตัวคนใดคนหนึ่งของฝ่ายรับมาเป็นเฉลย ส่วนฝ่ายรับหากเห็นว่าคนที่รุกมากำลังจะหมดแรงหายใจ จะถอยกลับก็จะพยายามจับตัวไว้ให้ได้ หากคนที่รุกเข้ามาขาดเสียง “ตี” ก่อนกลับเข้าแดนของตน ก็จะต้องตกเป็นเฉลยของอีกฝ่าย

กติกาการเล่น

- ฝ่ายล่าเวลาล่าเฉลยต้องพูดคำว่าตี ห้ามหยุดเสียง ถ้าสิ้นเสียงต้องรับหนีเข้าฝั่งตัวเอง เพื่อไม่ให้อีกฝ่ายจับได้
- ฝ่ายใดจับคนในทีมตรงกันข้ามหมดก่อน จะเป็นฝ่ายชนะ และจะได้เป็นฝ่ายล่าต่อ
- ฝ่ายรับสามารถวิ่งหนีได้ถ้าฝ่ายล่าจะมาจับ
- ฝ่ายรับสามารถจับฝ่ายล่าได้ หากฝ่ายล่าสิ้นเสียงคำว่า “ตี”

คุณค่าและแนวคิด

“กาบัดดี” ซึ่งคนไทยคุ้นเคยกันดีในชื่อ “ตีจับ” (Thee - chub) แต่ชื่อสากลเรียกว่ากาบัดดี (Kabaddi) ได้รับการบรรจุเข้าไว้ในกีฬาเอเชียนเกมส์ในปี ๑๙๙๐ ซึ่งเป็นกีฬาเอเชียน

เกมส์ครั้งที่ ๑๑ ที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญในประวัติศาสตร์ของกีฬาการบัดดี และในปีค.ศ. ๑๙๙๘ กีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ ๑๓ ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ได้ส่งทีมชายเข้าทำการแข่งขันเป็นครั้งแรก โดยประเทศไทยและอินเดียได้ครองตำแหน่งชนะเลิศ

๑๐. การละเล่นการเล่้นตีหลุค (การเล่้นช่อนหา)

วัตถุประสงค์

- เพื่อความสนุกสนาน
- เพื่อฝึกสมาธิในการเล่้น
- เพื่อความสามัคคี
- เพื่อสามารถจับทิศทางของเสียงได้
- เพื่อฝึกทักษะการสังเกต

วิธีการเล่้น

- จำนวนผู้เล่นประมาณ ๓-๕ คน โดยให้ผู้เล่นในกลุ่ม ๑ คนปิดตาแล้วนับเลข ๑- ๑๐ จนครบ

- ให้ผู้เล่นในกลุ่มไปช่อนในบริเวณที่กำหนดในการเล่้น

- ให้คนที่ปิดตานับเลข ๑-๑๐ ครบแล้วไปหาเพื่อน ๆ ในกลุ่มให้เจอครบทุกคน

- เมื่อหาเพื่อนเจอเป็นคนแรกเพื่อนคนนั้นต้องปิดตานับเลข ๑-๑๐ ต่อ และหาเพื่อนให้เจอครบทุกคนเล่้นไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคน

กติกาในการเล่้น

๑. ห้ามบอกเพื่อนที่ช่อนอยู่ให้เพื่อนที่นับเลขรู้

๒. เมื่อเพื่อนที่ช่อนอยู่มาจับตัวเพื่อนที่นับเลขด้านหลังก็ต้องเป็นต่อไป

คุณค่าและแนวคิด

เป็นการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความสามัคคี และฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

๑๑. การละเล่น เป่ากบ

วัตถุประสงค์

- เพื่อฝึกสมาธิ
- เพื่อฝึกปอด

อุปกรณ์

- ยางวง (ยางเส้น) วงใหญ่ หรือวงเล็กก็ได้ แล้วแต่ความชอบและความถนัด

- ผู้เล่นจำนวนตั้งแต่ ๒ คน หรือมากกว่า เล่นทั้งเด็กชายและเด็กหญิงบางครั้งอาจเล่นเป็นทีมก็ได้

- สถานที่ เช่น พื้นซีเมนต์ พื้นกระดาน หรือพื้นโตะ

วิธีการเล่้น

เป่ากบเป็นการเล่นอย่างหนึ่งของเด็กเล่นกันทั้งเด็กชายและหญิง ผู้เล่นมีจำนวน ๒ คน หรือเป็นทีมก็ได้ สถานที่เล่นในที่ร่ม ใช้พื้นที่เรียบ ๆ เช่น พื้นซีเมนต์ พื้นกระดาน หรือพื้นโตะ ซึ่งผู้เล่นจะเอายางเส้น (ยางวง) จะเป็นวงเล็กหรือวงใหญ่ หรืออาจจะเป็นวงสีต่าง ๆ อยู่ที่มีความชอบ ได้แก่ สีเขียว สีแดง สีส้มตาล เป็นต้น นำมาวางบนพื้นคนละ ๑ เส้น ให้อยู่ห่างกันประมาณ ๑ ฟุต ผู้เล่นจะผลัดกันเป่ายางเส้น

(ยางวง) ของตนไปข้างหน้าที่ละน้อย ๆ จนยางเส้นทั้งสองมาอยู่ใกล้กันผู้เล่นคนใดเป่าให้ยางเส้นของตนไปทับยางเส้นของฝ่ายตรงข้ามได้ก็จะเป็นผู้ชนะ ฝ่ายแพ้จะต้องจ่ายรางวัลให้กับผู้ชนะ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นยางเส้น (ยางวง) แต่อาจให้รางวัลอื่น ๆ ก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน

คุณค่าและแนวคิด

การเล่นเป่ากบ เป็นการเล่นที่ให้ความสนุกสนานแล้ว ยังเป็นการฝึกการรู้กำหนดจังหวะและระยะเวลาด้วยการเล่นเป่ากบ เป็นการฝึกสังเกต ไหวพริบในการเป่าของคู่ต่อสู้ ซึ่งจะ เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เด็กรู้จักคิดให้รอบคอบ ก่อนที่จะเป่า ถ้าเป่าโดยไม่คิดอาจจะผิดพลาดได้ จนทำให้ต้องแพ้ เป็นการฝึกให้เด็กรู้จักความรัก ความสามัคคี

๑๒. การละเล่นปีซังข้าว

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้รู้ที่มาของการทำปีซังข้าว
- เพื่อความสนุกสนานในการละเล่น

อุปกรณ์

ลำต้นซังข้าว และมีด

วิธีเล่น

เอาต้นซังข้าวที่มีลำต้นขนาดพอดีตัดมาเพื่อที่จะทำปี พอได้ลำต้นที่เราต้องการ แล้วนำมาตัดให้ได้ขนาดพอดี ไม่สั้นไม่ยาวเกินไป หลังจากนั้นก็ใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้บีบที่ได้ข้อต่อของปล้องที่เราตัดมาให้แตกเป็นช่องเล็ก ๆ เมื่อทำเสร็จแล้วก็เล่นได้เลย เอาปีที่เราประดิษฐ์

เสร็จมาเป่าเพื่อให้เกิดเสียง ด้วยการนำส่วนที่บีบให้แตกเข้าป้อมในปากพองประมาณแล้วใช้แรงเป่าเพื่อให้เกิดเสียงดังที่สุดถ้าเป่าเบาเสียงก็จะเบาถ้าจะให้เสียงดังแรง ๆ ก็ต้องเป่าให้แรง

กติกาการเล่น

เล่นกี่คนก็ได้ไม่จำกัดจำนวน แต่ต้องเป่าให้มีเสียงออกมา เพราะบางคนเป่าไม่ดัง คนที่เป่าปีแล้วมีเสียงออกมาถือว่าทำปีซังข้าวได้สำเร็จ

คุณค่าและแนวคิด

ได้รู้ถึงประโยชน์จากวัสดุท้องถิ่นที่สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของเล่นแบบง่าย ๆ ให้กับเด็ก ๆ ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้และสังเกตการณ์เกิดเสียงต่ำเสียงสูง โดยฝึกประสาทหูให้รับรู้ถึงความแตกต่าง และสามารถฝึกให้เด็ก ๆ รู้จักประดิษฐ์เครื่องดนตรีจากวัสดุในท้องถิ่น เด็ก ๆ จะได้เกิดความรู้ความภาคภูมิใจและเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น คนสมัยก่อนพอถึงฤดูเก็บเกี่ยวข้าวก็จะพากันไปทุ่งนาพร้อม ๆ กัน ส่วนเด็ก ๆ ก็จะเล่นกันตามประสาคนสมัยก่อนจะทำของเล่นให้เด็กเล่นกันในทุ่งนาด้วยการทำปีจากซังข้าวให้เป่าเล่นกัน เด็กก็จะรวมกลุ่มกันเล่นเป่าปีอย่างสนุกสนานในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

๑๓. การละเล่นบุง

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความสามัคคี
- เพื่อฝึกทักษะการวางแผนและมีความ

คิดยืดหยุ่น

- รู้จักทักษะการเอาตัวรอด

อุปกรณ์

ลูกฟุตบอลเล็ก ก้อนอิฐ หรือไม้ขนาดพอสมควร สำหรับวางเป็นหลักเพื่อทอยลูกบอลให้สัมผัส ผู้เล่นไม่จำกัดเพศ วัย จำนวนต้องเหมาะสมกับสถานที่ มีสองฝ่าย มีฝ่ายเล่นและฝ่ายตั้งรับ

วิธีเล่น

แบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายละเท่า ๆ กัน จับฉลากว่าฝ่ายใดเล่นก่อน อีกฝ่ายหนึ่งตั้งรับ เล่นจากท่าที่ ๑ - ๑๐ (แต่ละท่ามีชื่อต่างกัน เล่นทีละคน ตีบอลตามขั้นตอนของการเล่นจนหมด ถ้าผู้ใดตีบอลไปแล้วผู้เล่นฝ่ายรับรับไม่ได้ ลูกบอลตีไปไกลเพียงใด เอาจุดที่ลูกบอลตกเป็นจุดเริ่มต้น ทอยลูกบอลไปหาเสาหลัก (ก้อนอิฐหรือไม้) การวางหลักตั้งขีดเส้นด้านหน้าหลัก ๑ เส้น เพื่อให้ผู้เล่นตีบอลให้พ้นเส้นคือว่าผ่านมีสิทธิ์ตีลูกบอลต่อไป ในแต่ละท่าให้ตี ๓ ครั้ง จึงได้ ๑ คะแนน หากฝ่ายรับทอยลูกไม่ถูกหลัก ถือว่าผู้เล่นนั้นตายเหมือนกัน และฝ่ายเล่นก็จะเล่นท่าต่อไป หากฝ่ายเล่นตีลูกตาย ทุกคนก็จะเปลี่ยนข้าง ฝ่ายรับจะเป็นผู้เล่นต่อไป สลับกันเรื่อย ๆ จนเหนื่อย และหยุดไปเอง ผู้เล่นเล่นท่าที่ ๑ ถึง ๑๐ ได้ก่อนก็จะชนะ ท่าบวสุมี ๑๐ ท่า

๑. ลูกบวสุ (หันหลังตี)	๒. ลูกมือเดียว
๓. ลูกสองมือ	๔. ลูกตาบอด (ปิดตาตี)
๕. ลูกซีกู	๖. ลูกติดแขน
๗. ลูกตบเพียะ	๘. ลูกเท้าเอว
๙. ลูกกังกัง (กางขา)	๑๐. ลูกเซปะ (แตะ)

คุณค่าและแนวคิด

บวสุเป็นการละเล่นพื้นเมืองอีกชนิดของบ้านควน สร้างความสนุกสนาน สมานสามัคคีฝึกให้เป็นผู้นำใจนักกีฬา สอนให้ผู้เล่นรู้จัก

ผ่อนปรน การใช้ทักษะและความสามารถ สร้างเสริมปัญญาและความสมบูรณ์ของร่างกาย รู้จักทางหนีทีไล่ รู้แพ้รู้ชนะ

๑๔. การละเล่นตีลูกหิน

ตีลูกหินเป็นการละเล่นที่ไม่ต้องการคนมาก เพียงจำนวน ๒-๓ คนก็เล่นได้ อุปกรณ์มีเพียงลูกหินและลานดินเพียงเล็กน้อยก็เล่นได้

วิธีการเล่นตีลูกหิน

จัดทำลานดินให้เรียบ เตรียมลูกหินที่ทำด้วยก้อนดินเหนียว ปั้นกลม ตากแดดให้แห้ง แข็ง หรือถ้ามีลูกแก้วก็ใช้ลูกแก้วแทนได้ เริ่มแรกต้องขุดหลุมเล็ก ๆ ขนาดโตกว่าลูกหินสักเล็กน้อย จากนั้นขีดเส้นตรงบนพื้นลานเป็นเส้นกำหนดสำหรับยืนตีห่างจากหลุมประมาณ ๕-๖ ก้าว เริ่มเล่นให้ทุกคนยืนที่เส้นโยนลูกหินเข้าไปที่หลุม ลูกหินของใครใกล้หลุมมากที่สุดจะได้เป็นผู้เล่นก่อน การตีลูกหินมี ๒ แบบ คือ ยืนติดกับนั่งติด จะยืนจะนั่งทำใดก็ได้ตามถนัดที่สำคัญต้องให้นิ้วหัวแม่มือปักดินไว้ตรงจุดลูกหินของตนเองวางอยู่ การตีต้องติดด้วยนิ้วกลาง ตาเล็งมองไปยังลูกหินที่จะยิง เมื่อพร้อมแล้วต้องตีแรง ๆ ให้ลูกหินถูกเป้า ถ้าขณะตีมีการยกหัวแม่มือขึ้นจากพื้นถือว่าผิดกติกา การตีครั้งแรกต้องตีให้ลงหลุม ถ้าลูกหินลงหลุมจะได้ ๑ คะแนนทันที จากนั้นเป็นการตีทำคะแนนต่อด้วยการตีให้ลูกลูกหินที่อยู่ใกล้ที่สุดก่อน ตีลูกจะได้คะแนน ๑ คะแนน เรื่อยไปกระทั่งครบ ๑๐ คะแนน ใครได้ ๑๐ คะแนนก่อนถือว่าเป็นผู้ชนะ

กรณีที่ไม่ได้ลูกลูกหินคนอื่น อีกทั้งไม่ลงหลุมเรียกว่าตาย ไม่มีสิทธิ์เล่นต่อ ต้องเปลี่ยน

ให้คนที่ลูกหินอยู่ใกล้หลุมเป็นคนเล่นต่อ การทำคะแนนนอกจากจะได้คะแนนจากการตีลูกหินคนอื่นแล้ว ถ้าตีตกลงหลุมได้ก็จะได้คะแนน ๑ คะแนนเช่นเดียวกัน การเล่นจะเล่นกันกี่คนก็ตาม เมื่อใครได้ ๙ คะแนนแล้วคะแนนสุดท้ายจะตีตกลงหลุมไม่ได้ ต้องตีถูกลูกหินคนอื่นที่เขานำไปวางล่อไว้ที่ตรงไหนก็ได้ให้เราตี ถ้าลูกหินล่อวางไกลเกินไป คิดว่าจะตีไปไม่ถึงก็อาจตีถูกลองหลุมก่อนก็ได้ แล้วจึงตีจากปากหลุมไปโดนลูกหินของใครก็ได้ที่อยู่ใกล้ที่สุด ก็จะได้ ๑ คะแนน (รวมเป็น ๑๐ คะแนน) เช่นเดียวกัน

กติกาการเล่น

การเล่นจะเล่นกี่คนก็ตาม ผู้แพ้จะมีเพียงคนเดียว คือคนท้ายสุดที่มีคะแนนไม่ครบ ๑๐ ผู้แพ้จะต้องนำลูกหินของตนไปวางที่ปากหลุมให้ผู้ชนะผลัดกันตี เมื่อตีครบทุกคนแล้ว ผู้แพ้ต้องพยายามตีลูกหินของตนให้ลงหลุมให้ได้ ถ้าไม่สามารถทำได้ก็ถูกลงโทษด้วยการนำลูกหินไปวางปากหลุมให้เพื่อนตีใหม่ เทศกาลที่เล่นตีลูกหินนิยมเล่นในเทศกาลหรืองานที่ชุมชนร่วมกันจัดขึ้น

คุณค่าและแนวคิด

เกิดความสนุกสนาน รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ฝึกการกระยะและความอดทนในการรอคอย

๑๕. การละเล่นแดงแคะ (กระต่ายขาเดียว)

วัตถุประสงค์

- เพื่อฝึกการทรงตัว
- เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมัดขา

อุปกรณ์

มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ของผู้เล่น เช่น สองหรือสามบล็อกพื้นถนน(ซีเมนต์) หรือประมาณ ๕x๕ เมตร เพื่อให้การกวดไล่จับไม่ยากเกินไปนัก ผู้ที่วิ่งหนีออกนอกบริเวณก็เสมือนถูก"กระต่าย"แตะตัวได้ ถือว่าแพ้ และต้องมาเป็น "กระต่าย" แทน จะต้องมีการคัดสรรผู้ที่จะเป็นกระต่าย หรือจัดแบ่งทีมด้วยการ "โหน้อยออก" และ "เป่ายิงฉุบ" ผู้ที่แพ้ในขั้นตอนการเป่ายิงฉุบจะเป็นกระต่าย

วิธีการเล่น

กระต่ายขาเดียวเป็นการละเล่นไล่จับประเภทหนึ่ง โดยผู้ที่ถูกเรียกว่าเป็น "กระต่าย" จะยืนบนขาข้างเดียว งอเข่าขาอีกข้างไม่ให้เท้าสัมผัสพื้น แล้วกระโดด+เขย่งเพื่อไล่จับคนอื่น ๆ ให้สลับมาเป็นกระต่ายแทน เล่นได้ตามลานโล่งหรือสนามหญ้า ช่วยในการออกกำลังกาย และฝึกทรงตัวด้วยขาข้างเดียว มักแบ่งเป็นสองทีม จำนวนคนเท่า ๆ กัน หรืออาจจะไม่ต้องมีทีมเลยก็ได้ถ้ามี ๒ คน แต่มักไม่เล่นกระต่ายขาเดียว เพราะไล่จับกันไปมา ไม่เฮฮา ไม่สนุกสนาน หากมีจำนวนผู้เล่น ๓-๕ คนมักไม่แบ่งทีม แต่ถ้า ๖ คนขึ้นไปสามารถแบ่งเป็นสองทีมเท่า ๆ กัน แล้วทีมที่เป็นกระต่ายจะส่งกระต่ายมาทีละคน แล้วกระโดดเขย่งไล่แตะตัวอีกทีม หากกระต่ายเหนื่อยก็แตะมือคนในทีมเดียวกัน สลับมาเป็นกระต่ายไล่กวดแทน

กติกาการเล่น

- ทีมที่เป็นกระต่ายจะรอนอกพื้นที่อีกทีมที่มีหน้าที่หลอกล่อ หนีกระต่ายจะลงไปอยู่ในพื้นที่กันทุกคน ทีมกระต่ายส่งกระต่ายตัวแทนลงมาที่

ละหนึ่งคน เพื่อไล่เตะทีมหนีให้หมดทุกคน คนที่โดนเตะหรือถูกจับได้ก็ออกไปยืนแพร่รออยู่นอกพื้นที่จนกว่าจะครบหมดเกลี้ยง

- คนที่เป็นกระต่ายก็มักจะสลับเปลี่ยนให้เพื่อนร่วมทีมมาเป็นกระต่ายไล่กวาดเด็กที่เหลือจนกว่าจะหมดแรงกันไป

- หากทีมที่เป็นกระต่ายหมดแรง ให้นำเตะพื้น ไม่สามารถจับทุกคนของอีกทีมได้หมด ก็ถือว่าแพ้โดนลงโทษ และเป็นกระต่ายซ้ำ ไล่จับกันต่อไป

- ในบางแห่ง กระต่ายสามารถพักได้ด้วยการเอาเท้าข้างที่ไม่ได้ใช้ยืนมาวางตะบนเท้าข้างที่ใช้ยืนขาเดียว แต่ห้ามเท้าแตะพื้นหรือสลับขาหลักความสนุกสนานเฮฮาไม่ได้อยู่ที่การชนะให้ได้ตลอด แต่อยู่ที่การเชียร์ การสลับกันเป็นกระต่าย และสลับกันหนี ทีมไหนหนีได้เก่ง วิ่งหลบหลีกได้นานที่สุดก็ถือว่าได้เฮฮา หลอกล่อเมื่อทีมฝ่ายหนีเหลือคนเดียวก็มักจะยอมแพ้ให้เตะโดยง่าย และสลับไปเป็นทีมกระต่ายบ้าง เพื่อจะได้ไล่จับสลับกันไป ซึ่งสนุกกว่าเป็นทีมหนีอยู่อย่างเดียว

๑๖. ชื่อการละเล่นสอแซะสอโกแซะ (การกระโดดเชือก)

วัตถุประสงค์

- ฝึกความคล่องแคล่วของร่างกาย
- ฝึกกล้ามเนื้อแขน ขา

อุปกรณ์

เชือก ๑ เส้น ขนาดโตเท่าปลายนิ้วก้อย
ถ้ากระโดดหลายคนต้องยาวประมาณ ๔ - ๕ วา

วิธีเล่น

- สำหรับผู้เล่นคนเดียว ให้ผู้เล่นถือเชือก

ด้วยมือทั้งสองข้าง งอศอกเล็กน้อยให้กลางเชือกห้อยอยู่ข้างหลัง แล้วแกว่งเชือกให้เร็วขึ้นทุกที จนแทบไม่เห็นเส้นเชือกจึงจะสนุก

- วิธีนี้ต้องใช้เชือกให้ยาวสักหน่อย ให้ผู้เล่นสองคนจับปลายเชือกด้วยมือทั้งสอง เชือกจะแกว่งลงพื้นข้างหนึ่ง และขึ้นอีกข้างหนึ่ง ผู้เล่นนอนก้นนั้นยืนอยู่ห่าง ๆ ทางด้านที่เชือกลงพื้น พอเห็นเชือกแกว่งดีแล้วก็ให้คนวิ่งเข้าไป ระวังอย่าให้ติดเชือก และยืนระหว่างกลางคนแกว่งเชือกทั้งสอง คอยกระโดดขึ้นเมื่อเชือกฟาดลงพื้นเพื่อให้เชือกลอดไป ต้องหมยตาคอยดูให้ดี พอกระโดดได้สัก ๑๐ ครั้งก็วิ่งออกไปอีกด้านหนึ่ง แล้วคนที่สองจึงวิ่งไปกระโดดบ้าง ให้ผู้เล่นวิ่งทยอยเข้าไปกระโดดเช่นนี้จนครบผู้เล่นทุกคนจะต้องผลัดกันแกว่งเชือก และต้องแกว่งให้ดี คือให้เชือกตกลงเฉียดพื้นพอดี และเวลาเชือกแกว่งขึ้นก็ให้ข้ามศีรษะคนกระโดดไปได้ อย่าให้ฟาดถูกตัวเข้า ผู้เล่นต้องฝึกหัดแกว่งเชือกให้เป็นเสียก่อนทุกคน และให้ผู้เล่นผลัดกันแกว่งในเวลาเล่น เพื่อมิให้คนแกว่งประจำอยู่จนเมื่อยแขนเกินไป เมื่อกระโดดได้ชำนาญแล้ว จึงเปลี่ยนวิธีเล่นให้ยาวขึ้นดังนี้

(๑) ให้ผู้เล่นวิ่งไปทางเชือกที่แกว่งขึ้น

(๒) ให้ยืนเท้าเดียวตอนกระโดด จะเปลี่ยนเท้าข้างก็ได้แต่ต้องระวังมิให้เท้าถึงพื้นดินพร้อมกันทั้งสองข้าง

(๓) แกว่งเชือกอย่าให้สูงพื้น กะให้สูงกว่าพื้นหนึ่งคืบเพื่อให้ผู้กระโดดกระโดดสูงขึ้นและกระโดดได้ยาก

(๔) แกว่งเชือกตามธรรมดา และให้ผู้เล่นวิ่งเข้าไปกระโดดพร้อม ๆ กัน รวบรวมละ ๑๐ คน

นอกจากนี้ ยังมีการดัดแปลงเป็นการกระโดดเชือกถือเชือกในระดับที่แตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้เล่นเข้าตามที่กำหนดท่าต่าง ๆ ไว้

คุณค่าและแนวคิด

การกระโดดเชือกเป็นการเล่นที่ช่วยให้ผู้เล่นใช้กำลังแขน กำลังขา เป็นการฝึกไหวพริบ ต้องเป็นคนตาไวและคล่องแคล่ว

จากการเล่นพื้นบ้านทั้งหมดในอดีต จะเห็นได้ว่าเป็นการเล่นตามวิถีชีวิตในชุมชน ที่ตนเองอาศัยอยู่ เป็นเรื่องของความสนุกสนาน บันเทิง รื่นเริงสำหรับเด็ก ในอดีตเด็ก ๆ ไม่มีของเล่นมากมาย แต่จะทำของเล่นจากสิ่งของเหลือใช้ ดัดแปลงจากวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่และหาได้ในชุมชนโดยไม่ต้องเสียเงินในการซื้อของเล่นสักบาท และบางการเล่นไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์อะไรเลย แค่ใช้สติปัญญา ไหวพริบ และความเร็วของตัวผู้เล่นเท่านั้นเอง ดังนั้นฝาก

ผู้ใหญ่ในวันนี้ที่รู้เรื่องราวการเล่นทุกอย่างในอดีตได้ถ่ายทอดแก่ลูกหลาน เพื่อไม่ให้เลือนหายไป ผู้ใหญ่มักบอกว่าเด็กสมัยนี้มองแต่จอโทรศัพท์ เล่นเกมในโทรศัพท์หรือแท็บเล็ต แต่หารู้ไม่ว่าที่เด็กไม่เล่นเพราะเด็กเล่นไม่เป็น ผู้ใหญ่ในวันนี้ไม่ได้สอนเด็กเล่นนั่นเอง ถึงเวลาที่ผู้เกี่ยวข้องให้มีการบรรจุการเล่นพื้นบ้านในหลักสูตรสถานศึกษา หรือถ่ายทอดการเล่นพื้นบ้าน เพื่อให้เด็กและเยาวชนปัจจุบันมีตัวเลือกในการเล่นกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น

ปัจจุบันการเล่นเหล่านี้ได้นำมาเล่นกันอีกครั้งในช่วงกิจกรรมหรือเทศกาลต่าง ๆ ในบ้านควน เช่น กีฬาสี่ วันฮิด หรืองานสำคัญอย่างเช่น งานรวมเรื่องเล่าขาน ตำนานบ้านควน

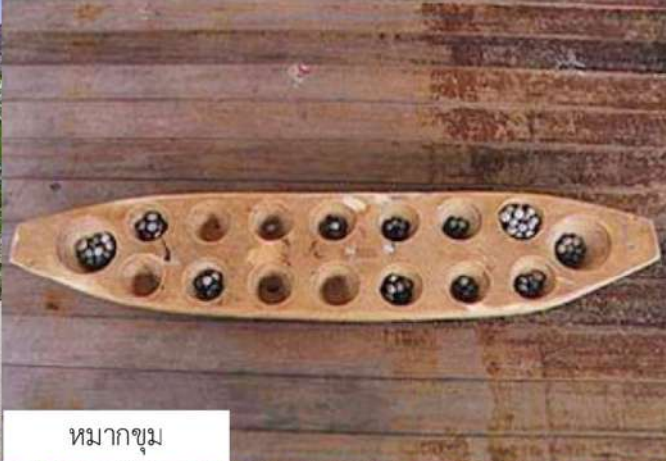

นายภูตานัน หลงจิ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน ร่วมเล่นกีฬาพื้นบ้านท่ามกลางเสียงเชียร์และกำลังใจจากประชาชนในตลาดนัดชุมชน

จับไผ่

หมากขุม

เป๋อเซ่

เดินโถกเถก

ลากกาบหมาก

โยนเม็ดหัวครกลงหลุม

มอริ

ตีราวเม็ดมะม่วงหิมพานต์

ตีจับ

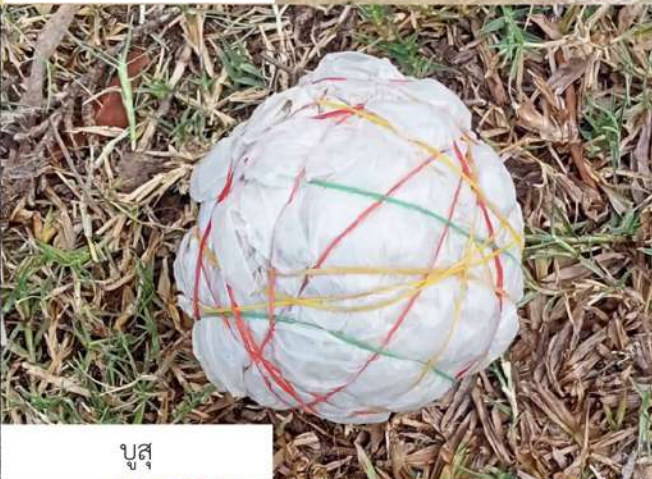
ซ่อนหา

เป่ากบ

ปี๋ซังข้าว

บุง

ดีดลูกหิน

กระต่ายขาเดียว

กระโดดเชือก

บทที่ ๕

สิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ในบ้านควน

บ้านโบราณกับท่านเจ้าเมืองสตูล

ตั้งอยู่เลขที่ ๗๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นบ้านสมัยยุคโบราณ เป็นบ้านไม้ทรงไทยภาคใต้ หลังคาปั้นหยา หรือเรียกกันว่าทรงมลายู อายุประมาณ ๑๗๐ ปี ปัจจุบันมีนายอภิรักษ์ สะอูรา อายุ ๘๐ ปี อาศัยอยู่ สร้างในสมัยมหาอำมาตย์ตรีพระยาภูมิรินทรภักดี ซึ่งในอดีตนั้นเป็นบ้านที่เจ้าเมืองสตูล (ท่านพระยาภูมิรินทรภักดี) สร้างขึ้นไว้ใช้ในราชการเหมือนเป็นศูนย์ร้องทุกข์ หากชาวบ้านเดือดร้อนให้มาที่นี่ และเป็นที่พำนักพักแรมเวลามาตรวจราชการโดยการขี่ช้างแล้วแวะพักบ้านหลังนี้ก่อนที่จะออกเดินทางไปตุนตอในวันถัดไป

นายอภิรักษ์ สะอูรา กล่าวว่า บ้านหลังนี้เป็นของน้องสาวของคุณพ่ออภิรักษ์ ซึ่งเป็นภรรยาคนหนึ่งของท่านพระยาภูมิรินทรภักดี สร้างเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๓๓ สร้างเสร็จสมบูรณ์ในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยมีนายช่างควบคุมงานก่อสร้างจากประเทศอินโดนีเซียร่วมกับนายช่างสตูล ๔-๕ คน วัสดุก่อสร้างนำมาจากมะละกา กระเบื้องหลังคาทำจากดิน มีลวดลายทรงอินโดนีเซียผสมผสานมาเลเซีย มีประตูหน้าต่างเกือบทั้งบ้าน เนื่องจากป้องกันไม่ให้น้ำเรือน

เสียหายจากแรงพายุ หากมีพายุก็จะเปิดประตูหน้าต่างทุกบาน เพื่อให้พายุผ่านช่องประตูหน้าต่างอีกฝั่งเพื่อมาอีกฝั่ง เพื่อลดแรงพายุไม่ให้พัดพาอาคารบ้านเรือนซึ่งทำให้เสียหายได้ แต่ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงใหม่เนื่องจากชำรุด ดั้งเดิมบ้านหลังนี้มีความยาวถึง ๔๕ เมตร แต่ขณะนี้ยังเหลือให้เห็นเพียงท่อนเดียวเท่านั้น บริเวณทางด้านทิศตะวันออกของตัวบ้านเคยเป็นแดนประหารนักโทษก่อนจะมีการสร้างบ้านหลังนี้ประมาณ ๖๐ ปี

นายอภิรักษ์ สะอูรา เจ้าของบ้านเล่าว่า เดิมทีที่ดินแห่งนี้เป็นสถานที่ประหารชีวิตนักโทษสมัยก่อน และถูกทิ้งร้างกว่า ๖๐ ปี ก่อนที่ปู่ของตนจะได้ที่ดินผืนนี้มาและสร้างบ้านแต่ยังไม่เสร็จ ปู่ก็เสียชีวิต พ่อของตนมาสร้างต่อ เมื่อสร้างเสร็จบ้านแห่งนี้ถูกใช้เป็นสถานที่พบปะชาวบ้านในสมัยพระยาภูมิรินทรภักดีเป็นเจ้าเมือง เมื่อออกว่าราชการนอกพื้นที่ก็จะใช้บ้านแห่งนี้เป็นที่พบปะ รับฟังสารทุกข์ของชาวบ้าน จนกระทั่งตกทอดมาถึงตน ปัจจุบันบ้านแห่งนี้ไม่มีคนอาศัย

โต๊ะครูหัจญ์มุฮัมมัดซีกีร์เป็นบิดาผู้เปิดปอเนาะแห่งแรกของจังหวัดสตูล

รูปภาพโต๊ะครูหัจญ์มุฮัมมัดซีกีร์

โต๊ะครูหัจญ์มุฮัมมัดซีกีร์ บิน अबดุลมานัน เกิดที่เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๐ บิดาชื่อ अबดุลมานัน มารดาชื่อนางเบโดนาต ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในวัยเด็กได้รับการศึกษาจากประเทศบ้านเกิด แล้วศึกษาต่อที่มาเลเซียและซาอุดีอาระเบีย จึงมีความรู้ศาสนาเป็นอย่างดี สามารถแปลและบรรยายอัลกุรอานและฮาดิซได้อย่างแตกฉาน ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ขณะมีอายุ ๓๕ ปี ได้มาพักอาศัยกับญาติที่จังหวัดสตูล ชื่อนายรีฟีน พักอยู่ที่หมู่ ๕ ตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล ได้เปิดสอนศาสนาอิสลามขึ้นใน

บ้านควนครั้งแรก โดยอาศัยบ้านนายรีฟีนเป็นที่สอนชั่วคราว เนื่องจากมีผู้สนใจทั้งเด็กและผู้ใหญ่ สถานที่สอนค่อนข้างคับแคบ จึงได้ย้ายไปสอนที่มัสยิดรอะฮ์ ลูกศิษย์ของโต๊ะครูหัจญ์มุฮัมมัดซีกีร์จะเรียกที่เรียนนี้ว่า “ปอเนาะกำบังฆัวร์” ซึ่งเป็นที่ประกอบศาสนกิจเช่นเดียวกับมัสยิดในที่ดินของนายยาซีน หลังปูเต๊ะ อีหม่ามมัสยิดตำบลบ้านควน และโต๊ะครูหัจญ์มุฮัมมัดซีกีร์ได้ย้ายไปอยู่ที่ตำบลฉลุง เนื่องจากแต่งงานกับภรรยาคนที่ ๓ ได้เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามแบบปอเนาะขึ้นเป็นครั้งแรกชื่อ “โรงเรียนนูลุมิดดินลอิสลามียะ” (สถานที่ดังกล่าวปัจจุบันอยู่ตรงข้ามกับสำนักงานคณะ

กรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ปัจจุบันเป็น
มัสยิด) ดังนั้นท่านคือผู้ให้กำเนิดโรงเรียนปอเนาะ
ขึ้นในจังหวัดสตูล รู้จักกันในชื่อปอเนาะฉลุง ผู้
ปกครองนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนเป็นจำนวน
มาก ลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป
ได้แก่ นายสะอาด กะด๊ะ ดาโต๊ะยุติธรรมศาล
จังหวัดสตูล นายบาห์รี มาห์เหม็ด ประธานคณะ
กรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล นายหมาน
ไบกาเด็ม เจ้าของโรงเรียนแสงประทีปวิทยา และ
นายอาซีซัน บินสะอาด เลขาธิการคณะกรรมการ
อิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวได้ว่า โต๊ะครู
มุฮัมหมัดซีกีร์ได้ปูพื้นฐานด้านการสอนศาสนา
อิสลามไว้ในจังหวัดสตูล ลูกศิษย์ท่านจึงได้
สืบทอดเจตนารมณ์ของท่านไว้จนทุกวันนี้ ปี
พ.ศ. ๒๔๙๓ โต๊ะครูฮัจญ์มุฮัมหมัดซีกีร์ได้ย้าย
ปอเนาะจากบ้านฉลุงไปตั้งที่บ้านเกาะนารอบ
หมู่ที่ ๘ ตำบลควนสตอ สมัยนั้นขึ้นต่ออำเภอ
เมืองสตูล นักเรียนเพิ่มมากขึ้น ปีพ.ศ. ๒๕๐๖

ปอเนาะแห่งนี้ได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็น
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามที่กระทรวง
ศึกษาธิการกำหนด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียน
ใหม่เป็น “โรงเรียนดาร์ุลมาอาเรฟ” เปิดสอนวิชา
สามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลาม โต๊ะครูฮัจญ์
มุฮัมหมัดซีกีร์มีความสามารถด้านการเขียน
จึงได้เขียนตำราศาสนาภาษายาวีไว้หลายเล่ม
เผยแพร่ในหมู่ลูกศิษย์ของท่านได้ใช้ให้ศึกษา
ค้นคว้า ช่วยให้เข้าใจและแตกฉานในศาสนา
อิสลามยิ่งขึ้น หนังสือจึงเป็นผลงานที่เด่นของโต๊ะ
ครูอีกเรื่องหนึ่ง ในปีพ.ศ. ๒๕๑๘ โต๊ะครูฮัจญ์
มุฮัมหมัดซีกีร์ บิน อับดุลมานัน ได้เดินทางไป
ประกอบพิธีฮัจญ์อีกครั้งหนึ่งที่ประเทศ
ซาอุดีอาระเบีย หลังจากประกอบพิธีฮัจญ์เสร็จ
ท่านก็ป่วยเป็นโรคหัวใจล้มเหลว และเสียชีวิต
เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๑๘ โดยนายมุฮัมหมัด
อิรซาด ไบกาเด็ม (ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ซาอุดีอาระเบีย)
ได้ทำการฝังที่สุสานมะอาลา ณ นครมักกะฮ์

โจรสลัดแหกคุกตะรุเตากลับใจกลายเป็นฮีโร่ช่วยงานทางการ

ช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในสมัยนั้นตำบลบ้านควนมีบ้านเรือนไม้ที่หลังคาเรือน ในพื้นที่
เต็มไปด้วยป่าไม้และลำคลอง ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกและไม่มีถนนหนทางที่สะดวกรวดเร็ว
อย่างปัจจุบัน ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเดินทางโดยทางน้ำ ใช้เรือหรือแพในการขนส่งสินค้าขนาดใหญ่
เนื่องจากมีสายน้ำขนาดใหญ่ไหลผ่านพื้นที่นี้เป็นจำนวนมากและเชื่อมต่อสู่ทะเลอันดามัน จึงได้มีกลุ่ม
โจรสลัดเกิดขึ้นกลุ่มหนึ่งในจังหวัดสตูล มีสมาชิกทั้งหมด ๗ คน ซึ่งหัวหน้ากลุ่มโจรสลัดหนึ่งในนั้นเป็น
ชาวบ้านควน อาศัยอยู่ที่บ้านทุ่งวิมาน หมู่ที่ ๒ ของตำบลบ้านควน และโจรสลัดคนอื่น ๆ ก็มาจาก
เกรตรีและโคกประดู่ (ปัจจุบัน) หัวหน้ากลุ่มท่านนี้มีนามว่านายสาแหล หลงโต๊ะ สมญานามที่ทุกคน
เรียกรู้จักกันคือ ละเใหญ่ เป็นผู้มีส่วนร่วมกับนักโทษตะรุเตาสมัยนั้น ถ้าท่านมีชีวิตอยู่ก็จะมีอายุ
ประมาณร้อยกว่าปี มีนิสัยสุขุม ไม่พูดมาก ทำจริง ชอบช่วยเหลือพวกพ้องและผู้ที่ลำบาก และเป็น
คนมีวิชาของขลัง กระสุนยิงไม่เข้า มีคนสู้ยิงเพื่อเอาชีวิต แต่กระสุนด้านยิงไม่ได้ จึงเป็นที่เลื่องลือ
ทำให้มีลูกศิษย์เดินทางมาร่ำเรียนจากทุกสารทิศ จากนครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง จนกลายเป็นที่เลื่อง

ลือในจังหวัดสตูล งานหลักที่ทำคือเป็นโจรสลัด ปล้นเรือขนส่งสินค้าของต่างชาติที่ผ่านทะเล ช่องแคบระหว่างลังกาอีและดามะลงมาหลาย ครั้ง แต่ละครั้งก็ปล้นสำเร็จทุกครั้ง แต่ครั้งสุดท้ายปล้นไม่สำเร็จ เพราะได้ไปปล้นเรือสินค้าของทหารญี่ปุ่นที่ปลอมตัวมาเพื่อวางแผนจับกลุ่มโจรสลัดกลุ่มนี้ โดยทหารญี่ปุ่นปลอมตัวเป็นพ่อค้าขนส่งสินค้า และล่อโจรสลัดด้วยการนำสินค้าจำนวนมากมาบรรจุในเรือให้เต็มเรือ ในช่วงระหว่างปฏิบัติการปล้น ก็มีการต่อสู้กันขึ้น ทำให้โจรสลัดกลุ่มนี้ถูกจับได้ทั้งหมด แต่หัวหน้าโจรสลัดไม่ยอม สู้จนถูกตีด้วยของแข็งที่หน้าจนฟันร่วงหมดปาก และสลบ ๓ วัน ๓ คืน กลุ่มโจรนี้เป็นนักโทษฉกรรจ์ จึงถูกส่งตัวให้ทหารไทยไปขังคุกมืดใต้ดินในเกาะตะรุเตา ไม่เห็นเดือนไม่เห็นตะวัน ไม่รู้กลางวันกลางคืนเลย จะรู้ว่ายามไหนดั้นก็ต่อเมื่อมีอาหารจากเจ้าหน้าที่มาส่งให้นักโทษตอนเช้า และมารับจานอาหารกลับตอนพลบค่านั่นเอง ในคุกมืดใต้ดินมีแค่ช่องแคบ ๆ เล็ก ๆ สำหรับส่งอาหารเท่านั้น ไม่มีแสงสว่าง เล็ดลอดเข้าไปได้เลย เลยใหญ่จึงคิดแผนแหกคุก โดยใช้กรงเหล็กเป็นเครื่องมือขุดอุโมงค์เพื่อหนีลอดออกมาจากใต้ท้องทะเลจนสำเร็จ ระยะอุโมงค์ที่ขุดประมาณ ๑ กิโลเมตร และหนีออกมา ๓ คน ส่วนอีก ๔ คนเสียชีวิตในคุกตะรุเตา เวลาในการใช้ชีวิตในคุกและวางแผนขุดอุโมงค์ภายในคุกเพื่อหนีประมาณ ๔ ปี พอลอดออกมาจากอุโมงค์โผล่ศรีษะเหนือน้ำทะเลนั้นได้ ก็บังเอิญเจอเรือเจ้าหน้าที่ตระเวน ทั้ง ๓ คนนั้นก็สามารถต่อสู้จนครองเรือเจ้าหน้าที่ได้ และนำเรือหนีมุ่งสู่เกาะยาว พอเกือบถึงเกาะยาวก็มีเรือเจ้าหน้าที่ที่ทราบข่าวได้ไล่ล่าอย่างกระชั้นชิด จนทั้ง

๓ คนต้องสลัดทิ้งเรื่อนั้นและกระโดดลงทะเล ทำให้เจ้าหน้าที่คิดว่าทั้ง ๓ คนนั้นว่ายน้ำหนีขึ้นฝั่งเกาะยาว เลยถล่มยิงทั้งเกาะยาว แล้วคิดว่าทั้ง ๓ คนนั้นคงเสียชีวิตทั้งหมด แต่หารู้ไม่ว่าทั้งหมดนั้นเป็นแผนกลยุทธ์หัวหน้าโจรสลัดที่ได้สลัดเรือและว่ายน้ำหนีไปอีกฝั่งได้ ขณะว่ายน้ำหนีมายังฝั่ง ได้มีลูกมะพร้าวลอยอยู่ในทะเล แล้วได้เกาะลูกมะพร้าวนั้นว่ายน้ำกลับเข้าฝั่งได้อย่างปลอดภัย

หลังจากว่ายน้ำถึงฝั่งไทยแล้ว ก็รีบกลับมาหาครอบครัวที่บ้านควนทันที ในขณะที่กลับมาถึงบ้านนั้น ครอบครัวกำลังจัดงานศพของตนเองพอดี เพราะทุกคนคิดว่าเขาน่าจะเสียชีวิตไปแล้ว ทั้งครอบครัว เพื่อนบ้าน ลูกศิษย์ต่างก็รอคอยการกลับมาหลายปี แต่ไม่มีแว่วข่าวคราวของตนเลย เพราะสมัยนั้นไม่มีโทรศัพท์ ไม่มีถนนหนทาง ใช้เวลาเดินทางข้ามวันข้ามคืน ใครไปไหนทำอะไรที่ไหนอย่างไร ถ้าเกิดอะไรขึ้นครอบครัวก็จะไม่รู้ จากวันแรกที่หายไป ผมของเขาสิ้นแต่กลับมาผมยาวถึงเข่า ถ้านับช่วงเวลาของความยาวผมก็น่าจะประมาณ ๔-๕ ปี และในวันที่ถึงบ้าน จากงานศพก็กลายเป็นงานต้อนรับการกลับมาของตน และเขาก็ได้เป็นผู้ช่วยเหลือแก่ทหาร ตำรวจ หน่วยงานราชการ สำหรับคดีต่าง ๆ เช่น คดีลักขโมยจะเป็นผู้เจรจาให้อีกฝ่ายยอมคืนของ แม้แต่คดีคนร้ายที่เจ้าหน้าที่หาตัวไม่ได้ ก็จะมาหาเพื่อให้แจ้งเบาะแสนคนร้าย เพราะเขาเป็นผู้มีอิทธิพล มีเครือข่าย และเป็นที่รักของคนที่รู้จักเป็นจำนวนมาก เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ที่บ้านไม่เคยมีวันไหนเงียบ จะมีคนมาขอความช่วยเหลือตลอดเวลา ทั้งหน่วยงานราชการ ทั้งชาวบ้านในถิ่นและ

ต่างถิ่น จนลูกหลานของสาเหละได้เป็นผู้นำฝ่ายปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ท่านมีเพื่อนสนิทเป็นตำรวจศพนธ์โต ได้ช่วยเหลือคดีต่าง ๆ มากมาย ท่านเสียชีวิตด้วยโรคบาดทะยัก เนื่องจากท่านได้นำวัวควายไปขายให้พ่อค้ามาเลเซีย เดินทางผ่าน

ทุ่งหญ้าวังพะเนียด ข้ามเขา ๒-๓ ลูก จุดนี้รับวัวควายที่หมู่บ้านกาภิภูเกิด ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีเขื่อนขนาดใหญ่ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒ วัน การเดินทางผ่านทุ่งหญ้าและข้ามเขา ทำให้ท่านถูกหนามตำที่เท้าจนเป็นบาดทะยัก รักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ๕ วัน และท่านก็ได้เสียชีวิตลง

ประวัติศาสตร์โจรสลัดตำบลบ้านควน ทำให้มีผู้สนใจและถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องนรกตะรุตา โดยนักแสดงนำชายสมบัติ เมทะนี เป็นพระเอก และ นาท ภูวนัย เป็นคู่หูของพระเอก ซึ่งได้รับคำวิจารณ์จากเรื่องโจรสลัดบ้านควนนั่นเอง (ข้อมูลสัมภาษณ์จากนายยูสบ หลงโซะ บุตรชายและนายหมัดซึกเกต หลงโซะ หลานชายนายสาเหละ หลงโซะ)

บ้านเก่าริมคลองตายกับต้นมะขาม ๒๐๐ ปี

บ้านเก่าหลังนี้เดิมที่เป็นของโต๊ะอวังและโต๊ะลาเมาะ ซึ่งบ้านหลังนี้สืบทอดกันมา ๔ รุ่น รวมมีอายุประมาณ ๑๐๐ กว่าปี ซึ่งลูกหลานของทั้งสองชื่อโต๊ะดอเลาะ ได้ซื้อและได้โยกย้ายบ้านหลังนี้ที่อยู่ติดถนนใหญ่ยกเข้าไปในหมู่บ้านซึ่งห่างกันประมาณ ๑๐๐ เมตร ในอดีตเมื่อจะมีการรวมพลโยกย้ายบ้าน ก็จะมีการป่าวประกาศหลังละหมาดวันศุกร์เพื่อให้คนในหมู่บ้านรับทราบและรวมพลพวกผู้ชายมาช่วยเหลือในการโยกย้ายบ้าน โดยใช้ไฟตงผูกตามเสาใต้บ้านเพื่อหามกันได้หลายคน สมัยก่อนใช้เชือกเถาว์ลัยในการผูก ในการโยกย้ายครั้งนี้ใช้คนประมาณ ๔๐ - ๑๐๐ คน

ภาพบ้านโบราณ หมู่ที่ ๔

ส่วนผู้หญิงจะทำของหวาน เช่น ลอดช่อง ถั่วเขียวมาเลี้ยงคนที่มาช่วยหามบ้าน ปัจจุบันบ้านหลังนี้เป็นของลูกหลานโต๊ะดอเลาะ คือนายมะหะหมัด หาบยูโซะ ตั้งอยู่เลขที่ ๔๙๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

การโยกย้ายบ้านในสมัยอดีตนั้น บ่งบอกถึงความผูกพันที่แน่นแฟ้นระหว่างญาติพี่น้องเพื่อนบ้าน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี รวมกันเป็นหนึ่งเดียว ไม่แบ่งแยก แบ่งพรรคแบ่งพวก ดังฮาต๊ะที่ว่า

“สหายที่ดีที่สุด ณ ที่อัลลอฮ์คือผู้ที่ทำดีต่อบรรดาสหายของเขามากที่สุด และเพื่อนบ้านที่ดีที่สุด ณ อัลลอฮ์คือผู้ที่ทำดีต่อเพื่อนบ้านของเขามากที่สุด”

บันทึกโดยอัครมิซีย์

มัสยิดแห่งแรกของบ้านควน

มัสยิดแห่งแรกของตำบลบ้านควนมีชื่อว่า “มัสยิดกำปงฆัร” ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มุสลิมทุกคน ทุกหมู่บ้านจะรวมตัวกันมาละหมาดที่มัสยิดกำปงฆัร ในปีพ.ศ. ๒๕๔๒ ได้จัดทะเบียนมัสยิดกำปงฆัร และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มัสยิดบ้านควน” ในปีพ.ศ. ๒๕๖๓ ได้สร้างมัสยิดหลังใหม่แทนมัสยิดหลังเก่าที่ชำรุดทรุดโทรม ได้เปลี่ยนชื่อเป็นมัสยิด “มีศบาฮุดดีน” ในบริเวณมัสยิดมีศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งมีอาคาร ๓ ชั้น สร้างขึ้นโดยรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจากในและต่างประเทศเป็นงบประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ภาพมัสยิดกำปงฆัรในอดีต

ศูนย์แห่งนี้มีการจัดการเรียนการสอนอิสลามในช่วงวันเสาร์ - อาทิตย์ มีเด็กประมาณ ๑๒๐ คน และยังใช้หลักสูตรภาษามลายู เพื่อรณรงค์และอนุรักษ์ภาษามลายูที่เป็นภาษาดั้งเดิมของชาวบ้าน ควบให้แกเด็กและเยาวชนตำบลบ้านควนให้คงอยู่ต่อไป และยังได้รับเงินบริจาคจากรัฐมนตรีท่องเที่ยว มาเลเซีย ๑,๖๐๐,๐๐๐ บาท และได้จากผู้มีจิตศรัทธารวมงบประมาณทั้งหมด ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อสร้างอาคาร ๒ ชั้น จุดประสงค์เพื่อจัดการเรียนการสอนอัลกุรอานช่วงกลางคืน มีเด็กนักเรียนที่ เรียนประมาณ ๖๐ คน

มัสยิดบ้านกาเต๊ะ มัสยิดที่ขึ้นทะเบียนแห่งแรกของสตูล

มัสยิดบ้านกาเต๊ะ เป็นมัสยิดที่จดทะเบียนแห่งแรก ตั้งอยู่หมู่บ้านกาเนะ เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นมัสยิดที่ติดกับถนนสายเก่าแก่ และถนนสายแรกของ จังหวัดสตูล คือถนนนครสีดอย - บ้านจีน (ฉลุงปัจจุบัน) ถนนสายปัจจุบันชื่อว่า ถนนยุทธการกำธร ส่วนชื่อมัสยิดบ้านกาเต๊ะเป็นชื่อที่จดทะเบียนเพื่อขึ้นทะเบียนมัสยิด ซึ่งเพี้ยนมาจากคำว่ากาเนะ ซึ่ง “กาเนะ” เป็นคำมาจากภาษามลายู หมายถึง ต้นชะมวง

ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ บ้านกาเนะเป็นชุมชนที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนา มีปอเนาะซึ่งตั้ง อยู่บริเวณใกล้มัสยิดปัจจุบันไปทางด้านทิศใต้ ผู้ก่อตั้งอัลมัธมุด๊ะครูฮัจญ์กาเสม มนุญดาหะ มีนักเรียน จากต่างจังหวัด เช่น พัทลุง ตรัง กระบี่ มาเรียนศาสนาที่บ้านกาเนะ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ภาพมัสยิดกาเต๊ะในอดีต

มัสยิดกำปงซวกหรือมัสยิดบ้านควนปัจจุบัน

มัสยิดวัดบาฮ์ตันหมู่ที่ ๕ ต.บ้านควนอ.เมือง จ.สตูล

มัสยิดบ้านกาเฒ่าปัจจุบัน

นครสโตย - บ้านจิ้น (นครสโตย มูเก็มฆวก บ้านฉลุง) ถนนสายแรกของเมืองสตูล

ถนนเก่าแก่ที่สุดของเมืองสตูลคือ สายนครสโตย - บ้านจิ้น ตัดขึ้นในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ อาเภอบ้านเมืองสตูลคนแรกคือย่านถนนบุรีวานิชทุกวันนี้ ถนนตัดผ่านศาลาว่าการเมืองสตูล ซึ่งตั้งอยู่ที่ด้านตรววงคนเข้าเมืองสตูลปัจจุบัน ผ่านมัสยิดบ้ำบัง ถนนตัดตรงตั้งขึ้นไปทางเหนือตามแนวถนนสตูลธานี ไปจดสะพานต่ายย (ปากันอันยาย) ผ่านบ้านคลองขุด บ้านกาเนะ บ้านควน สุทธะยะที่บ้านจิ้น (บ้านฉลุง) ความยาวไม่น้อยกว่า ๑๓ กิโลเมตร นี่คือนครสโตยแรกของเมืองสตูล หรือสายประวัติศาสตร์ที่คนรุ่นหลังควรรับรู้ไว้อย่างยิ่ง

คลองต่ายยน้ำในอดีตกาล

คลองต่ายยเป็นชื่อหมู่บ้านหมู่ที่ ๔ มาจากคำภาษามลายูว่า สู่โงมาตี สายน้ำแห่งนี้มีปากน้ำมาจากคลองมาบัง หมู่ที่ ๑ ตำบลฉลุง ไหลผ่านหมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านควน แล้วลงคลองกาเต๊ะและหมู่ที่ ๔ เป็นเส้นทางที่นายทหารญี่ปุ่นและทหารรับจ้างเดินผ่านไปตลาดฉลุง เพื่อหาซื้อของกินของใช้ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ นายโกล บันดิก้า อายุ ๘๔ ปี ท่านเคยเป็นปลัดอำเภอเมืองสตูล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า สมัยก่อนคลองต่ายยเป็นที่ซ่อนสิ่งของที่มีค่าของชาวบ้าน เช่น จักรยาน สิ่งของต่าง ๆ ที่มีขนาดใหญ่ ก็จะเอาไปซ่อนที่ริมคลองสู่โงมาตี ทำให้ทหารญี่ปุ่นไม่เห็นสิ่งของของชาวบ้านที่แอบไว้ เพราะสมัยนั้นริมคลองสู่โงมาตีมีแต่ป่าสาครขึ้นเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านก็จะมาหลบที่ควนกุโบร์สู่โงมาตี สมัยก่อนจะมีพื้นที่ที่เป็นควนสูงมาก สามารถหลบภัยจากภัยสงครามได้ ซึ่งปัจจุบันเนินควนตรงจุดนั้นได้มีการขุดเพื่อเอาดินไปขาย ทำให้เป็นสระน้ำขนาดใหญ่ ไม่มีเนินควนให้ลูกหลานได้เห็น เหมือนกับคลองต่ายยที่ต้นเนินตามธรรมชาติ ถูกทับถมดินเพื่อทำถนนและสร้างอาคารบ้านเรือน ทำให้เป็นคลองต่ายยที่ไม่มีให้ลูกหลานเห็นอีกต่อไป

เหตุการณ์แผ่นดินยุบที่โรงเรียนบ้านทุ่งวิมาน

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ ๑๖, ๑๗, ๑๘ และ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๘ ได้เสนอข่าวว่าบริเวณโรงเรียนบ้านทุ่งวิมาน หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล มีแผ่นดินทรุดยุบตัวเป็นหลุมยักษ์ โดยเริ่มยุบหลุมแรกในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๘ และยุบตัวเรื่อย ๆ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ รวม ๕ หลุม นั้น กรมทรัพยากรธรณีได้มอบหมายให้นายสุวิทย์ โคสุวรรณ นักธรณีวิทยา ๕ กองธรณีวิทยาไปสำรวจธรณีวิทยาบบริเวณดังกล่าวในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ ตามคำสั่งไปราชการต่างจังหวัดที่ ๐๗/๑๐/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘

สภาพของหลุมยุบ สภาพของพื้นที่ที่มีการยุบตัวขณะที่เข้าไปสำรวจในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. นั้น พบมีหลุมยุบ ๔ หลุม และได้รับรายงานเพิ่มเติมในวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๘ ว่ามีหลุมยุบเพิ่มอีก ๑ หลุม หลุมที่ ๑ เกิดการยุบตัวของแผ่นดินบริเวณหน้าอาคาร

เรียน ๓ ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๘ เวลา ๑๒.๓๐ น. ปากหลุมมีรูปร่างเป็นวงกลม มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๖ เมตร มีความลึกประมาณ ๑๒ เมตร ปากหลุมห่างจากขอบพื้นอาคารเรียน ๓ เป็นระยะทาง ๑ เมตร ซึ่งพื้นดินส่วนนี้มีรอยปริแตกเป็นแนวยาว ในหลุมมีน้ำขุ่นสีเหลืองอยู่เกือบเต็มหลุม ซึ่งมีต้นมะพร้าวสูงประมาณ ๖- ๘ เมตรจมอยู่ภายในหลุม ๓ ต้น และแท่งก่อกำบังน้ำท่อซีเมนต์สูงประมาณ ๑๐ เมตรจมลงไปด้วย ขณะที่สำรวจอยู่นั้นพบว่ามีฟองอากาศผุดขึ้นมาที่ผิวน้ำ บริเวณกลางหลุมเป็นระยะ ๆ

หลุมที่ ๒ อยู่ห่างจากขอบหลุมที่ ๑ มาด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ (ทิศ ๑๕๐ องศาจากทิศเหนือ) เป็นระยะทาง ๒ เมตร โดยเกิดเหตุหลังหลุมที่ ๑ ยุบประมาณ ๓๐ นาที ปากหลุมมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๔ เมตร มีความลึกประมาณ ๑๐ เมตร มีน้ำขุ่นสีเหลืองเกือบเต็มปากหลุม หลุมยุบนี้มีต้นหลิวจมอยู่ ๑ ต้น ปากหลุมด้านทิศเหนือห่างจากอาคารเรียน ๑ เป็นระยะทาง ๖ เมตร และมีแนวโน้มของการพังทลายของปากหลุมมาด้านนี้บนพื้นดินระหว่างปากหลุมที่ ๑ และหลุมที่ ๒ มีรอยปริแตก (Crack) เป็นแนวยาวหลายแนว หลุมที่ ๓ เกิดการยุบตัวในเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. ของวันเดียวกับทั้งสองหลุมที่ยุบก่อนหน้านี้ หลุมนี้ยุบอยู่บริเวณสนามฟุตบอลหลังอาคารเรียน ๑ ห่างจากหลุมที่ ๑ มาในทิศ ๓๐ องศาจากทิศเหนือ เป็นระยะทาง ๗๔.๑๐ เมตร มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔.๗ เมตร ลึกประมาณ ๒ เมตร มีน้ำขุ่นขังเต็มหลุม หลุมที่ ๔ เกิดการยุบตัวในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๘ เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. ห่างจากหลุมที่ ๒ มาในทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะทาง ๕ เมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๓ เมตร ลึก ๒๐ เซนติเมตร และมีน้ำขุ่นขังเต็มหลุม หลุมที่ ๔ จากรายงานที่ได้ รับทราบเกิดขึ้นบริเวณทิศเหนือของรอยต่อระหว่างหลุมที่ ๑ และหลุมที่ ๒

เมื่อเวลากลางคืนของวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของปากหลุม ๒ เมตร ลึกประมาณ ๑ เมตร มีน้ำขุ่นขังเต็มหลุม ซึ่งก่อนหน้านี้นี้มีฝนตกปริมาณมากตั้งแต่ช่วงเย็นแล้ว จากการสังเกตอาคารเรียน ๑ บริเวณต้นเสาของอาคารมีรอยแตกกว้างเป็นแนวยาวสูงประมาณ ๑ เมตร

จากพื้นดินขึ้นมา ซึ่งพื้นดินบริเวณนี้แยกห่างจากขอบของพื้นปูนมาเล็กน้อย โดยมีระดับน้ำขึ้นมาเกือบถึงผิวดิน สภาพธรณีวิทยาพื้นที่บริเวณบ้านทุ่งวิมานตั้งอยู่บนเนินยาวแนวเกือบเหนือ-ใต้กว้าง ๑๐๐-๓๐๐ เมตร มีความสูง ๑๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยมีลำคลองธรรมชาติที่มีน้ำตลอดปีไหลผ่านด้านตะวันตกของเนินจัดเป็นเนินของตะกอนทางน้ำของยุคควอเตอร์นารี ประกอบด้วยชั้นดินเหนียวปนทรายหนา ๑.๕ เมตร วางตัวอยู่บนชั้นทรายที่มีขนาดโตปานกลาง (Medium sand) โดยมีชั้นบาง ๆ ของทรายหยาบและก้อนกรวดขนาดเล็กแทรกอยู่ช่วงบน ความหนาของชั้นทรายหนา ๗.๕ เมตร ชั้นตะกอนทรายนี้วางตัวอยู่บนหินปูนยุคออร์โดวิเซียน (อายุประมาณ ๔๕๐ ล้านปี) ซึ่งประกอบด้วยหินปูนสีเทาถึงเทาดำเป็นชั้น

ย้อนรอยตำบลเกตรีเป็นส่วนหนึ่งของบ้านควนในอดีต

ก่อนปีพ.ศ.๒๕๒๗ ในพื้นที่ตำบลบ้านควนมี ๑๑ หมู่บ้าน และได้แบ่งพื้นที่เป็นตำบลเกตรีในปีพ.ศ. ๒๕๒๗ เนื่องจากมีประชากรเพิ่มเป็นจำนวนมาก จึงได้แยกหมู่บ้านในตำบลบ้านควนเป็น ๗ หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านมีชื่อเรียกตามสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ ดังนี้

๑. บ้านไร่ หมู่ที่ ๑ เป็นหมู่ที่ ๑ ตำบลเกตรีปัจจุบัน
๒. บ้านกาเณะ หมู่ที่ ๒ เป็นหมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๓. บ้านเกตรี หมู่ที่ ๓ เป็นหมู่ที่ ๓ ตำบลเกตรีปัจจุบัน
๔. บ้านลูโบ๊ะบาดู หมู่ที่ ๔ เป็นหมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๕. บ้านทุ่งโต๊ะโกบ หมู่ที่ ๕ เป็นบ้านทุ่งวิมาน หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๖. บ้านโคกทราย หมู่ที่ ๖ เป็นหมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๗. บ้านคลองตาย หมู่ที่ ๗ เป็นหมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๘. บ้านควน หมู่ที่ ๔ เป็นหมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๙. บ้านกาลูปี หมู่ที่ ๔ เป็นหมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๑๐. บ้านลูโบ๊ะการันยี หมู่ที่ ๑๐ เป็นหมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านควนปัจจุบัน
๑๑. บ้านวังพะเนียด หมู่ที่ ๑๑ เป็นหมู่ที่ ๕ ตำบลเกตรีปัจจุบัน

ปีพ.ศ. ๒๔๙๘ บ้านวังพะเนียดตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เดิมเรียกว่าบ้านเขาหอบเคย เนื่องจากหมู่บ้านมีภูเขาล้อมรอบเป็นรูปตัวยู มีทางเข้าออกได้ทางเดียว เป็นสถานที่คล้องช้างของเจ้าเมืองในสมัยนั้น ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นได้แยกจากตำบลบ้านควนเป็นตำบลเกตรี และแยกหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ ๑๑ และหมู่ที่ ๕ ของตำบลเกตรีปัจจุบัน ตำบลเกตรียมีเขตการปกครองทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน คือ บ้านไร่ บ้านกาเณะ บ้านเกตรี บ้านลูโบ๊ะฆอละ บ้านวังพะเนียด บ้านโคกมุดพัฒนา และบ้านทุ่ง กำนันคนแรกคือ นายมาลิกี อาดำ ได้รับการยกฐานะเป็นตำบลเกตรี ซึ่งแยกจากตำบลบ้านควนเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๒๗ และกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งเป็นองค์การ

บริหารส่วนตำบลเกตรีเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา คำว่า“เกต”มาจากคำว่า“บูเก็ด” แปลว่า “ภูเขา” คำว่า“ตรี”หรือ “ตารี” แปลว่า “ผู้หญิงมีบรรดาศักดิ์” เมื่อคำสองคำนี้มารวมกันเป็น “บูเก็ด ตรี” ก็หมายถึง “เขาพระนาง” เป็นรากศัพท์เดิมจากภาษามลายู แต่พอนานเข้า การเขียนชื่อและเรียกขานก็กลายเป็น”เกตรี” จนถึงทุกวันนี้

บ้านเกตรีหรือตำบลเกตรีในปัจจุบัน

บ้านวังพะเนียดในอดีตคือหมู่ที่ ๑๑ ตำบลบ้านควน
และเป็นหมู่ที่ ๕ ตำบลเกตรีในปัจจุบัน

ประวัติบ้านยาว (รุมะห์ปันยัง)

ประมาณปีพ.ศ. ๒๔๐๐ “KAMPONG GUAR” คือ ชื่อของหมู่บ้านหรือตำบลบ้านควน “KAMPONG GUAR” และ “KAMPONG CHALONG” มีพื้นที่ติดต่อกัน ติดถนนสตูล-ควนเนียง ผู้คน ๒ หมู่บ้านนี้พูดภาษามลายูสมัยนั้น มีนายหะยียาลีน (สมัยนั้นยังไม่มีนามสกุล) จากบ้านฉลุง ได้มาสมรสกับนางแอ๊ะ ซึ่งเป็นหญิงสาวมาจากครอบครัวดั้งเดิมของบ้านควน โดยนายหะยียาลีน หลังปูเต๊ะ (เป็นนามสกุลที่ได้มาเมื่อประมาณปีพ.ศ. ๒๔๕๖) และครอบครัวของนางแอ๊ะ นิสาและ ซึ่งเป็นนามสกุลที่ได้ตั้งภายหลัง ทั้งคู่มีครอบครัวอยู่ในหมู่ที่ ๔ (เดิม) ของตำบลบ้านควน นายหะยียาลีน หลังปูเต๊ะ เป็นคนที่มีความรู้ด้านศาสนาเป็นอย่างดี จึงได้รับแต่งตั้งเป็นอิหม่ามมัสยิดกลางบ้านควน บ้านของนายหะยียาลีน หลังปูเต๊ะ เป็นบ้านต้นตระกูล “หลังปูเต๊ะ” ที่มาจากตำบลฉลุง บ้านของนายหะยียาลีนสร้างบนพื้นที่ประมาณ ๑๐ ไร่ เป็นตัวบ้าน ๔ ไร่ กุโบร์ ๑ ไร่ สวนทุเรียน ๕ ไร่ ตัวบ้านสร้างเป็นรูปทรงปั้นหยา กว้างประมาณ ๑๕ เมตร ยาวประมาณ ๖๐ เมตร (๖๐ เมตรคือที่มาของบ้านยาว) บ้านยาว ๖๐ เมตร สร้างเป็น ๕ ห้อง สำหรับท่านเองจำนวน ๑ ห้อง ห้องหนังสือและห้องละหมาดจำนวน ๑ ห้อง ห้องภรรยาจำนวน ๔ ห้อง ปัจจุบันแบ่งให้ลูก ๆ จำนวน ๕ คน คนละ ๑๒ เมตร ซึ่งเล่ากันว่า “สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๘) กองทัพญี่ปุ่นบุกประเทศไทย สมัยนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ฝ่ายพันธมิตรสามารถสยบทัพญี่ปุ่นได้โดยระเบิดที่เกาะอิโรชิมะ ทัพญี่ปุ่นยอมแพ้ แต่ทัพญี่ปุ่นยังคงบุกประเทศไทยอยู่ เพราะการสื่อสารไม่ถึงนายหะยียาลีน หลังปูเต๊ะ ซึ่งมีบ้านยาวถึง ๖๐ เมตร เกรงว่าทัพพันธมิตรหรือทัพญี่ปุ่นจะเข้าใจว่าบ้านเขาเป็นสำนักงานหรือออฟฟิศ เพราะหลังคามุงสังกะสียาวเพื่อย ท่านจึงเกณฑ์ลูกมะอุมุมทั้งหมู่บ้านตัดทางมะพร้าวสดนำมามุงปิดหลังคาให้หมดทั้ง ๖๐ เมตรจนปลอดภัย” เรื่องราวข้างต้นจึงเป็นที่มาของ “บ้านยาว”

(ผู้ให้ข้อมูล : นายอาหมาด หลังปูเต๊ะ

อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควน

เป็นบุตรของนายกำนันปรีและเป็นหลานของนายหะยียาลีน หลังปูเต๊ะ)

น้ำบ่อบ้านควนใสสะอาด หวาน ไร้คลอรีน

ตำบลบ้านควนมีที่ตั้งอยู่ที่สูง โดยเฉพาะหมู่ที่ ๕ ซึ่งเป็นหมู่บ้านแรกที่มีคนมาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ และเป็นสถานที่ที่น้ำไม่ท่วมบ้านเรือน เพราะเป็นที่สูง และเป็นพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก บ้านควน หมู่ที่ ๕ มีน้ำบ่อที่ใสสะอาดเหมือนน้ำที่ผ่านกระบวนการกรองตามธรรมชาติ และรสชาติน้ำจะมีรสหวาน ซึ่งข้อมูลในทางวิทยาศาสตร์ น้ำที่มีรสหวานอาจเกิดจากมีแร่ธาตุไบคาร์บอเนตสูง ซึ่งพื้นที่บ้านควน หมู่ ๕ เป็นพื้นที่ที่สูงที่สุด จะมีลักษณะเป็นดินแดง เหมาะแก่การเพาะปลูก เพราะมีแร่ธาตุจำนวนมาก ชั้นใต้ดินจะเป็นชั้นหินเล็ก ๆ จึงเป็นการกรองตามธรรมชาติ ทำให้น้ำใสสะอาด ชาวบ้านควนบริโภคและตักน้ำจากบ่อกันเกือบทุกบ้าน ไม่นิยมใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาค เนื่องจากไม่มีปัญหาเรื่องน้ำเหมือนหมู่บ้านอื่น ๆ บางครอบครัวก็ไม่นิยมซื้อน้ำดื่ม เพราะความอร่อยสู้น้ำบ่อที่มีอยู่ไม่ได้ ทั้งปลอดภัย ไร้สารคลอรีน

ต้นบุญโกสุมิอ คู่หูสะพานคลองบ่าบ้ง

ต้นบุญโกสุมิอคู่หูสะพานคลองบ่าบ้ง ใกล้ตลาดสดคลองน้ำพระ หมู่ที่ ๕ มีอายุประมาณ ๘๐ ปี ต้นนี้เป็นต้นลูกที่แตกยอดใหม่จากต้นแม่ที่ล้มเมื่อสมัยก่อน หากเป็นต้นแม่ตอนนี้ก็อายุประมาณ ๑๐๐ กว่าปี ปอเกาะบุญโกสุมิอ เป็นภาษามลายู ซึ่งแปลว่า ต้นดีห่า บางคนเรียกต้นบุญกุสิมา ภาษาไทยกลางจะเรียกว่า ต้นก้ามปู ทำให้ถึงเรียกว่าต้นบุญโกสุมิอ หรือต้นดีห่า เนื่องจากใบและดอกของต้นบุญโกสุมิอจะร่วมใจกันหุบช่วง ๕ โมงเย็นในทุก ๆ วัน ใบบุญโกสุมิอชาวบ้านจะเอาไปทำปุ๋ยขายกันถุงประมาณ ๑๐ บาท สมัยก่อนกรมทางหลวงจะโค่นต้นบุญโกสุมิอหลายครั้ง แต่ชาวบ้านในพื้นที่หวงแหนต้นนี้มาก ไม่ยอมให้ทางหลวงโค่น เพราะต้นบุญโกสุมิอแผ่กิ่งก้านสวยงาม ให้ร่มเงา ชวนถ่ายรูปและนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ยิ่งอยู่ใกล้คลองบ่าบ้ง คลองแห่งประวัติศาสตร์ ใกล้สะพาน ใกล้ตลาดก็เป็นจุดเช็คอินของบ้านควนอีกแห่งหนึ่งที่น่าสนใจ

Food Street อาหารพื้นบ้าน ๑๐๐ ร้านในบ้านควน

ตำบลบ้านควน นอกจากจะมีขนมโบราณ ขนมพื้นถิ่นมากมายที่ขึ้นชื่อแล้ว ก็ยังมีอาหารพื้นบ้านที่ขายกันในหมู่บ้านหลาย ๑๐๐ ร้านเลยทีเดียว ซึ่งขายกันตลอดทั้งสายของถนนและซอยที่อยู่ในบ้านควน โดยเฉพาะบ้านโคกทราย หมู่ที่ ๓ ที่ขายขนมและอาหารกันถึงตี ๑ ตี ๒ จะเรียกว่า ๗-๑๑ อาหารพื้นบ้านอีกสาขา แถมราคาถูกและยังถูกปากผู้ซื้ออีกด้วย ราคาเริ่มต้นที่ ๕ บาท ใครที่สนใจอยากทานขนมพื้นบ้านหรืออาหารพื้นบ้านในช่วงเวลาที่ทุกคนหลับไหล ไม่มีแม่ค้า พ่อค้าที่ใดขายไม่รู้จะไปหาซื้อทานกันที่ไหนในทุก ๆ ช่วงเวลา ก็อย่าลืमแวะมาซื้ออาหารพื้นบ้านที่บ้านควน ทั้งอร่อยและราคาถูก ขอรับรองว่าคงไม่มีที่ไหนที่ยังมีอาหารและขนมราคาบ้าน ๆ แบบนี้อยู่อีก

มีคำถามว่า บางร้านขายอาหารจนถึงตี ๑ ตี ๒ แล้ว ขายใคร คนที่ไหนมาซื้อ คำตอบคือ ชาวบ้านควนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำสวน กรีดยาง ช่วงตี ๑ ตี ๒ ชาวบ้านก็จะออกมากรีดยางแล้วแวะซื้ออาหารพื้นบ้านหรือขนมพื้นบ้าน เพื่อนำไปรับประทานกันที่สวนยาง ช่วงเช้า - เย็นในหมู่บ้านก็จะมีร้านเล็ก ๆ ลับ ๆ หลายร้าน ทั้งอาหารตามสั่ง ปัสมอส ก้วยเตี่ยว ขนมจีน ข้าวยา เหนียวไก่ ส้มตำ ยา ข้าวต้ม เบอเกอร์ ลูกชิ้น โรตีสี น้ำแข็งไสเจ้าเก่า และจะมีร้านอาหารร้านใหญ่ ๆ สำหรับนั่งรับประทาน ชมบรรยากาศ เช่น บ้านควนคาเฟ่ สวนพรวนคาเฟ่ ต้มยำลิ้มแพน ก้วยเตี่ยวริมสระ ก้วยเตี่ยวโบราณ และอีกหลาย ๆ แห่งที่ได้เฝ้ามองถึง เพราะมีร้านอาหารมากกว่า ๑๐๐ ร้าน แถมยังอร่อยและมีราคาถูกด้วย

ขนม “อาปัม” ในตำนาน

“ขนมอาปัม” หรือเรียกอีกอย่างว่าขนมครกโบราณที่เรารู้จักกันในปัจจุบัน ขนมอาปัมจะแตกต่างจากขนมครกทั่วไปคือ ขนาดของขนมอาปัมจะมีขนาดใหญ่เท่าถ้วยชาม แต่รสชาติเหมือนขนมครกโบราณ เพราะในอดีตไม่มีแม่พิมพ์ขนมครกที่ทำจากดินเผาหรือเหล็กเหมือนปัจจุบัน แต่จะใช้กระทะในการทำขนมอาปัม วิธีการทำขนมอาปัมต้องบดข้าวสารที่แช่ค้างคืนแล้วมาโมด้วยหินบด ซึ่งต้องแช่ข้าวสาร ๑ คืน และมาบดกับโมหินประมาณ ๒ ครั้งเพื่อความละเอียดของแป้ง แล้วมาผสมกะทิและเกลือเล็กน้อย นิยมทำเพื่อรับประทานในวันที่ ๒ และวันที่ ๓ ของงานศพ เพื่อเลี้ยงแขกผู้มาเยี่ยมเยียน

ปัจจุบันขนมอาปัมได้กลายเป็นตำนานที่รุ่นลูกหลานไม่มีโอกาสได้ลิ้มลอง เพราะไม่มีคนนิยมทำกัน ด้วยความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย พร้อมเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำทันสมัยแบบไม่ทันตั้งตัวในปัจจุบัน ทำให้ถิ่นอายุวัฒนธรรมดั้งเดิมหมดสิ้น และวัฒนธรรมบางอย่างได้มลายหายไปแบบไม่รู้ตัว

เขาजेโปีะ หรือ บุกเก็ตอีโปีะ

เขาजेโปีะหรือบุกเก็ตอีโปีะมาจากภาษามลายู คำว่า บุกเก็ต หมายถึง ภูเขา, อีโปีะ หมายถึง ต้นไม้ชนิดหนึ่งที่อยู่วิเวณนั้น ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล บุกเก็ตอีโปีะจะเป็นภูเขาที่อยู่ในตำบลบ้านควน เป็นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีหน้าผาสำหรับนักปีนเขา และมีถ้ำบนภูเขา ภายในถ้ำจะมีหินย้อยแหลมสวยงามมาก และมีค้างคาวอยู่ภายในถ้ำเป็นจำนวนมาก

เขาจะโปะมีตำนานว่า มีทหารได้ปราบเมืองลูโปะบาดสำเร็จ ประหารไส้ศึกคนดังกล่าวโดยการใช้ไม้ไผ่แทงจากปากไปทะลุทวารหนัก พลังบอก “มีงเอาเรื่องเขามาบอกกู ต่อไปถ้ามีงมาอยู่กับกู มีงก็เอาเรื่องของกูไปบอกกับเขาก” ไส้ศึกคนนั้นก็เสียชีวิตไปอย่างทรมาน ทรัพย์สมบัติ เพชรนิลจินดา ฯลฯ ของกษัตริย์ได้ถูกทหารเอาไปเก็บซ่อนไว้ในถ้ำ ภูเขาจะโปะมีถ้ำ พญาครุฑ และเป็นเมืองลับแล มีประวัติอันยาวนาน ที่ปากถ้ำมีหลุมศพทหารเพื่อเผ่าสมบัติ เสียชีวิตเพื่อแย่งชิงทรัพย์สมบัติดังกล่าว ครูตื่น ผอ. และน้องอิมรอน เป็นทายาทของบรรพบุรุษท่านเชอ้อับดุลอาซิด บินอับดุลลอฮ์ (อัลลอฮ์ยัรฮัม) รุ่นที่ ๓๗ ทหารได้สร้างวัดหน้าเมืองลูโปะบาด และได้ตั้งชื่อว่า “วัดหน้าเมือง”

ล่องแก่งทุ่งวิมาน

เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติของตำบลบ้านควนแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งวิมาน ตำบลบ้านควน มีกิจกรรมล่องเรือสำหรับเด็กโตและผู้ใหญ่ที่รักการผจญภัย ที่นี่เป็นที่สุดของการล่องแก่งของตำบลบ้านควน ทั้งยังมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด

จุดชมวิวกวนโตะอม

ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๒ เป็นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่มีทางขึ้นด้วยรถ ต้องเดินขึ้นเขาด้วยเท้าเปล่า ประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที เป็นจุดที่สูงที่สุด เป็นจุดชมวิวยอดเยี่ยม สามารถดูวิวในเมืองสตูลได้ทั้งเมือง และสามารถนอนกางเตนท์ จัดกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือของนักเรียน และจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีกมากมาย

ห้วยไย้อย

ห้วยไย้อย เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่และลึกมาก ถ้าตกลงไปในห้วยแล้ว ยากที่จะขึ้นมาได้ เพราะทั้งลึกและมีโคลน ห้วยไย้อยตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำประปาหมู่บ้านของตำบลบ้านควน โดยหมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๗ ใช้น้ำประปาหมู่บ้านจากห้วยไย้อยในการอุปโภคบริโภค เป็นพื้นที่ที่เป็นทางน้ำ ไพร่งน้ำจากทะเลบัน ซึ่งทางกรมทรัพยากรได้มาสำรวจว่าพื้นที่ห้วยไย้อยเป็นทางน้ำ ถ้าน้ำขึ้น น้ำในห้วยไย้อยก็จะขึ้น ถ้าน้ำลง น้ำในห้วยไย้อยก็จะลง ปัจจุบันถ้ามีการขุดถึงไพร่งน้ำก็จะมีน้ำในห้วยตลอดปี ไม่มีวันแห้ง มีน้ำใช้ได้ตลอดทั้งปี

ถ้ำควนบาคะ (ถ้ำแรด)

ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ห่างจากถนนบ้านควน-กาลัน ยี่ต้นประมาณ ๓๐๐ เมตร มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาหินที่แปลก มีควนล้อมรอบ ภายในมีถ้ำขนาดกลาง เป็นถ้ำหินปูนที่เกิดจากการสะสมของตะกอนแคลเซียมคาร์บอเนต ข้างในถ้ำจะมีหินอยู่ก้อนหนึ่ง มีรูปร่างลักษณะคล้ายกับ “แรด” ชาวบ้านจึงเรียกถ้ำแห่งนี้ว่า “ถ้ำควนบาคะ” (ถ้ำแรด) เมื่อหลายร้อยปีก่อน ถ้ำแห่งนี้เคยเป็นที่อยู่ของคนป่าหรือซาไก มีคางคกเป็นหมิ่นตัวอาศัยอยู่ในโพรงถ้ำ ชาวบ้านมักเข้าไปเก็บมูลคางคกเอาไปทำปุ๋ยใส่ต้นไม้และพืชผักที่ปลูก บางตำนานก็เล่าขานกันว่าเป็นที่ที่มีภูติผีปีศาจอยู่อาศัย ชอบกินหอยแครงสด เพราะชาวบ้านเห็นเปลือกหอยแครงภายในถ้ำเป็นจำนวนมาก

กูโบรีโต๊ะgramมัต ๓๐๐ ปี

เมื่อสมัย ๓๐๐ ปีที่ผ่านมา มีบุคคลคนหนึ่งจากประเทศโซมาเลียมาอยู่ได้เดินทางมากับเรือสำเภาประมาณ ๔๐ - ๕๐ คน ตามลำนํ้าทะเลฝั่งอันดามันตอนใต้ มีอาชีพอาศัยและเผยแพร่ศาสนาอิสลาม และได้มาถึงสถานที่แห่งหนึ่ง มีห้วยหนองคลองบึง มีภูเขาทะเล ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันมากมาย เหมาะสำหรับการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนพักอาศัย ในจำนวนบุคคลดังกล่าวก็ได้มีการแบ่งภาระหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด อาทิ การปกครอง ศาสนา อาชีพ การทหาร ฯลฯ พวกเขาเหล่านั้นได้ปักหลักวางรากฐานสร้างบ้านสร้างเมืองด้วยความวิริยะอุตสาหะ จนทำให้สถานที่ดังกล่าวมีความเจริญทั้งเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ซึ่งมีบุคคลสำคัญ ๓ ท่าน

๑. เซกอับดุลอาชีซ บินอับดุลลอฮ์ ทำหน้าที่เป็นโต๊ะครู สอนศาสนาอิสลามแก่บุคคลทั่วไป
๒. เซกมะห์หมุด บินอับดุลลอฮ์ ทำหน้าที่เป็นแม่ทัพ ดูแลฝ่ายทหาร
๓. เซกอับดุลฮามิด บินอับดุลลอฮ์ ทำหน้าที่เป็นรายาหรือกษัตริย์ และบุคคลอื่น ๆ ทำหน้าที่แตกต่างกันไป เช่น ฝ่ายอาหาร ฝ่ายหมอ และหมอดำแย ฯลฯ

ในปัจจุบันความเจริญรุ่งเรืองมีครอบคลุมทุกด้าน จนมีชื่อเสียงที่เป็นที่เลื่องลือระยะเวลาหนึ่ง (อยู่ในการปกครองของกรุงศรีอยุธยา) มีทหารไล่ตึกคนหนึ่งได้รายงานไปยังเมืองอยุธยาถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองลือปะบาตู อนาคตจะกระทบถึงความมั่นคง เมื่อความทราบถึงแม่ทัพกรุงศรีอยุธยา ก็ได้ส่งทหารจำนวนหนึ่งมาปราบ ซึ่งทหารได้มาปิดล้อมเมือง ใช้เวลาเป็นแรมเดือน และเมื่อทหารได้บุกโจมตีเมืองลือปะบาตู ทั้งสองฝ่ายก็ได้มีการสู้รบกัน เกิดการสูญเสีย ฝ่ายทหารของเมืองลือปะบาตู อาจจะเสียเปรียบในด้านกำลังพล จึงเกิดการพ่ายแพ้ เมืองลือปะบาตูจึงแตก ผู้มีชีวิตรอดก็หลบหนีไปยังประเทศมาเลเซียและที่อื่น ๆ ส่วนท่านเชก अबดุลอาซีซ บิน अबดุลลอฮ์ รวมทั้งแม่ทัพและรายาก็ถูกจับประหารชีวิตโดยการฟันคอ ศพทั้ง ๓ ท่านถูกฝังไว้ในบริเวณดังกล่าว ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกว่า “กูโบร์โต๊ะแกรมัต” เชก अबดุลอาซีซ บิน अबดุลลอฮ์ ขอดุอาอ์ให้ท่านทั้งหมดและเหล่าวิญญาณนักรบต่อสู้ทั้งหลายได้รับความสุขตลอดไป บทความนี้ได้จากครุติ่น สืบค้นประวัติจากบาบาเฮ เมืองปัตตานี วันที่ ๒๘/๑/๒๕๖๖ ผู้นำเล่า ผอ.ยาเจียะ กรมเมือง ท่านเชก अबดุลอาซีซ บิน अबดุลลอฮ์ได้อพยพมาเป็นคณะพร้อม ๆ กับท่านโต๊ะตะเกียที่อยู่อยุธยาในสมัยนั้น

บ่อน้ำพุโบราณในคลองบ้ำบัง

ที่ตั้งบ่อน้ำพุโบราณอยู่ในหมู่ที่ ๑ บ้านลือปะบาตู ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นตาน้ำผุดที่ออกมาจากลำคลองในหมู่บ้าน จะเห็นได้ชัดเจนตอนแห้งแล้ง จะมีน้ำตลอดทั้งปี นายหมาด อาดำ อายุ ๔๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๓๘ เจ้าของที่กล่าวว่า ตั้งแต่เด็ก ๆ ได้รู้แล้วว่าบริเวณนี้มีตาน้ำผุดขึ้นมา และน้ำไม่เคยแห้งเลย แต่เมื่อมีการขุดลอกคลองตรงจุดนี้ก็มีน้ำเต็ม ก็คิดว่าตาน้ำที่ผุดขึ้นมาในอดีตนั้นหายไปแล้ว แต่เมื่อช่วงแล้งในปี ๖๓ น้ำลดลงมากจนมองเห็นตาน้ำผุดขึ้นมา ก็ดีใจ และยังคงเปิดพื้นที่ให้ชาวบ้านได้ใช้น้ำกันเหมือนเดิม ไม่ปิดกั้นอะไร เพราะชาวบ้านในหมู่บ้านมาใช้กันอยู่ปกติ

เนื่องจากสถานที่อยู่ไม่ห่างไกลจากถนนหนทางมากนัก ทำให้ผู้คนได้พากันไปอาบน้ำที่บ่อน้ำพุโบราณ แล้วก็มาละหมาด มาเรียนศาสนา มาละหมาดที่เมืองลือปะบาตู ซึ่งมีบุคคลมากมายมาร่ำเรียนวิชาศาสนาอิสลาม มีปอเนาะและโต๊ะครูเปิดสอนวิชาศาสนา สันนิษฐานกันว่าเหล่าวิญญาณนักรบต่อสู้อยู่บริเวณใกล้กูโบร์ตลอดไป นับวันก็ยิ่งมีความเจริญทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน จึงได้มีการตั้งชื่อเมืองลือปะบาตู

ตลาดวัฒนธรรมบ้านควน

ตลาดที่มีความเป็นเอกลักษณ์มลายูบ้านควนตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน แม่ค้า พ่อค้า มีการแต่งกายแบบมลายู พูดภาษามลายู ทุกวันอังคารและวันศุกร์จะมีอาหารท้องถิ่นขายกันมากมาย แลมีราคาถูกอีกด้วย เป็นตลาดติดถนนเก่าแก่สายแรกของจังหวัดสตูล ถนนนครสีโตย - บ้านจัน (ถนน ยนตรการกำธร) ซึ่งเป็นทางผ่านเข้าเมืองสตูล ทำให้เป็นศูนย์กลางของประชาชนที่เดินทางเข้าเมือง เพื่อทำงานในเมืองสตูล ขากลับก็จะแวะซื้อกับข้าวในตลาดวัฒนธรรมบ้านควน และยังมีตลาด วัฒนธรรมชุมชนหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งวิมานทุกวันศุกร์ เริ่มขายตั้งแต่ตอนเย็นถึงค่ำ มีการแสดงวัฒนธรรม ให้ผู้ท่องเที่ยวได้นั่งดูนั่งฟัง เช่น มีการแสดงอนาซีตของเด็ก ผูกให้เด็กได้กล้าแสดงออก มีการแสดง ประเพณีโกวเปเล โดยมีนายอับดุลราหมาน หลังบูเต๊ะ เป็นเจ้าของสถานที่ และเป็นผู้จัดตั้งตลาดนัด วัฒนธรรมชุมชนเพื่อชุมชนโดยแท้ที่ไม่มุ่งผลกำไรใด ๆ โดยผูกให้เด็กในชุมชนกล้าแสดงออกในสิ่งที่ ถูกต้อง และให้แม่ค้าในชุมชนมีรายได้ ตลาดนัดชุมชนแห่งนี้จะบริหารโดยกลุ่มแม่ค้า ๘-๑๐ คน โดย แต่งตั้งประธานบริหารจัดการตลาดวัฒนธรรมชุมชน คือนางสาวสารีอะ อาหลัง มีขนมโบราณอาหาร พันบ้านและอาหารที่หากินได้ยากอีกด้วย

มรดกวัฒนธรรมกับสมุนไพรพื้นบ้าน

บทที่ ๖

มรดกวัฒนธรรมสมุนไพรพื้นบ้าน

การใช้ชีวิตเพื่อความอยู่รอดบนโลกใบนี้ 1 ในปัจจัย 4 ที่สำคัญ ก็คือ ยารักษาโรค ในอดีตไม่มีโรงพยาบาล ไม่มีหมอดังเช่นสมัยปัจจุบัน แต่คนในอดีตจะรักษาด้วยสมุนไพรต่าง ๆ ที่อยู่ในป่า และปลูกไว้ในบริเวณบ้านเพื่อรักษาตัวเองและคนในครอบครัว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น และบางสมุนไพรก็ได้มีการวิจัยสรรพคุณเพื่อนำมาเป็นยาทางเลือกเพื่อรักษาโรคได้ดี

สมุนไพรมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านสุขภาพและการแพทย์

- ช่วยบำบัดรักษาโรคเบื้องต้น
- เสริมภูมิคุ้มกันให้ร่างกายแข็งแรง
- ใช้เป็นส่วนผสมในยาสมุนไพรและยาแผนปัจจุบัน

๒. ด้านโภชนาการ

- ใช้ปรุงอาหารให้มีกลิ่นหอม รสชาติอร่อย และช่วยย่อย
- มีสารอาหาร วิตามิน แร่ธาตุที่ดีต่อร่างกาย

๓. ด้านความงามและผิวพรรณ

- ใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ความงาม บำรุงผิว
- ลดการอักเสบ และต้านอนุมูลอิสระ

๔. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เป็นพืชที่ปลูกง่าย หาได้ในท้องถิ่น ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษา
- สามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้

มรดกวัฒนธรรมสมุนไพรพื้นบ้านในบ้านควน มีดังต่อไปนี้

รางจืด

นำทุกส่วนมาต้มดื่ม ใช้แก้พิษ ยาเบื่อ ทำลายและกำจัดสารพิษ หรือนำทุกส่วนของรางจืดมาตำหรือบดผสมน้ำ ใช้พอกแผล ระวังอาการปวด ลดอาการบวม และกำจัดพิษจากสัตว์ต่อย เช่น งูกัด แมงป่อง ตะขาบ แมงดาทะเล รักษาโรคไข้หวัด รักษาโรคติดเชื้อในกระแสเลือด ช่วยลดความดันโลหิต ลดระดับน้ำตาลในเลือด ป้องกันไขมันอุดตันและความเสี่ยงของโรคหัวใจ ช่วยกระตุ้นระบบควบคุมความดันของหัวใจให้เป็นปกติ ป้องกันการเกิดโรคหลอดเลือดในสมองปรับประจำเดือนให้มาปกติ สำหรับหญิงที่คลอดบุตรใหม่ ใช้สำหรับต้มดื่มขับน้ำคาวปลา ช่วยฟื้นฟูร่างกายให้กลับสภาพเดิมโดยเร็ว

สาบเสือ (Chromolaena odorata)

ใบสาบเสือ มีการใช้แบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน ใช้รักษาแผลสด โดยนำใบสดมาล้างให้สะอาด ขยี้หรือโขลกให้ละเอียดแล้วพอกบริเวณแผลสด สำหรับข้อมูลทางวิทยาศาสตร์มีบางงานวิจัยระบุว่าสารสกัดใบสาบเสือมีฤทธิ์ต่อกลไกการห้ามเลือด โดยลดระยะเวลาการแข็งตัวของเลือด (clotting time และ bleeding time) อย่างไรก็ตามแผลสดเป็นแผลที่ติดเชื้อได้ง่าย ดังนั้นเมื่อห้ามเลือดได้ควรทำความสะอาดแผลให้สะอาด และหากแผลมีขนาดใหญ่ อาจต้องเย็บหรือผ่าตัดควรรีบพบแพทย์เพื่อรักษาให้เร็วที่สุด

ว่านหางจระเข้ (Aloe vera)

วุ้นจากใบว่านหางจระเข้ มีฤทธิ์สมานแผล ลดการอักเสบ ลดรอยแผลเป็น ใช้รักษาแผลสด แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก หรือใช้เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเพื่อป้องกันและบรรเทาอาการไหม้จากแสงแดด สำหรับการใช้วุ้นว่านหางจระเข้เพื่อปฐมพยาบาลนั้น ให้เลือกใช้ใบแก่นำมาปอกเปลือกและล้างน้ำยางสีเหลืองออกให้สะอาด นำเฉพาะส่วนวุ้นมาใช้พอกแผล แต่ควรเตรียมแล้วใช้ทันทีหรือเก็บไว้ในที่เย็น เนื่องจากภายในวุ้นจะมีสารที่ไม่คงตัว เมื่อโดนความร้อนหรือรังสียูวีและออกซิเจนในอากาศ จะค่อยๆ สลายตัว

บัวบก (Centella asiatica)

สารสกัดบัวบกมีฤทธิ์สมานแผลโดยกระตุ้นการสร้างคอลลาเจน ยับยั้งเอนไซม์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอักเสบ และลดการเกิดรอยแผลเป็นได้ สามารถเตรียมยาสมุนไพรแบบง่ายโดยใช้บัวบกทั้งต้นที่ล้างให้สะอาดมาโขลกให้ละเอียด นำมาพอกบริเวณแผลไฟไหม้น้ำร้อนลวกหรือแผลสด

มะพร้าว (Cocos nucifera)

น้ำมันมะพร้าวประกอบด้วยกรดไขมันและวิตามินอี มีฤทธิ์เป็นสารให้ความชุ่มชื้นแก่ผิวหนัง ใช้ทาเพื่อบรรเทาแผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก โดยใช้น้ำมันมะพร้าว 1 ส่วน ผสมกับน้ำปูนใส 1 ส่วน คนให้เข้ากันเป็นน้ำมันข้น ทาบริเวณที่เป็นแผล หรือใช้ทาเพื่อบรรเทาอาการผิวหนังคันแบบเล็กน้อยถึงปานกลาง

พลู (Piper betle)

ใบพลูมีน้ำมันหอมระเหยประกอบด้วยสาร เช่น ยูจีนอล (eugenol) และชาวิคอล (chavicol) มีฤทธิ์ต้านอักเสบ สามารถใช้เพื่อบรรเทาอาการแพ้ อักเสบจากแมลงสัตว์กัดต่อย โดยใช้ใบพลูสดตำผสมเหล้าขาวเล็กน้อย ทา บริเวณที่มีอาการ สำหรับรูปแบบยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ใช้สาร สกัดเอทิลแอลกอฮอล์ ของใบพลูสด ในรูปแบบยาทิงเจอร์พลู

ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 2 ครั้ง เช้า-เย็น ช่วยบรรเทาอาการ ผื่นหนังอักเสบจากแมลงสัตว์กัด ต่อย แต่อาจทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ คือ เมื่อทาติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้ผื่นหนังเป็นสีดำ แต่เมื่อหยุดยา แล้วอาการจะหายไป

6. ตำลึง (*Coccinia grandis*)

ใบตำลึงมีสรรพคุณแผนไทยใช้บรรเทาอาการแพ้ อักเสบ จากแมลง สัตว์กัดต่อย หรือพืชพิษ มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาในการต้านอักเสบและต้านเชื้อ แบคทีเรีย สามารถเตรียมแบบง่ายตามการใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยใช้ใบสดล้างให้สะอาด ตำให้ละเอียดผสมน้ำเล็กน้อย คั้นน้ำจากใบเอามาทา บริเวณที่มีอาการ

ใบชุมเห็ด

สรรพคุณ รักษากลากเกลื้อน โดยนำใบชุมเห็ดมาตำให้ละเอียดแล้ว
ผสมกับน้ำมันก๊าด แล้วนำมาพอกอวัยวะที่เป็นกลากเกลื้อน

ขมิ้น หรือ ขมิ้นชัน

มีสรรพคุณรักษาโรคมากกว่า 50 ชนิด ขมิ้นชันมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระซึ่งช่วยในการชะลอวัย และชะลอการเกิดริ้วรอยช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ผิวหนังมีสุขภาพดีแข็งแรง มีบทบาทช่วยป้องกันการเกิดโรคมะเร็ง เช่น โรคมะเร็งลำไส้ มะเร็งปากมดลูก กำจัดสารพิษออกจากร่างกาย ช่วยบรรเทาอาการของโรคเบาหวาน มีส่วนช่วยรักษาโรคความดันโลหิตสูง ช่วยลดอาการของโรคเกาต์ ช่วยขับน้ำมันของมารดาหลังคลอดบุตร ฯลฯ

ดอกอัณฐัน

ยารักษาโรคโดยใช้ทุกส่วนทั้ง ราก ใบ และดอก รากมีรสเย็นจืด บำรุง
สายตา ใช้ ขับปัสสาวะ ใช้เถาพันและแก้ปวดฟันทำให้ฟันหล่น น้ำคั้นจากใบสด
และดอกสดใช้หยอดตา แก้อาการอักเสบ ฝ้าพาง น้ำคั้นจากดอก เป็นยาปลูกผม
และขนทำให้ผมดกดำเงางาม ใช้ทาผิว สีระชะ หนองเครา

ตำรายาพื้นบ้านแก้โรคต่าง ๆ ด้วยสมุนไพร

1. ยาอายุวัฒนะ คือ กลัวยแช่น้ำผึ้ง โดยใช้กลัวย่น้ำว่าสุกตากแดด ๓ วัน เสร็จแล้วนำไปใส่ในขวดโหล ใส่ น้ำผึ้ง แช่ไว้
2. รักษาแผล คือ ใช้ต้นสาปเสือ น้ำนมแม่ ปูนหมาก นำมาผสมกัน
3. แก้ปวดท้อง ท้องอืด คือ ใช้ใบฝรั่งบดละเอียด ดินปูนา นำมาผสมกัน
4. แก้เจ็บตา คือ ใช้น้ำจากขาปูนา
5. แก้ปวดหัว คือ ใช้ใบทุเรียนเทศบดละเอียด
6. แก้ไข้ทับทิม โดยนำตะไคร้ ต้นพริก ไม้ยราบ (ดอก ผล ใบ ราก ต้น) ต้มให้น้ำเหลือครึ่งแล้วดื่มกิน

ไมยราบ

ไมยราบเป็นพืชล้มลุก อายุปีเดียวหรือหลายปี ลำต้นทอดเลื้อยไปตามพื้นดิน ยาวได้ถึง 30–100 เซนติเมตร มีขนแข็งและหนามเล็ก ๆ ตามลำต้น ส่วนประกอบต่าง ๆ มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ใบ

- เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น (pinnate compound leaf)
- แต่ละก้านใบมีใบย่อยเรียงตรงข้ามกัน ขนาดเล็กเรียวยาว
- สีเขียวสด มีลักษณะพิเศษคือ **หุบตัวเมื่อถูกสัมผัส** หรือเมื่อโดนลม/ความร้อน

๒. ดอก

- ดอกออกเป็นช่อกลมเล็ก คล้ายพู่
- สีชมพูถึงม่วงอ่อน เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1–1.5 เซนติเมตร
- มีกลีบดอกเล็ก ๆ รวมกันแน่น มักออกตามซอกใบหรือปลายกิ่ง

๓. ผลและเมล็ด

- ผลเป็นฝักแบน สั้น ๆ ยาวประมาณ 1–2 เซนติเมตร
- เมื่อแก่จะแตกออก มีเมล็ดเล็ก ๆ สีน้ำตาลหลายเมล็ด

๔. ราก

- เป็นรากแก้ว มีรากแขนงมาก
- มีปมรากซึ่งมีจุลินทรีย์ตรึงไนโตรเจน ช่วยบำรุงดิน

ส่วนต่าง ๆ ของไมยราบมีประโยชน์ดังนี้

- ราก ต้มดื่มแก้ปวดเมื่อย บำรุงกำลัง แก้พิษงูกัด
- ใบ ต้มดื่มช่วยขับปัสสาวะ แก้ไอ บรรเทาอาการนอนไม่หลับ
- ต้น/ทั้งต้น ใช้เป็นยาลดไข้ แก้อ่อนใน กระทุ้งพิษไข้
- รากแห้งบดผง ใช้พอกแผลสดหรือแผลอักเสบ

ไมยราบ

ผักกระสัง

ผักกระสัง เป็นผักพื้นบ้านชนิดหนึ่ง พบมากในภาคใต้ของประเทศไทย รวมถึงพื้นที่บ้านควน โดยมีลักษณะและข้อมูลสำคัญดังนี้:

ลักษณะของผักกระสัง

- ลำต้น: เป็นพืชล้มลุก ลำต้นมีความสูงประมาณ ๓๐- ๗๐ ซม.
- ใบ: ใบสีเขียว มีขอบใบหยักเล็กน้อย
- ดอก: ดอกเล็ก สีขาวหรือม่วงอ่อน
- รสชาติ: ใบมีรสขมเล็กน้อย แต่เมื่อนำมาลวกหรือต้มจะลดความขม

การใช้ประโยชน์

- บริโภค: นิยมนำใบอ่อนหรือยอดอ่อนมาลวก ต้ม หรือผัด รับประทานเป็นผักเคียงกับข้าว
- คุณค่าทางอาหาร: มีวิตามินและเกลือแร่ ช่วยบำรุงร่างกาย
- สมุนไพรพื้นบ้าน: ใช้ต้มเป็นยาบำรุงหรือแก้โรคบางชนิด เช่น ลดไข้ หรือช่วยย่อย

คุณค่าทางวัฒนธรรม

- เป็น ผักพื้นบ้าน ที่สะท้อนความรู้เรื่องอาหารและสมุนไพรของชุมชน
- ส่งต่อความรู้และการใช้ประโยชน์จากรุ่นสู่รุ่น

ผักกระสัง

โคลงเคลง

- วงศ์: Melastomataceae (วงศ์โคลงเคลง)
- ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Malabar melastome, Indian rhododendron

โคลงเคลงเป็นไม้ดอกล้มลุก ใบเลี้ยงคู่ (Dicotyledon) ลำต้นและกิ่ง กิ่งมี ลักษณะ สีเหลี่ยม มักมี ขนปกคลุม ทำให้สัมผัสสาก ๆ เล็กน้อย โคนกิ่งและลำต้นอาจ โคนหรือ โคลงเคลง ตามลักษณะการเจริญเติบโต

ใบ

- ใบเดี่ยว (simple leaf)
- เรียงตรงข้าม (opposite) แต่มีการเรียงสลับน้อย (บางตำราอาจเรียกว่าเรียงตรงข้ามแบบไม่สมบูรณ์)
- ขอบใบ: ปกติเรียบหรือมีหยักเล็กน้อย ขึ้นอยู่กับชนิด

ดอกและผล

- ดอก: มีสีชมพูถึงม่วง หรือบางครั้งสีแดง ออกเป็นช่อ
- กลีบดอก: มัก 5 กลีบ
- ผล: ผลแห้งหรือเป็นผลสุกแบบมีเมล็ดเล็กจำนวนมาก

การเจริญเติบโตและสภาพแวดล้อม

- เจริญใน พื้นที่ชื้นและร่มบางส่วน
- มักพบใน ป่าดิบหรือริมลำธาร
- ทนต่อสภาพดินค่อนข้างหลากหลาย แต่ชอบ ดินร่วนระบายน้ำดี

การใช้ประโยชน์

- **ประดับสวน:** ดอกสวย สีสด ทำให้เหมาะสำหรับตกแต่ง
- **สมุนไพรพื้นบ้าน:** ใบหรือดอกบางชนิดใช้ในตำรับยาไทย/พื้นบ้าน
- **คุณค่าทางนิเวศวิทยา:** เป็นแหล่งอาหารของผึ้งและแมลงผสมเกสร

คุณสมบัติทางยา (Medicinal Properties)

๑. แก้อาการท้องร่วงและอาหารเป็นพิษ
 - ใบและรากบางตำรับใช้ต้มหรืออบเป็นยาขับประทุษ
 - มีฤทธิ์ สมานลำไส้และต้านเชื้อแบคทีเรียบางชนิด
๒. แก้อักเสบและรักษาแผล
 - ใบสดสามารถ ตำพอกแผลหรือทาบริเวณที่บวมอักเสบ
 - ใช้เป็น สมุนไพรแก้ปวดบวม ในบางพื้นที่
๓. บำรุงเลือดและธาตุในร่างกาย
 - มีรายงานว่าใช้เป็นสมุนไพรประกอบในตำรับยาพื้นบ้านสำหรับ เสริมเลือดและระบบหมุนเวียน
๔. ด้านจุลชีพและสารต้านอนุมูลอิสระ
 - การทดลองในห้องปฏิบัติการพบว่ามี สารฟีนอลและฟลาโวนอยด์ ที่อาจมีฤทธิ์ต้านเชื้อจุลชีพและต้านอนุมูลอิสระ

ข้อควรระวัง:

- แม้โคลงเคลงมีการใช้ในสมุนไพรพื้นบ้าน แต่ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรหรือแพทย์ก่อนใช้เพื่อ ป้องกันผลข้างเคียงหรือการใช้เกินขนาด

โคลงเคลง

ฟ้าทลายโจร

วงศ์: Acanthaceae

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Creat, Green Chiretta, King of Bitters

ลักษณะทั่วไป

- **ประเภทพืช:** ไม้ล้มลุก สูงประมาณ ๓๐-๑๐๐ ซม.
- **ลำต้น:** ตั้งตรง มีสีน้ำตาลอ่อนถึงเขียว
- **ใบ:** ใบเดี่ยวเรียบเรียงตรงข้าม รูปใบรี
- **ดอก:** สีขาวหรือขาวอมม่วง ออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง
- **ผล:** ผลยาว มีเมล็ดเล็กจำนวนมาก

ส่วนที่ใช้ทางยา

- ใบ, ลำต้น, ราก โดยทั่วไปจะใช้ ใบเป็นส่วนหลัก

สรรพคุณทางยา

๑. ด้านไวรัสและแบคทีเรีย

- ช่วยลดอาการหวัดและไข้หวัด
- มีฤทธิ์ต้านการติดเชื้อบางชนิด

๒. ลดไข้และแก้อักเสบ

- ใช้รักษา ไข้หวัด ไข้ทั่วไป ปวดศีรษะ เจ็บคอ
- มีฤทธิ์ต้านอักเสบ (anti-inflammatory)

๓. เสริมภูมิคุ้มกัน

- กระตุ้นการทำงานของ เซลล์ภูมิคุ้มกัน
- ลดโอกาสการติดเชื้อซ้ำ
-

๔. ใช้รักษาโรคทางเดินหายใจ

- ช่วยลดอาการ ไอ จาม เจ็บคอ

วิธีใช้ในตำรับสมุนไพรมะนาว

- ชงดื่ม: ใบสดหรือตากแห้งชงน้ำร้อน
- ยาต้ม: ต้มใบหรือลำต้นแล้วดื่ม
- แคปซูล/เม็ด: ในรูปผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป

ข้อควรระวัง:

- หญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตรควรหลีกเลี่ยง
- ใช้ในปริมาณมากเกินไปอาจทำให้ คลื่นไส้หรือท้องเสีย

ฟ้าทลายโจร

บอระเพ็ด

มรดกวัฒนธรรม
กับอุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีต

บทที่ ๗

มรดกวัฒนธรรมกับอุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีต

มรดกวัฒนธรรมกับอุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีต มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง เพราะเครื่องใช้พื้นบ้านไม่ได้เป็นเพียงสิ่งของธรรมดา แต่เป็น ภาพสะท้อนวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อของผู้คนในแต่ละยุคสมัย

มรดกวัฒนธรรม (Cultural Heritage) คือสิ่งที่บรรพบุรุษชาวบ้านควนสร้าง ขึ้นและถ่ายทอดต่อกันมา ทั้งวัตถุจับต้องได้ เช่น โบราณสถาน เครื่องใช้ ของตกต่าง และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษา ประเพณี ความเชื่อ

อุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีต เป็นส่วนหนึ่งของมรดกวัฒนธรรมประเภทวัตถุ เพราะสะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวและดำรงชีวิตของผู้คนในสมัยนั้น

ความสำคัญของอุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีต

สำหรับความสำคัญของอุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีต มีดังต่อไปนี้

๑. สะท้อนภูมิปัญญา

- การเลือกใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ หิน กระดาษปรี๊ด กาบหมาก แสดงถึงการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า
- การสร้างสรรค์เครื่องมือ เช่น คันไถ กระบะตักน้ำ หรือแท่นหินบด สะท้อนความชาญฉลาดในการแก้ปัญหา

๒. แสดงวิถีชีวิตและอาชีพ เช่น

- คันไถ แสดงถึงวิถีชาวนา
- แท่นหินและหินบด แสดงถึงวิถีการปรุงอาหารและแพทย์แผนโบราณ
- กระดาษปรี๊ดและกาบหมาก แสดงถึงความเรียบง่ายและการใช้สิ่ง

รอบตัว

๓. คุณค่าทางวัฒนธรรม

- เป็นสัญลักษณ์ของความพอเพียง เรียบง่าย และความผูกพันกับธรรมชาติ
- เป็นสิ่งที่ปรากฏในประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรมบางอย่าง

๔. คุณค่าทางการศึกษาและอนุรักษ์

- ทำให้คนรุ่นใหม่เข้าใจวิถีชีวิตของบรรพบุรุษ
- เป็นแรงบันดาลใจในการอนุรักษ์และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การผลิตภาชนะกาบหมากทดแทนพลาสติก

ดังนั้นอุปกรณ์เครื่องใช้ในอดีตไม่ใช่แค่ของเก่า แต่เป็น หลักฐานทางวัฒนธรรม ที่บอกเล่าเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างคน ธรรมชาติ และสังคมในแต่ละยุค ที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

คุณค่าที่ส่งต่อชนรุ่นหลัง

๑. คุณค่าด้านภูมิปัญญา

- แสดงถึงความชาญฉลาดในการใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น กะลา กาบหมาก หิน ไม้
- ถ่ายทอดวิถีคิดเรื่องการแก้ปัญหา เช่น ไม่มีถังพลาสติกก็ใช้กาบหมาก ไม่มีครกโลหะก็ใช้แท่นหินบด
- ทำให้ชนรุ่นหลังเห็นตัวอย่างของ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

๒. คุณค่าด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

- เครื่องใช้เหล่านี้สะท้อนชีวิตประจำวันของคนโบราณ เช่น การทำนา การหุงหาอาหาร การรักษาโรค
- ทำให้คนรุ่นหลังเข้าใจรากเหง้าและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- ใช้ประกอบใน ประเพณีและพิธีกรรม เช่น คันไถในพิธีแรกนาขวัญ

๓. คุณค่าด้านจริยธรรมและการเรียนรู้

- ถ่ายทอดแนวคิด ความพอเพียง ประหยัด และไม่ฟุ้งเฟ้อ
- สอนให้รู้จักเคารพธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า
- เป็นบทเรียนที่ทำให้คนรุ่นหลังตระหนักว่า ความสุขและความอยู่รอดไม่จำเป็นต้องพึ่งของทันสมัยเสมอไป

๕. คุณค่าด้านการอนุรักษ์และพัฒนา

- เป็นแรงบันดาลใจให้นำมาประยุกต์ เช่น กาบหมากกลายเป็นจาน/ชาม ชีวภาพทดแทนพลาสติก
- สร้างอาชีพใหม่ ๆ จากการฟื้นฟูงานหัตถกรรมเครื่องใช้พื้นบ้าน
- ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนมรดกวัฒนธรรม

โม้หิน หรือ ครกบด

การทำขนมในอดีตจะทำได้ด้วยแ่งสด ต้องเป็นชาวสารของปีที่แล้วในการทำขนมมาแช่ค้างคืน แล้วนำมาโม้แ่งกับโม้หินหรือครกบด โม้หินที่ใช้ตามบ้านมักมีขนาดเล็ก และไม่มีประจำทุกบ้าน บ้านไหนไม่มีก็ขอยืมบ้านอื่นใช้กันได้ โม้หินประกอบด้วยตัวครกและฝาครก หมุดจุดหมุนและแขนจับซึ่งทำจากไม้เนื้อแข็ง ตัวครกเป็นทรงกลมฐานเรียบมีแ่งรอบ ๆ ให้น้ำแ่งไหลออกทางปากครกได้ ส่วนกลางเป็นหน้าตัดแ่งร่องลึกเรียกว่า ฟันครก ด้านบนมีรูสำหรับหยอดวัตถุดิบที่จะใช้บด ด้านข้างมีมือจับสำหรับหมุน การโม้แ่งเป็นภูมิปัญญาอันเก่าแก่ที่เกิดขึ้นมาแต่โบราณ แม้ไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่าการโม้แ่งนี้เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยใด แต่ถ้าพิจารณาจากประวัติศาสตร์ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับชนชาติอื่น ๆ แล้วนั้น จะเห็นได้ว่าไทยได้รับอิทธิพลการโม้แ่งมาจากจีนและอินเดีย แม้บ้านชาวบ้านควนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปบางคนยังนิยมใช้โม้หินในการโม้แ่งสด เพื่อรับประทานกันในครอบครัวและทำขายเมื่อมีลูกค้ามาสั่ง ขนมที่ทำจากแ่งสดจะนิ่ม อร่อย เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งรสชาตินี้จะไม่ให้ในแ่งสำเร็จ และที่สำคัญปลอดภัยจากสารพิษที่เจือปนในแ่ง

โม่หิน หรือ ครกบด

แท่นหิน และหินบด

ใบจาก

ใบเตยหนาม

๗ ๗
ต้นคลา

กาบหมาก

ครกตำข้าวไม้

คันไถทำจากไม้

โดยใช้วัว ควาย ในการไถหน้าดินนา เพื่อไถปลูกข้าว

คันไถเป็น เครื่องมือการเกษตรแบบดั้งเดิมของชาวนา ใช้ในการเตรียมดินเพื่อเพาะปลูก

ข้าวและพืชไร่อื่น ๆ โดยเฉพาะในอดีตที่ยังไม่มีเครื่องจักรกล

ส่วนประกอบ

คันไถประกอบด้วย ตัวคันไถ (ด้ามจับ) ทำจากไม้แข็งแรง เช่น ไม้ประดู่ ไม้เต็ง ใช้สำหรับจับบังคับทิศทาง

ลำไถ ไม้ท่อนยาวต่อจากคันไถ เชื่อมไปยังแอกที่เทียมวัวหรือควาย

ผาล (ใบไถ) ทำจากเหล็กหรือไม้แข็ง แหลมคม ใช้สำหรับผ่าหน้าดินให้แตก เป็นร่อง

แอกเทียมวัวควาย ส่วนที่ใช้สำหรับผูกกับวัวหรือควายเพื่อดึงไถ

วิธีการใช้งาน

๑. เทียมวัวหรือควายเข้ากับคันไถ
๒. ขาวนาจับด้ามคันไถ เดินตามหลังวัว/ควาย
๓. เมื่อสัตว์ลากคันไถไปข้างหน้า ใบไถจะผ่าดิน ทำให้ดินพลิกและแตกเป็นร่องดินที่ถูกต้องจะนุ่ม ร่วน ซุย เหมาะสำหรับการดำนาหรือหว่านข้าว

ประโยชน์

๑. พลิกหน้าดิน ทำให้ดินร่วนและโปร่ง อากาศและน้ำซึมได้ดี
๒. กำจัดวัชพืชบางส่วน
๓. เตรียมดินให้พร้อมสำหรับเพาะปลูกข้าวและพืชอื่น ๆ
๔. ใช้แทนการพึ่งพาเครื่องจักรในพื้นที่เล็ก ๆ หรือตามวิถีดั้งเดิม

ความสำคัญทางวัฒนธรรม

๑. สะท้อนวิถีชีวิตชาวนาไทยที่พึ่งพาธรรมชาติ
๒. มีการนำคันไถและวัวควายไปใช้ใน ประเพณีแรกนาขวัญ ซึ่งเป็นพิธีสำคัญของเกษตรกรไทย
๓. เป็นภูมิปัญญาที่แสดงถึงความเรียบง่ายและการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

คันไถนา

ลักษณะของกะลามะพร้าว

๑. มีผิวเรียบ แข็งแรง ทนทาน
๒. สีนํ้าตาลเข้มถึงดำ เมื่อขัดเงาจะดูสวยเป็นธรรมชาติ
๓. มีน้ำหนักเบาเมื่อเทียบกับความแข็ง
๔. ไม่เป็นสนิมเหมือนโลหะ

ประโยชน์

เครื่องครัวและของใช้ในบ้าน

๑. ทำเป็น ทัพพี ช้อน กระบวยตักนํ้า
๒. ทำเป็น ชันนํ้าเล็ก ๆ หรือภาชนะใส่อาหาร
๓. ทำเป็น ถ้วย ชาม ใช้แทนภาชนะพลาสติก
- ๔.

งานหัตถกรรม

๑. ขัดเงาแล้วนำมาทำเป็น เครื่องประดับ เช่น ต่างหู สร้อย กำไล
๒. ทำเป็นของตกแต่ง เช่น โคมไฟ กระปุกออมสิน กล่องใส่ของ

เชื้อเพลิงและปุ๋ย

๑. ใช้เป็นเชื้อเพลิงให้ความร้อนหรือทำถ่าน (ถ่านกะลา)
๒. ถ้าจากกะลาเผา สามารถใช้เป็นปุ๋ยหรือส่วนผสมในสมุนไพร

จุดเด่นของกะลามะพร้าว

๑. เป็นวัสดุ ธรรมชาติและย่อยสลายได้
๒. ทนทาน ใช้งานได้นาน
- ๓.ปลอดภัย ไม่มีสารเคมีปนเปื้อน
๔. ใช้แทนวัสดุสังเคราะห์ ลดการใช้พลาสติก
๕. เป็นการ ใช้ประโยชน์จากมะพร้าวทั้งผล ไม่ทิ้งของเหลือ

ความสำคัญทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม

๑. สร้างอาชีพจากการทำหัตถกรรมกะลาในหลายชุมชน
๒. สะท้อนภูมิปัญญาไทยที่รู้จักใช้ของเหลือจากธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๓. กะลามะพร้าวเป็นสัญลักษณ์ของ วิถีชีวิตเรียบง่ายของชาวบ้าน

กะลามะพร้าว

เรียงร้อยเล่าขานตำนานบ้านควน

บรรยากาศในโครงการ “เรียงร้อยเล่าขาน ตำนานบ้านควน” เต็มไปด้วยความคึกคักและอบอุ่น ทุกมุมงานถูกแต่งแต้มด้วยสีสันแห่งวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีชีวิตชีวา นิทรรศการชุมชนประวัติบ้านควนทั้ง ๗ หมู่บ้านได้เผยเรื่องราวและอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชนอย่างน่าภาคภูมิใจ ทั้งกิจกรรมบนเวทีและลานกลางแจ้ง สร้างความสนุกสนานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การประกวดทำขนมมากตันไข่ ไกวเปล ไปจนถึงการแข่งขันการละเล่นพื้นบ้านที่หาชมได้ยาก เช่น เดินกะลาผลัด ลากกาบหมาก ตีราว และเดินไม้ไผ่ เสียงหัวเราะและเสียงเชียร์ก้องไปทั่วบริเวณงาน

ในส่วนของการแข่งขันกินจุอาหารพื้นบ้าน กลิ่นหอมของขนมจีนแกงส้ม โรตีสาน ปัสมอส แกงตอแมะล่องลอยมาเตะจมูก ชวนให้ผู้มาเยือนต้องลิ้มลอง พร้อมรสชาติที่ทำให้นึกถึงวันวานอันอบอุ่น

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมวิ่งการกุศลที่ยังเชื่อมโยงผู้คนจากใกล้ไกลให้รู้จักและใกล้ชิดกันมากขึ้น บรรยากาศทั้งหมดสะท้อนถึงความรัก ความภาคภูมิใจ และความสามัคคีของชุมชนบ้านควนที่ตั้งใจรักษาและส่งเสริมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

เวทีกลางงานยังถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ผ่านละครเวทีเล่าขานตำนานบ้านควน โดยปราชญ์ชาวบ้านผู้สืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น เสริมด้วยการแสดงศิลปะการต่อสู้ “ศิลปะ” และการแสดงท่วงท่าไม้ม้วนที่เรียกรอยยิ้มจากผู้ชมได้อย่างต่อเนื่อง

มีการแสดงละครประวัติศาสตร์ โดยท่านนายกุดานัน หลงจิ แสดงเป็นเจ้าเมือง แค่งยี่ม และยักคิว คุณผู้ชมก็ปรบมือกันเกรียวกราว นับเป็นความประทับใจของใครหลาย ๆ คน และคงเป็นเรื่องราวที่น่าจดจำสำหรับเด็กเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในอนาคตของบ้านควน ความสุขเหล่านี้... คงกลายเป็น “เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน” ของเด็ก ๆ เหล่านี้ เมื่อพวกเขาเติบโตขึ้น...

บรรยายกาศการประชุม เพื่อเตรียมต้นฉบับหนังสือ
เรื่องเล่าขานตำนานบ้านควน

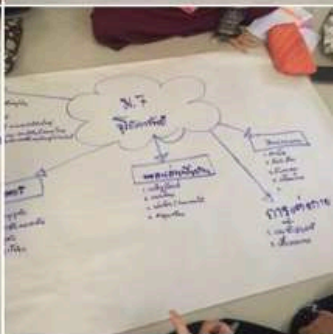
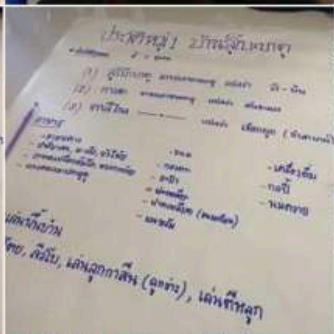
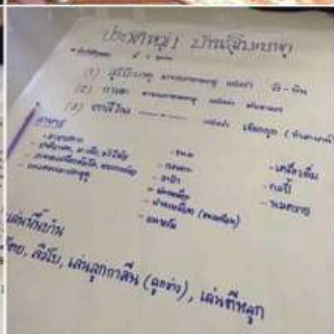
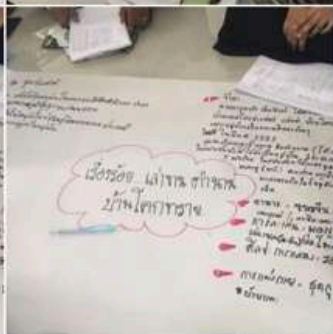
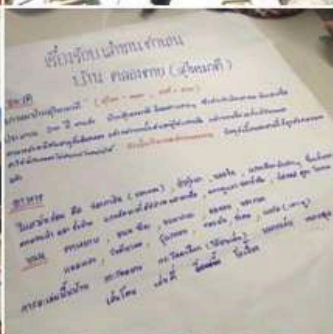

บรรณานุกรม

เอกสาร

กิตติ อะหลีแอ. ประวัติศาสตร์ปงลิมาเจ๊ะเต๊ะ, นครศรีธรรมราช: ม.ป.พ., ๒๕๖๕.

คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดมาบัง, จังหวัดสตูล. ที่ระลึกพระราชพิธีเปิดมัสยิดกลาง

จังหวัดสตูล ๒๐ กันยายน ๒๕๒๒, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, ๒๕๒๒.

เจ๊ะอับดุลลาห์ หลังกูเต๊ะ, ประวัติย่อของจังหวัดสตูล, พระนคร: ไทยการพิมพ์, ๒๕๐๒.

นพ ท่าพระจันทร์, กรุงธนบุรี ศรีมหาสมุทร, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปากกาทอง ๒๕๔๔.

บุญเสริม ฤทธาภิรมย์, แผ่นดินเมืองสตูลกับ 9 แผ่นดิน, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๕๒.

บุญเสริม ฤทธาภิรมย์, รวมเรื่องเมืองสตูล, สงขลา: โรงพิมพ์วัฒนาการพิมพ์, ๒๕๕๘.

ปัจจุบัน เหมหงษา, พรณีย์ ลิ้มสวัสดิ์, รุจินา อรรถสิทธิ์,อรุณลักษณ์ รัตนสาส์, สมุนไพโรในงาน
สาธารณสุขมูลฐาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน,
๒๕๔๒.

พงศ์จักรกฤษณ์ สิทธิบุศย์, สโดย (สตูล) ๒๐๙ ปี. สตูล : ม.ป.พ. ๒๕๖๕.

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ท่าศาลา ๑๐๐ ปี ท่าศาลา : ย้อนอดีตสู่อนาคต ในวาระเฉลิมฉลอง

อำเภอท่าศาลา ๑๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑. นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์พิมพ์พรินต์, ๒๕๔๓.

โรงเรียนสตูลวิทยา, ๙๐ ปี สตูลวิทยา พ.ศ.๒๕๔๓. สตูล : ม.ป.พ. ๒๕๔๓.

วัฒนธรรมจังหวัดสตูล.บันทึกจดหมายเหตุ พระยาภูมิบาลภักดี พ.ศ.๒๔๓๙-๒๔๔๓.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพการพิมพ์, ๒๕๕๐.

วีระพงษ์ ต้นสุวรรณ, พล เชาว์ดำรง และประวัติ เทียนศิริ, ๒๕๒๒. แผนที่ธรณีวิทยาระวาง

จังหวัดสตูล (NB ๔๗-) มาตราส่วน ๑๓ : ๒๕๐,๐๐๐, กรมทรัพยากรธรณี.

สภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล, เราวัักษ์สตูล, สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๒.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล, ดำเนินโต๊ะแนแนะทวดเมืองสตูล, กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๕๒.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐), สตูล: ม.ป.พ., ๒๕๖๖.

อมราวดี แซเปีย, การศึกษาความสำคัญของอนาซิดเพื่อหาแนวทางส่งเสริมแก่เด็กและเยาวชน

ชาวไทยมุสลิม, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,

๒๕๕๘.

ออนไลน์

ครัวป่ามารายห์. (มปป). วิธีทำขนมไข่สูตรขนมไทยแบบหวานน้อยกรอบนุ่ม . สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.google.com>.

ฐานข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร. (2021). ครอบต. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://clib.psu.ac.th/southerninfo/content/5/b9e53e40>.

ฐานข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร. (2023). การละเล่นพื้นบ้านของเด็กในจังหวัดสงขลา. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://clib.psu.ac.th>.

ท่องเที่ยวแลนด์ดอทคอม. “โคลงเคลง”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: www.thongthailand.com. r/MalaysianFood. (2564). Today’s food spotlight is Kuih Bahulu - The Malaysia’s answer to French madeleine cake. What’s your favourite flavour or shape?. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.google.com>. .

พิชชา ทองขลิบ. (2564). กระจับวย. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://traditional-objects.sac.or.th>.

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. (2020). “คันไถ” เครื่องจักสานภูมิปัญญาชาวบ้านพื้นบ้านอีสาน. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://culture.vu.ac.th>.

มาย-มากัน Mai Makan ทำเส้นเต็น. (2018). แบงกังยาวีต่างอย่างไร่กับเบงกังชาโดม. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.facebook.com/photo/?fbid=471599876646187&set=pcb>.

มูลนิธิหมอชาวบ้าน. (2020). วิถีบ้านเรา – ปิ้งข้าว. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.facebook.com>.

เมดไทย. (2025). ไม่มีชื่อเรื่อง. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://medthai.com>.

วิสาหกิจชุมชนบ้านเชียงแหว. (2567). กระจับวยตักน้ำ กระจับวยมะพร้าว. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://chaingwae.com>.

สถาบันพระปกเกล้า, กำเนิดและพัฒนาการองค์การบริหารส่วนตำบล เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=1.กำเนิดและพัฒนาการองค์การบริหารส่วนตำบล>.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสตูล. (2565). แกงตอแมะห์ อาหารพื้นถิ่นสตูล กินแล้วต้องติดใจ. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://satun.prd.go.th>.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล. (มปป). รายงานการพัฒนาหมู่บ้านวังพะเนียด เข้าถึงได้จาก : <https://satun.cdd.go.th/wpcontent/uploads/sites/59/2018/06/91011205.pdf>

สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2009). การละเล่นพื้นเมืองไทย. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.lib.ru.ac.th>.

Forkorn Almadny, (มปป.). โต้ะครู หักญีมูฮัมหมัดซีกีร์ บินอับดุลมานัน เข้าถึงได้จาก www.facebook.com. 8 พฤษภาคม 2564.

GopOpOp. (มปป.). อาจาต สูตร 2. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.wongnai.com>.

IndiaMART. (2015). Stone Age Andrographis Paniculata Leaves. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.indiamart.com>.

JSA. (2560). 6 อันดับขนมพื้นเมืองนำทานจังหวัดสตูล. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://originalsatun.blogspot.com/2017/11/>.

QL Kithen. (มปป.). KUIH BAHULU. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://qlkitchen.com>.

Saneeyah Lheejaroen. (2021). ขนมรังต่อ ขนมไทยลดตายดงาม. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3069230663351216&set=photo/?fbid=4112290045459213&set=pcb.4112292155459002>.

Wikipedia. (2567). แกงกูรหมา. สืบค้น 12 สิงหาคม 2568. จาก <https://th.wikipedia.org>.

สัมภาษณ์

นายรอฮีม กาสา อายุ ๕๓ ปี บ้านเลขที่ ๒๘๕ ม. ๑ ต. บ้านควน อ. เมือง จ. สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๓/๑๒/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๔๐ น.

นายสอาด หลังปุเต๊ะ อายุ ๕๘ ปี บ้านเลขที่ ๓๕๕ ม.๑ ต. บ้านควน อ. เมือง จ. สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๙/๒/๒๕๖๗ เวลา ๑๕.๔๐ น.

นางสาวฮาสิมะ เหมจำ อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๓๗๗ ม.๑ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๒/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๕.๔๐ น.

นายสมาน เหมจำ อายุ ๖๑ ปี บ้านเลขที่ ๒๗๗ ม.๑ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๒/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๕.๔๐ น.

นายยะโกบ นาฮูดา อายุ ๖๒ ปี บ้านเลขที่ ๓๒ ม.๑ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๔/๑๐/๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๐๕ น.

นางสาวภักทรวดี เหมจำ อายุ ๔๐ ปี บ้านเลขที่ ๖๙๕ ม.๑ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๓/๑/๒๕๖๗ เวลา ๐๙.๓๐ น.

นายสนหลี่ นาฮูดา อายุ ๗๓ ปี บ้านเลขที่ ๗๙ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๙/๑๐/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายหมัดซีเกด หลงโซะ อายุ ๔๗ ปี บ้านเลขที่ ๙๕ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๗/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๓๘ น.

นายเจ๊ะอาด สัญญา อายุ ๕๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๑๕ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๙/๘๔/๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๔๑ น.

นายสนหลี นายดา อายุ ๗๓ ปี บ้านเลขที่ ๗๙ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๒/๑๐/๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๒๘ น.

นายสุไลมาน อาดำ อายุ ๕๔ ปี บ้านเลขที่ ๒๐๐ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๖/๗/๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๓๐ น.

นายมะหะหมัด ตะฮาวัน อายุ ๕๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๓๐ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๒๖/๙/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๑๖ น.

นายอับดุลราหมาน หลังปูเต๊ะ อายุ ๖๓ ปี บ้านเลขที่ ๑๒ ม.๒. ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๕/๘/๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๓๘ น.

นายอับดุลรอฮีม หลังปูเต๊ะ อายุ ๕๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๑๐ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๒๙/๑๑/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๑๘ น.

นายอับดุลรอเสก ตะวัน อายุ ๔๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๖๗ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๓/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๑.๒๕ น.

นายยูโซบ หลงโซะ อายุ ๖๓ ปี บ้านเลขที่ ๙๕ ม.๒ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๗/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๒๘ น.

นายบาหยน มาหมุด อายุ ๘๒ ปี บ้านเลขที่ ๘๔ ม. ๓ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๗/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๓๘ น.

นายฮามีตัน ตะวัน อายุ ๕๓ ปี บ้านเลขที่ ๒๖๓ ม.๓ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๖/๑๒/๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๔๑ น.

นางสาวมะละ สะยิดามะลิ่ง และ อายุ ๘๔ ปี บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ที่ ๓ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๙/๑๒/๒๕๖๖ เวลา ๑๗.๓๐ น.

นายอิบราเฮม สิงห์เสนี อายุ ๗๔ ปี บ้านเลข ๕๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๙/๑๑/๒๕๖๖ เวลา ๑๖.๐๐ น.

นายรอสลัน อีสายะ อายุ ๖๑ ปี บ้านเลขที่ ๒๐๙ ม.๓ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๒๒/๑๐/๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๒๐ น.

นายข้าชูดิน เหมเด็น อายุ ๔๑ ปี บ้านเลขที่ ๑๗๘ ม.๓ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๒๘/๑๐/๒๕๖๖ เวลา ๑๖.๑๐ น.

นายมะหมัดเนาะ มะอาลา อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๔ ม. ๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล

สัมภาษณ์วันที่ ๑๘/๖/๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๔๑ น.

นายสะบีตั้น เส้นกอหน้า อายุ ๗๕ ปี บ้านเลขที่ ๗๓ หมู่ ๔.ต. บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๗/๘/๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๑๕ น.

นายโหมล ปันตีกา อายุ ๘๖ ปี บ้านเลขที่ ๑ ม.๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๕/๘/๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๐๕ น.

นางกาศมา นาคกระวัค อายุ ๕๗ ปี บ้านเลขที่ ๒๕๔ ม.๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๑/๑/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๒๐ น.

นางฮอลียะ สังกายา อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๓ ม.๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๔/๖/๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๒๑ น.

นางฮอลียะ สังกายา อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๓ ม.๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๓/๗/๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๑๓ น.

นางโถม โส๊ะประจัน อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๑๔๗ ม.๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๘/๕/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๐๐ น.

นายมะหะหมัด ละไบนาวี อายุ ๖๓ ปี บ้านเลขที่ ม.๔ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๕/๑๑/๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๔๕ น.

นายอภิรักษ์ ฮะอูรา อายุ ๘๐ ปี บ้านเลขที่ ๗๖ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๖/๑๑/๒๕๖๒

นายสมาน นิสาละ อายุ ๙๐ ปี บ้านเลขที่ ๑๖๐ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๑/๐๑/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๒๐ น.

นายอาเหม็ด บินสอาด อายุ ๘๐ ปี บ้านเลขที่ ๑๙๕ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๒/๖/๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๑๓ น.

นายอาหมัด หลังบูเต๊ะ อายุ ๗๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๘๙ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๙/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๑๓ น.

นายรมลี นารอยี อายุ ๕๘ ปี บ้านเลขที่ ๒๙๗ หมู่ ๕ ต. บ้านควน อ.เมือง จ. สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๘/๔/๒๕๖๖

นายการียา ตอหิรัญ อายุ ๕๘ ปี บ้านเลขที่ ๓๕๓ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๔/๑๑/๒๕๖๖

นายรำหลี เถาว์ลย์ อายุ ๕๑ ปี บ้านเลขที่ ๙๔ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๓/๓๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๕ น.

นายอัลดมุดตอเหลิบ ฮะอูรา บ้านเลขที่ ๒๕๘ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๑/๑๐/๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๑๕ น.

นางโอม นาริเป็น อายุ ๘๗ ปี บ้านเลขที่ ๔๙ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๖/๒/๒๕๖๓

นางเจี๊ยนอร์ นารีเป็น อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๔๕๗ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๘/๔/๒๕๖๖

นายพรพล หลังจิ อายุ ๖๕ ปี บ้านเลขที่ ๒๖๘ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๘/๔/๒๕๖๖ เวลา ๑๖.๔๕ น.

นางสารา ฮะอูรา อายุ ๘๐ ปี บ้านเลขที่ ๘๘ ม.๕ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๕/๕/๒๕๖๓ เวลา ๑๕.๕๔ น.

นายชัยยิดอับดุลบาสิต หมัดดี อายุ ๕๘ บ้านเลขที่ ๑๐๘.๖ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๒๕/๑๑/๒๕๖๖ เวลา ๑๐น.

นายอุโซบ ยะโกบ อายุ ๔๓ ปี ม.๖ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๘/๓/๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๓๐ น.

นายอานนท์ ตักวี อายุ ๖๐-ปี ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ม.๖ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๗/๑๐/๒๕๖๓ เวลา ๑๑.๐๐ น.

นายมะหมัดยาลานี อาโกบไบ อายุ ๕๗ ปี บ้านเลขที่ ๑๐๓ ม.๖ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๖/๓๗/๒๕๖๖ เวลา ๑๑.๐๐ น.

นายมะหมุด ยาติกุล อายุ ๕๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๗๙ ม. ๗ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๑/๑๐/๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๑๕ น.

นายเจี๊ยนัย การ์ังงัน อายุ ๖๑ ปี บ้านเลขที่ ๒๖ ม.๗ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๗/๕/๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๑๕ น.

นายราเชนทร์ ยาติกุล อายุ ๖๕ ปี-บ้านเลขที่ ๒๘ ม. ๗ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๐๗/๒/๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๐๕ น.

นายสอาด เหมเต็น อายุ ๕๗ ปี ม.๗ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๐/๐๘/๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๑๕ น.

นายสุอิด นาราวัน อายุ ๔๐ ปี บ้านเลขที่ ๒๖๐ ม.๗ ต.บ้านควน อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๑๖/๑/๒๕๖๗ เวลา ๑๕.๑๕ น.

นายกอเต็ม หลังปุเต๊ะ อายุ ๗๖ ปี บ้านเลขที่ ๒๔๕ ม.๑ ต.ฉลุง อ.เมือง จ.สตูล
สัมภาษณ์วันที่ ๐๕/๖/๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๖ น.

คณะกรรมการผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายภูตานันท์ หลังจิ

นายมานับ นาราวัน

นายชุกรี กาลีโลน

นายดุขฎิ ปันติกา

นายสอาด หลังยาหน่าย

นายสมพงศ์ โต๊ะเอียด

นายอาลี ยะฟา

นายรอฮีม กาสา

นางซาเร๊ะ วัฒนะ

นายอับดุลรอซะ ละหนิ

นายก อบต.บ้านควน

รองนายก อบต.บ้านควน

รองนายก อบต.บ้านควน

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

เลขาธิการนายก อบต.

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

ประธานชมรมมุสลิมจังหวัดสตูล

รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควน

ครูชำนาญการโรงเรียนอนุบาลสตูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ

นายอาเณ็ม บินสอาด

ผศ.ดร.ชาฟีอี อาดำ

ผศ.ดร.สุกรี หลังปูเต๊ะ

นายยะโกบ ปะตุกา

นายพงศ์จักรกฤษณ์ สิทธิบุศย์

รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล

นักวิชาการอิสระ

รองผู้จัดการฝ่ายต่างประเทศวิทยาลัยนานาชาติเลย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์จังหวัดสตูล

ประธานชมรมมุสลิมอาสาสมัครสมองจังหวัดสตูล

คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล

บรรณาธิการ

นางไมซาเร๊ะ ขุนรักษ์ همانาระเด็น

นางสาวคารุณี หมดหมั่น

นางสาวยูวีตา โสะประจัน

รัชณีวรรณ นาฮุดา

นายอับดุลเลาะ หมดอะด้า

นายอาริฟ همانาระเด็น

ผู้รวบรวมข้อมูลและเรียบเรียง

นางสาวยูวีตา โสะประจัน

ถ่ายภาพและจัดหารูปภาพ

นายอัปเดตเล้าะ หมัดอะด้า
นางซาริตะ โสภิชำนาญการ
ว่าที่ร้อยตรีฮานานี ดาเลหมัน
นางสาวอาลิสา สะอะ
นางซัลวา หลังปุเต๊ะ
นางสุนีย์ เหมสลาหมาด
นายสุปัญญา ตะวัน

ผู้เก็บข้อมูลการเล่นพื้นบ้าน

นางอาसानะ นาฮูดา
นางลาตียา มะหมาด
นางนันทยา เกอวัลย์
นางนาวีรา ไบหาด
นางฟาริดา เละสัน
นางสาวฮัสนะ ปิยาตุ
นางมารียะ สุลัน
นางวีณา โต๊ะประจัน
นางสุรีณา ยาติกุล
นางจาริดา จิเบญจ๊ะ
นางสาวไมมูนะห์ หลงโซะ
นางไสหนาบ นาปาเลน
นางสาวนูรีดา ลำมาลี
นางนุชสรา หลังปุเต๊ะ
นางสาวสนีวรรณ หวันอาหลัง
นางสาวซีตอามินะ เหมเด็น
นางสาวมีนะ ยะโกบ
นางยามีล๊ะ หมัดยามิน

ผู้เก็บข้อมูลทั่วไป

นางฮาหาวา ตะฮวัน
นายอัสมาน นัยเด็น
สภาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านควน
บัณฑิตอาสาตำบลบ้านควน
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ตำบลบ้านควน

“

บ้านควน

มีชื่อภาษามลายูว่า กำบังฆีวรุ แยกมาจากคำว่า “กำบัง” แปลว่า หมูบ้าน “ฆีวรุ” แปลว่า ควน รวมเป็น หมูบ้านควน ซึ่งก็คือ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเมืองไทรบุรี ซึ่งเป็นเมืองในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เมืองสตูลมีฐานะเป็นตำบลหนึ่ง ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเมืองไทรบุรี พื้นที่ถูกโอบล้อมด้วยทิวเขา ป่าไม้ และป่าชายเลน ตามชายฝั่งทะเล มีสายน้ำสำคัญหลายสาย นอกจากความงดงามของธรรมชาติแล้ว บ้านควนยังมีปูชนียบุคคลสำคัญที่เชื่อมโยงไปยังไทรบุรีและอาณาจักรสยามอย่างต่อเนื่องยาวนาน ประวัติศาสตร์ที่เรียงร้อยมายาวนานก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างไม่รู้จบ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

”

ISBN 978-616-941-707-1

9 786169 417071

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน

๒๔๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านควน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ๙๐๑๔๐
๐๙ ๔๗๐๐ ๐๘๔ satun.bankhuan@gmail.com
www.bankhuan.go.th

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย

AM Book Point จุดนัดพบคนรักหนังสือ
๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลเกตุ อำเภอบึงฉลือ
จังหวัดฉะเชิงเทรา โทร. ๐๘ ๙๐๔๙ ๙๐๓๔